

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

invence
inovace
výkonnost
Institut interdisciplinárního výzkumu

H A V Í Ř O V

**Analytické a syntetické podklady pro Místní akční plán
rozvoje vzdělávání v ORP Havířov**

Karviná – Havířov září 2016

Místní akční plán rozvoje vzdělávání v ORP Havířov

Úvod

Na základě objednávky statutárního města Havířov zpracovali externí a interní pracovníci Institutu interdisciplinárního výzkumu Slezské univerzity v Opavě, Obchodně podnikatelské fakulty v Karvině analytické šetření v rozsahu:

- Situační analýza území ve vazbě na vzdělávací systém – analýza demografie, ekonomické úrovně, trhu práce a příjmu v území spadajícím pod SO ORP Havířov.
- Sběr a syntéza existujících platných strategií v území SO ORP Havířov s vazbou na předškolní a základní vzdělávání a stanovení priorit rozvoje (školské koncepce, strategie dobrovolných svazků obcí, CLLD a dalších strategií se syntézou existujících dat.
- Zpracování komentářů k předaným datům za MŠ a ZŠ v rámci ORP Havířov.

Tyto analýza má sloužit jako podklad pro zásadní východiska ke zpracování strategií v oblasti vzdělávání na území SO ORP Havířov.

Podrobný rozsah zadání uvádí objednávka statutárního města Havířov na zpracování dané analýzy.

Předložený dokument se člení do dvou částí a jedné přílohy. V první části je uvedena zpracovaná situační analýza, v části druhé se uvádí syntetický souhrn z oblasti platných strategií. V příloze je předložena syntéza vyhodnocení existujících školských plánů. Příloha je vzhledem k rozsahu dodána jako datový soubor Excel.

Obsah

Úvod	2
1 Vstupní situační analýza	7
1.1 Plochy a území.....	8
1.2 Demografické údaje	9
1.3 Základní demografické údaje	10
1.4 Věková struktura obyvatel	13
1.5 Odhad vývoje počtu obyvatel.....	15
1.6 Cizinci.....	15
1.7 Srovnání základní demografických ukazatelů	17
1.8 Bytová výstavba.....	18
2 Ekonomické charakteristiky ORP Havířov	20
2.1 Ekonomická aktivita obyvatelstva	20
2.2 Dojíždění za prací.....	21
2.3 Mzdy a odvětví	21
2.4 Trh práce.....	24
2.4.1 Zaměstnavatelé	24
2.4.2 Osoby samostatně výdělečně činné	27
2.4.3 Volná pracovní místa	28
2.4.4 Dlouhodobě evidovaná volná pracovní místa	30
2.5 Nezaměstnanost.....	31
2.6 Nezaměstnanost absolventů škol.....	35
3 Závěry analytické části.....	36
3.1 Závěry demografické analýzy	36
3.2 Závěry ekonomické analýzy.....	37
Syntetická část.....	38
4 Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020	38
4.1 Vize „Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020“	38
4.2 Strategické priority	40
4.2.1 Snižovat nerovnosti ve vzdělávání.....	40
4.2.2 Zvýšit dostupnost a kvalitu předškolního vzdělávání a rané péče	41
4.2.3 Omezovat vnější diferenciaci v základním vzdělávání a efektivně začleňovat žáky do hlavního vzdělávacího proudu.....	42

4.2.4	Posilovat společné prvky v oborech středního vzdělání	43
4.2.5	Udržet otevřený přístup k rozmanité nabídce terciárního vzdělání.....	44
4.2.6	Vytvářet podmínky pro snazší přechod absolventů na trh práce	45
4.2.7	Další strategické cíle	45
4.3	Podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad	45
4.4	Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém	47
4.5	Implementace strategie	48
4.5.1	Nástroje vzdělávací politiky.....	49
4.6	Finanční zajištění a příprava navazujících implementačních dokumentů.....	49
4.7	Monitoring a vyhodnocení	50
5	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy české republiky na období 2015-2020.....	50
5.1	Strategie rozvoje regionálního školství	50
5.1.1	Předškolní vzdělávání	51
5.1.2	Základní vzdělávání.....	51
5.2	Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení.....	52
5.3	Zefektivnění systému hodnocení žáků, škol a školského systému.....	53
5.4	Rovné příležitosti ve vzdělávání, poradenství, vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	53
5.5	Zlepšení podmínek pedagogických pracovníků.....	54
5.6	Vzdělávání pro udržitelný rozvoj.....	55
5.7	Další vzdělávání	55
5.8	Řízení školského systému	56
6	Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016 -2018.....	56
6.1	Definice prioritních témat vycházející ze „Strategie vzdělávání 2020“	56
6.1.1	Struktura akčního plánu	57
6.2	Cíle akčního plánu inkluzivního vzdělávání	57
6.2.1	Zrušení přílohy RVP ZV-LMP a revize Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.....	58
6.2.2	Prováděcí předpis k § 16 novely školského zákona.....	58
6.2.3	Milníky na této cestě k vizi - indikátory pro rok 2018:	58
6.2.4	Podpora projektového řešení zaměřeného na:.....	59
6.2.5	Místní akční plány rozvoje vzdělávání	59
6.2.6	Podpora škol, pedagogických pracovníků a žáků	60

6.2.7	Podpora pedagogických pracovníků v rozvoji formativního hodnocení	60
6.2.8	Podpora žáků ze strany asistentů pedagoga	60
6.3	Podpora systémové práce s žáky s odlišným mateřským jazykem	61
6.4	Podpora začleňování žáků se SVP do neformálního a zájmového vzdělávání	61
6.4.1	Vzdělávání pedagogických pracovníků škol a pracovníků ŠPZ v oblastech zaměřených na inkluzivní vzdělávání	61
6.4.2	Podpora pedagogického vedení škol.....	61
6.4.3	Podpůrný systém – oblast poradenství a činnosti specialistů.....	62
6.4.4	Zavedení podpůrných opatření na úrovni školy.....	63
6.4.5	Finanční zajištění Akčního plánu inkluzivního vzdělávání	63
6.4.6	Monitoring.....	64
6.5	Ze školy do práce.....	64
7	Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020	65
8	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2016....	66
8.1	Demografická projekce jako faktor průchodu dětí, žáků a studentů vzdělávací soustavou .	66
8.2	Vývoj v jednotlivých oblastech vzdělávací soustavy a kritéria rozvoje sítě škol a školských zařízení.....	68
8.2.1	Předškolní vzdělávání	68
8.2.1	Základní vzdělávání a povinná školní docházka	68
8.2.2	Střední vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.....	69
8.3	Prioritní oblasti rozvoje vzdělávání v MSK	71
9	Strategie rozvoje moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2020	72
9.1	Globální cíl 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost – příležitost pro všechny.....	72
9.1.1	Specifické strategické cíle globálního cíle 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost - příležitost pro všechny	72
10	Regionální inovační strategie Moravskoslezského kraje 2014-2020 (ris3 msk) aktualizace 2016	73
11	Regionální akční plán Moravskoslezského kraje	73
12	Strategie a integrovaný akční program ke zvýšení zaměstnanosti a lepšímu vzdělávání v Moravskoslezském kraji na roky 2015 – 2023.....	75
12.1	Strategické priority Moravskoslezského paktu zaměstnanosti.....	76
12.1.1	1. Více a lepších pracovních míst.....	76
12.1.2	Technická a řemeslná excelence	76
12.1.3	Kvalitní služby	76
12.1.4	Podnikavost a kreativita	77

12.1.5	Zaměstnanost pro všechny (kdo chtějí)	77
13	Strategie ITI – „Integrovaná teritoriální investice Ostravské aglomerace“	77
13.1	Vzdělávání v „ITI Ostravské aglomerace“	78
13.1.1	Předškolní a základní vzdělávání	78
13.1.2	Vzdělávání na středních školách.....	79
13.2	Závěry analýzy ve vztahu ke vzdělávání	79
13.3	Strategie ITI Ostravské aglomerace – pilíře.....	80
13.3.1	Podporované aktivity z operačních programů ve specifickém cíli pilíře –„PRÁCE“	81
14	Strategie dobrovolných svazků obcí – „místní akční skupiny“ pro strategii komunitně vedený místní rozvoj „CLLD“	84
14.1	MAS „POBESKYDÍ“	84
15	Strategické dokumenty ORP Havířov	85
15.1	IPRM ROP – Havířov přitažlivé město.....	85
15.1.1	Přitažlivé město	86
15.1.2	Veřejná infrastruktura ve školství a vzdělávání.....	87
15.1.3	Občanská vybavenost v oblastech kultury, sportu, práce s dětmi a mládeží, volného času a neformálních aktivit	87
15.1.4	Vize a globální cíl IPRM Havířov	88
15.1.5	Závěry IPRM Havířov pro oblast školství	88
15.2	Strategie udržitelného rozvoje města Havířov	88
15.2.1	Shrnutí	89
15.3	Koncepce rozvoje školství v Havířově na léta 2014 – 2021.....	89
15.3.1	Přehled mateřských škol na území města	90
15.3.2	Prognóza vývoje dětské složky obyvatelstva do roku 2020	91
15.3.3	Závěry MŠ.....	91
15.3.4	Přehled základních škol na území města	92
15.3.5	Koncepční záměry a cíle „Koncepce rozvoje školství v Havířově na léta 2014 – 2021“	93
15.3.6	Závěry koncepce rozvoje školství ve městě Havířově	98
15.4	Program rozvoje obce Albrechtice	98
15.5	Strategický plán Mikroregionu Žermanické a Těrlické přehrady	99
16	Shrnutí – syntetická část.....	101
	Seznam obrázků	101
	Seznam tabulek	101
	Seznam grafů.....	102

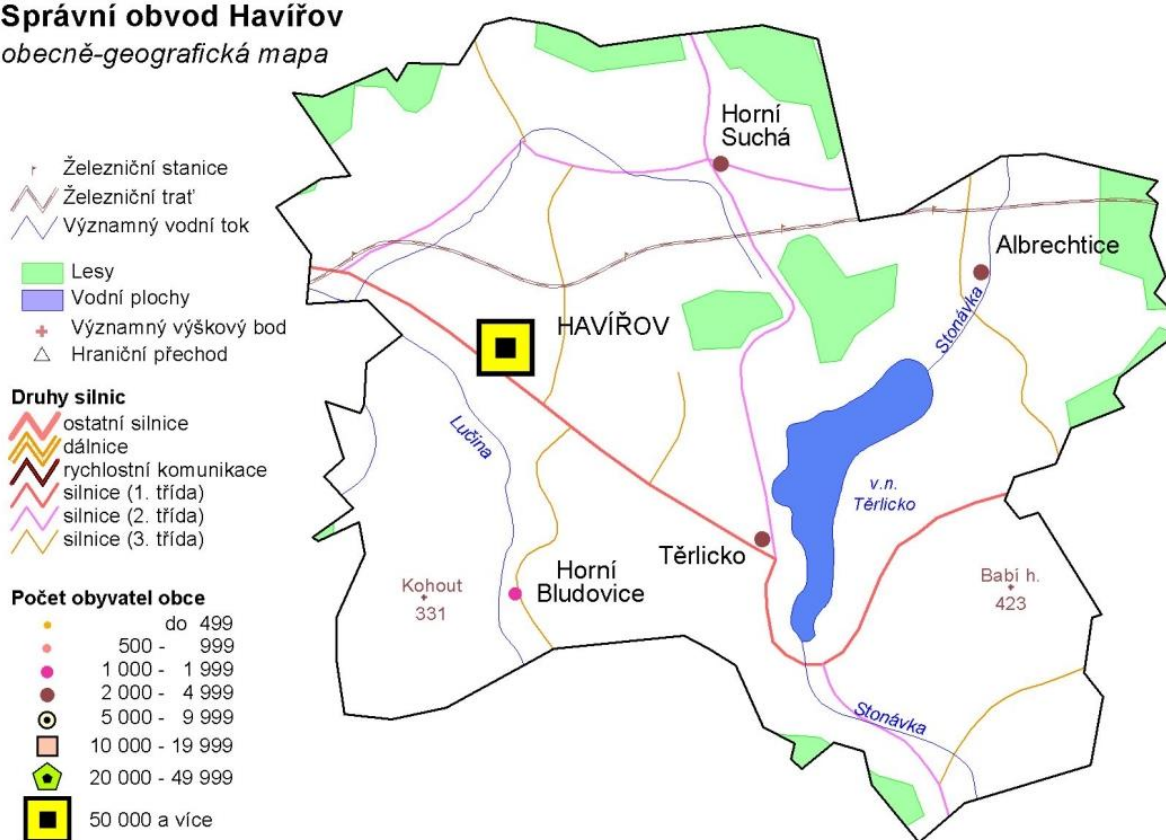

Analytická část

1 Vstupní situační analýza

Obrázek 1: Správní obvod Havířov

Správní obvod Havířov obecně-geografická mapa

Zdroj: ČSU

SO ORP Havířov se rozkládá ve východní části Moravskoslezského kraje. Na severozápadě sousedí se SO ORP Orlová, na severovýchodě se SO ORP Karviná, na východě se SO ORP Český Těšín, z jihu tvoří hranici SO ORP Frýdek-Místek a ze západu SO ORP Ostrava. Správní obvod leží na jižním okraji ostravsko-karvinské průmyslové oblasti mezi Ostravou a pohraničním městem Český Těšín. Povrch území je mírně členitý a je rozbrzděn údolními podél říček a potoků.

Klimatické podmínky správního obvodu obce s rozšířenou působností Havířov náleží do mírného pásma a jsou mírně kontinentální. Většinou plochý terén nevyvolává zásadní podnební zvláštnosti, jako např. dešťové stíny nebo tepelné inverze. Charakteristická je otevřenost terénu západním a severním větrům. Průměrná teplota se pohybuje kolem 8 °C, letních dnů s teplotou nad 25°C bývá

přůměrně 45 a mrazových dnů s teplotou pod $-0,1\text{ }^{\circ}\text{C}$ je okolo 110. Půdní kategorie jsou zastoupeny půdami hnědozemními, středně těžkými i středně hlubokými.

SO ORP Havířov je z hlediska některých statistik začleňován do „Okresu¹ Karviná“. Ten je situován v severovýchodní části Moravskoslezského kraje. Je čtvrtým nejmenším okresem v republice a za okresem Ostrava-město druhým nejmenším v kraji. Okres se skládá z celkem 17 obcí, z nichž 7 má statut města. Počtem obyvatel největší je statutární město Havířov. Od 1. 1. 2000 je okres součástí Moravskoslezského (původně Ostravského) kraje. Pět velkých měst okresu – Bohumín, Český Těšín, Havířov, Karviná a Orlová – se od 1. 1. 2003 stalo středisky správních obvodů obcí s rozšířenou působností a s pověřeným obecním úřadem. Počtem obyvatel přes 270 tis. je druhým nejlidnatějším okresem v rámci kraje a třetím v České republice.

1.1 Plochy a území

Obrázek 2: SO ORP Havířov

Zdroj: Český statistický úřad

SO ORP Havířov tvoří pět obcí – Albrechtice, Havířov, Horní Bludovice, Horní Suchá a Těrlícko. Pověřeným úřadem je obec Havířov. Podíl správního obvodu na celkové rozloze kraje je 1,6 % a je tak čtvrtým nejmenším obvodem kraje. Podílem 7,9 % z celkového počtu obyvatel kraje je ale na 4. místě v rámci kraje. V Havířově, jediném městě tohoto obvodu, žije 85,6 % obyvatel území. Pod obcí Horní Suchá se nacházely, v dnešní době již vytěžené, zásoby černého uhlí, jehož těžba významně ovlivnila vývoj této oblasti. Město Havířov bylo vystaveno jako satelitní město Ostravy, vzniklo z potřeby

¹ Okresní úřady na území České republiky ukončily svoji činnost 31. prosince 2002 v rámci druhé fáze reformy územní správy. Obvody okresů i po 1. lednu 2003 zůstaly zachovány pro potřeby soudů, policie, archivů, úřadů práce atd. Dále se využívají jako statistická jednotka, někdy i jako rozlišovací údaj k názvu obce a některých nestátních organizací. Obvody úřadu práce, okresní správy sociálního zabezpečení jsou zachovány v plném rozsahu.

zajistit byty pro pracovníky dolů a hutí v období rozvoje průmyslu na Ostravsku po 2. světové válce. Jedná se o největší město v ČR, které nikdy nebylo městem okresním, ani krajským.

Tabulka 1: Vybrané ukazatele za správní obvod ORP Havířov v letech 2000 - 2014

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Změna % 2000 - 2014
ÚZEMÍ (stav k 31. 12.)																	
Výměra půdy celkem	ha	8 820	8 820	8 820	8 820	8 820	8 820	8 820	8 820	8 820	8 820	8 820	8 820	8 820	8 819	8 819	0,0
zemědělská půda		4 627	4 624	4 622	4 610	4 607	4 604	4 589	4 586	4 582	4 577	4 574	4 565	4 562	4 560	4 548	-1,7
orná půda		3 174	3 165	3 139	3 096	3 090	3 076	3 071	3 070	3 065	3 062	3 059	3 050	3 049	3 046	3 034	-4,4
nezemědělská půda		4 193	4 196	4 198	4 210	4 213	4 216	4 231	4 234	4 238	4 243	4 246	4 255	4 257	4 259	4 272	1,9
lesní pozemky		1 504	1 504	1 509	1 507	1 506	1 510	1 522	1 525	1 525	1 525	1 525	1 524	1 524	1 524	1 524	1,3
zastavěné plochy a nádvoří		469	469	471	440	436	433	431	432	426	424	426	428	438	441	441	-6,0
Počet obcí		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0,0
se statutem města		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,0
Počet částí obcí		15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	0,0
Počet katastrálních území		13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	0,0

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Správní obvod obce s rozšířenou působností Havířov je z hlediska rozdělení ploch velmi stabilním územím s plochou 8819 hektarů. Více než 50% (4.548 ha) tohoto území tvoří zemědělská půda, z níž je 3.034 ha půdou ornou (35%). Nezemědělskou půdu (4.272 ha) tvoří z 17% lesní pozemky a z 5% zastavěné plochy a nádvoří. V posledních deseti letech jsou zaznamenány minimální změny rozsahu zemědělské půdy. U orné půdy došlo ke snížení rozlohy o 140 ha, což představuje cca 4,4%. Minimálně se zvyšuje rozsah půdy nezemědělské (+1,9%) obdobně roste i rozsah lesních pozemků (+1,3% = 20ha). Nejvýraznější změna byla zaznamenána ve výměře zastavěných ploch a nádvoří, která se snížila o 28 ha, což představuje změnu více než 6%.

1.2 Demografické údaje

Demografická analýza se zabývá se rozbořením jednotlivých složek demografické reprodukce, tj. úmrtnosti spojené s nemocností, porodností, potratovostí, sňatečností a rozvodovostí. Demografická analýza studuje demografické události jako hromadné jevy s cílem vymezit jejich charakteristické znaky a zkoumat jejich proměnlivost v průběhu času nebo na určitém území. V době zpracování demografické analýzy již byly k dispozici v databázi Českého statistického úřadu údaje některé údaje o obyvatelstvu obcí (Obce s rozšířenou působností) do roku 2015. Další údaje se pak vztahují k „okresům“ a krajům.

Okresy v České republice jsou územně správní jednotky středního stupně, na něž se dělilo území státu podle zákona o územním členění státu z r. 1960. Číselník okresů je vytvářen a udržován Českým statistickým úřadem; změny v okresech (vznik, změnu vymezení) schvaluje vláda ČR. Okresní úřady na území České republiky ukončily svoji činnost 31. prosince 2002, takže od 1. ledna 2003 představují okresy pouze územní obvody policie, soudů, některých jiných státních institucí a využívají se jako statistická jednotka.

Pro analýzu přirozeného přírůstku obyvatel je stěžejním údajem tak zvaná úhrnná plodnost žen. Ta není samostatně pro SO ORP Havířov publikována a statistické výsledky lze vztahovat na „Okres Karviná“. Jeho hodnota je dlouhodobě těsně pod celorepublikovým průměrem (ČR 2014 – 1,53, MSK 1,474). Bližší analýzu a prognózu vývoje přirozeného přírůstku, kterou míra plodnosti charakterizuje, můžeme nalézt například v publikacích Českého statistického úřadu „Plodnost žen květen 2013“ jejíž analytická část vychází z údajů o sčítání lidu, domů, bytů z roku 2011 nebo odborných článků (např.

Fiala, T. at all: *Plodnost v české republice podle vzdělání a rodinného stavu* Publikováno: <https://www.czso.cz/csu/czso/plodnost-zen-sldb-2011-uztz07g0u5>).

Pro naši analýzu přirozeného přírůstku obyvatel vycházíme z těchto obecnějších teoretických závěrů:

1. I když v současné době v České republice stále převažuje model dvoudětné rodiny, lze předpokládat, že se bude snižovat průměrný počet dětí jedné ženy pod 2.
2. Jednou z příčin nižší plodnosti žen v současné době může být kromě nízké sňatečnosti též růst podílu žen s vysokoškolským vzděláním, které mívají obvykle méně dětí. Lze proto předpokládat, že generační plodnost bude v dalších letech mírně klesat či a později se ustálí na hodnotě mezi 1,5–2 děti na jednu ženu.
3. Česko není z pohledu generační plodnosti výrazně diferenciované podle různých sociokulturních faktorů nebo podle územních rozdílů. Česká populace je totiž národnostně poměrně homogenní a rozdíly podle náboženské víry se v hodnotách generační plodnosti příliš neprojevují.
4. Nelze očekávat, že by došlo v následujících letech v ORP Havířov k výrazné změně chování žen a došlo tak ke zvýšení ukazatele plodnosti.
5. Lze očekávat, že přirozený přírůstek v obcích ORP Havířov bude mít i v budoucnu mírně klesající trend.

1.3 Základní demografické údaje

Základní demografické údaje o reprodukci za jednotlivé součásti SO ORP Havířov ukazují tabulky níže uvedené. Údaje o potratovosti, sňatečnosti a rozvodovosti vzhledem k účelům analýzy blíže nekomentujeme.

Tabulka 2: Základní demografické údaje obcí ORP Havířov 2015

Obec	Počet obyvatel k 1. 1. 2015			Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek (úbytek)			Počet obyvatel k 31. 12. 2015			
	celkem	v tom						přiro-zený	stěho-váním	celkový	celkem	v tom ve věku		
		muži	ženy									0–14	15–64	65+
Albrechtice	3 937	1 983	1 954	38	46	162	143	-8	19	11	3 948	586	2 746	616
Havířov	75 049	36 488	38 561	658	863	1 479	2 222	-205	-743	-948	74 101	10 208	48 822	15 071
Horní Bludovice	2 271	1 124	1 147	26	21	108	71	5	37	42	2 313	354	1 642	317
Horní Suchá	4 516	2 299	2 217	35	46	209	177	-11	32	21	4 537	751	3 062	724
Těrlicko	4 334	2 123	2 211	36	39	182	141	-3	41	38	4 372	594	2 953	825
CELKEM ORP	90107	44017	46090	793	1015	2140	2754	-222	-614	-836	89271	12493	59225	17553

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Trendy změn jednotlivých demografických charakteristik lépe odráží následující tabulka, která vychází z dat Českého statistického úřadu. Časová řada za období 2000 až 2015 je sumarizována do ukazatelů průměrné meziroční změny daného demografického ukazatele. Z uvedené tabulky je zřejmé, že pokračuje dlouhodobý trend poklesu obyvatel v rámci Statutárního města Havířov. Největší podíl zde hraje stěhování. Mírné celkové přírůstky v ostatních obcích tento trend nevyrovnávají. (viz další text)

Tabulka 3: Změny základních demografických údajů v SO ORP Havířov 2000 - 2015

	Měsíční jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Rozdíl 2000 - 2015
OBYVATELSTVO																		
Počet obyvatel (stav k 31. 12.)	osoby	100 829	99 589	99 417	99 185	99 131	98 732	98 679	98 555	98 172	97 595	96 839	93 319	92 319	91 151	90 107	89 271	-11 558
z toho ženy		51 479	50 816	50 637	50 480	50 406	50 182	50 130	50 047	49 884	49 680	49 452	47 904	47 337	46 715	46 090	45 660	-5 819
Obyvatelé ve věku (stav k 31. 12.)																		
0-14	%	16,7	16,2	15,7	15,2	14,8	14,3	14,0	13,7	13,5	13,4	13,4	13,8	13,9	13,9	13,9	14,0	-2,7
15-64	%	70,8	71,0	71,2	71,5	71,5	71,5	71,3	71,1	70,9	70,5	70,0	68,9	68,2	67,6	66,9	66,3	-4,5
65 a více	%	12,5	12,8	13,1	13,4	13,7	14,2	14,7	15,1	15,6	16,2	16,6	17,3	17,9	18,5	19,1	19,7	7,2
Index stáří (65+ / 0-14) (stav k 31. 12.)		75,1	78,7	83,5	88,1	92,5	99,0	105,2	110,1	116,0	121,3	123,4	125,4	128,4	133,3	137,1	140,5	65
muži		58,2	61,7	65,6	68,7	72,1	76,7	81,6	85,3	90,8	95,5	96,7	97,8	99,6	103,0	106,4	109	51
ženy		92,8	96,4	102,3	108,5	113,9	122,6	130,1	136,7	142,5	148,1	151,1	154,0	158,3	165,1	169,6	173,9	81
Průměrný věk (stav k 31. 12.)																		
muži	roky	38,2	38,6	38,9	39,3	39,6	40,0	40,2	40,5	40,8	41,1	41,4	41,7	42,0	42,3	42,7	42	4
ženy	roky	39,6	40,0	40,4	40,7	41,1	41,4	41,7	42,0	42,3	42,6	42,9	43,2	43,5	43,9	44,3	43,2	4
Sňatky	počet	512	491	470	407	509	493	561	569	513	454	466	413	429	383	406	476	-36
Rozvody	počet	322	371	375	391	426	313	347	347	391	359	305	295	258	272	260	250	-72
Živě narození	osoby	844	807	808	786	839	832	911	952	951	964	938	841	843	803	810	793	-51
Zemřelí	osoby	912	912	895	963	963	982	926	918	979	1 011	992	1 029	1 044	1 100	1 000	1 015	103
Přistěhovalí	osoby	1 150	1 125	1 413	1 464	1 605	1 363	1 459	1 399	1 139	1 099	1 305	1 241	1 320	1 187	1 308	2 140	990
Vystěhovalí	osoby	1 571	1 501	1 498	1 519	1 535	1 612	1 497	1 557	1 494	1 629	2 007	2 034	2 119	2 058	2 162	2 754	1 183
Přirozený přírůstek	osoby	-68	-105	-87	-177	-124	-150	-15	34	-28	-47	-54	-188	-201	-297	-190	-222	-154
Přírůstek stěhováním	osoby	-421	-376	-85	-55	70	-249	-38	-158	-355	-530	-702	-793	-799	-871	-854	-614	-193
Celkový přírůstek	osoby	-489	-481	-172	-232	-54	-399	-53	-124	-383	-577	-756	-981	-1000	-1168	-1044	-836	-347

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Pozn.: Pokud byla migrace mezi obcemi SO ORP, jsou osoby započítány v kategorii jak Přistěhovalí tak Vystěhovalí.

Od roku 2000 ubylo v Moravskoslezském kraji 51.972 obyvatel, což představuje celkový pokles o 4,1%. Kladný celkový přírůstek byl zaznamenán pouze v letech 2007 a 2008. Roční pokles počtu obyvatel Moravskoslezského kraje za poslední 3 roky osciluje okolo 0,35% což představuje úbytek přibližně o 4000 obyvatel ročně. (ČSU, staženo 26. 6. 2016: 4-1. Vybrané demografické údaje v Moravskoslezském kraji)

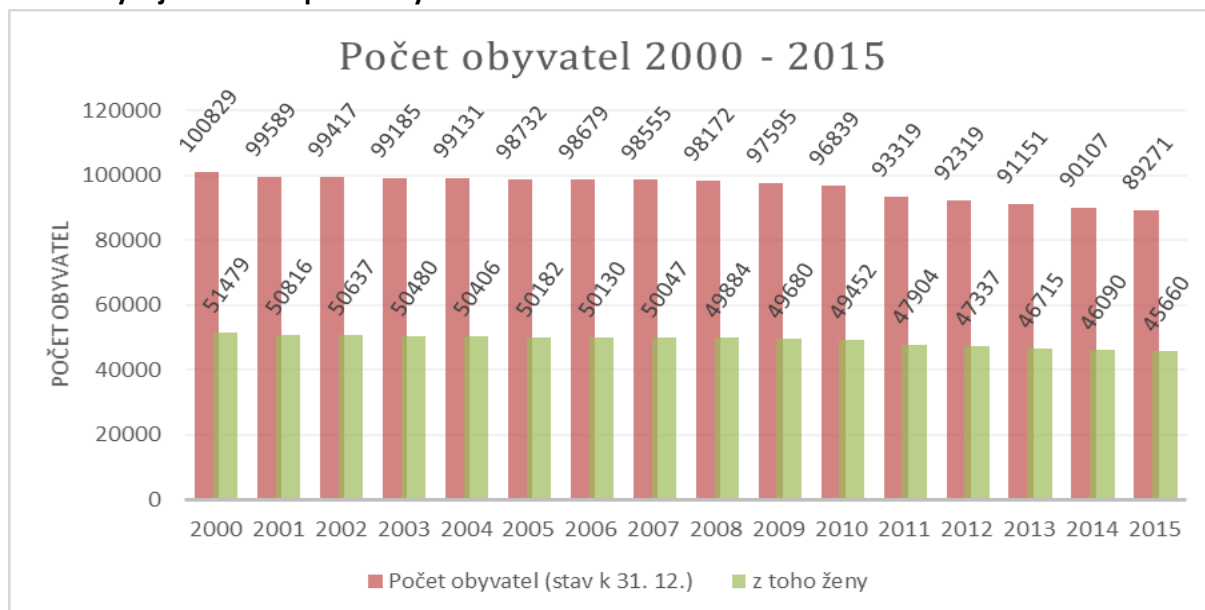
Ve věkové skladbě obyvatelstva došlo také k výrazným posunům. Snížil se podíl ve věkových kategoriích 0-14 let (-2,7%) a 15-64 let (-4,5%) a naopak se zvýšil podíl osob starších 65 let (+7,2%), kteří v současnosti představují téměř 1/5 všech obyvatel. Tradiční motto „Havířov město mladých“ tak pomalu ztrácí svou platnost. Dokládá to i ukazatel tzv. „Indexu stáří“ který je poměrem počtu osob ve věkové kategorii nad 65 let k počtu dětí a mládeže ve věku 0-14let. Ten je v současnosti na úrovni 140,6 a neustále roste. Do roku 2005 byl tento celkový ukazatel ve prospěch mladých občanů ORP Havířov. U žen k obratu došlo již v roce 2002 u mužů až v roce 2013. V současnosti je tento celkový index 1:1,45 ve prospěch starších občanů ORP Havířov. Poměr chlapců a starších mužů je pořád ještě celkem vyrovnaný avšak výrazně se změnil poměr dívek a žen ve věku +65. Tento má neustále stoupající tendenci (každý rok od 2002 o cca 5 indexních bodů) a v současnosti je 1:1,739. Odpovídá tomu i průměrný věk žen a mužů v ORP Havířov (ženy 43,2 let, muži 40,8 let).

I když se počet sňatků v SO ORP Havířov v posledních letech zvýšil, nedosahuje úrovně let 2000. Potěšitelné je zjištění, že neustále klesá počet rozvodů, který byl v roce 2015 nejnižší za námi sledované období.

Trendy v ukazatelích přírůstku (poklesu) obyvatel ukazují následující tabulky a grafy.

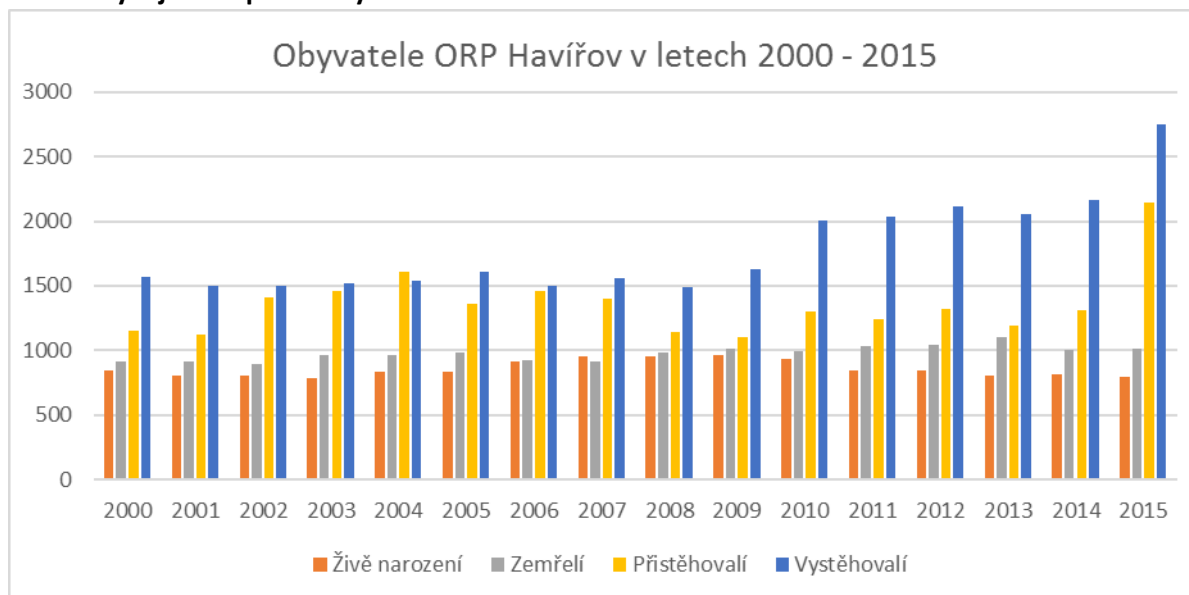

Graf 1: Vývoj celkového počtu obyvatel ORP Havířov 2000 - 2015

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Graf 2: Vývoj změn počtu obyvatel ORP Havířov 2000 - 2015

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

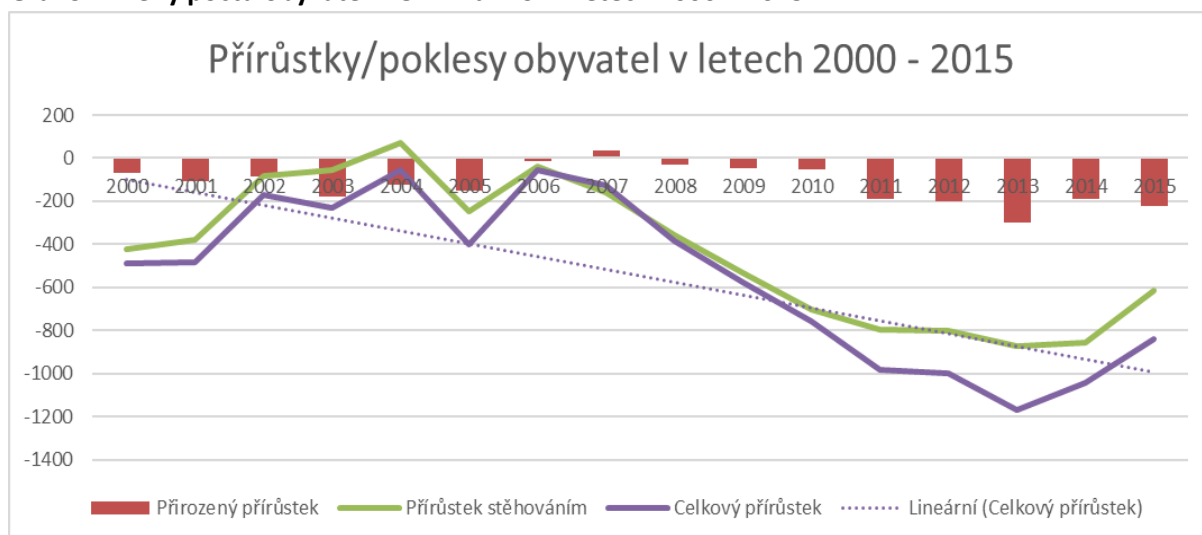
Podíváme-li se podrobněji na trendy změn počtu obyvatel v SO ORP Havířov vidíme, že celkový počet obyvatel neustále klesá. V období 2000 – 2015 ubylo v obcích SO ORP Havířov na 11.558 obyvatel (11,46%) a na konci roku 2015 klesl počet obyvatel po dlouhé době pod 90.000. Přírozený přírůstek je kromě obce Horní Bludovice záporný viz Tabulka 2. Na snižování počtu obyvatel se však z více než třemi čtvrtinami podílí změna bydliště, tedy vystěhování obyvatel. Hlavní zdrojovou obcí je statutární město Havířov, ze kterého se loni vystěhovalo na cca 750 obyvatel. V ostatních obcích SO ORP Havířov byl zaznamenán mírně vyšší počet obyvatel přistěhovalých nad vystěhovalými. Nejmarkantnější je to u obce Horní Bludovice kde společně s přirozeným přírůstkem přibýlo 42 (1,85%) obyvatel.

Přirozený přírůstek byl v ORP Havířov kladný pouze v roce 2008 (+34) v ostatních letech pak vždy záporný s výrazným maximem v roce 2013 (-297). Tyto demografické údaje odrážejí změny zjištěné z věkového složení obyvatel SO ORP Havířov.

Trendy migračních změn jsou bohužel také nepříznivé. S výjimkou roku 2003 (+70) se více osob vystěhovává. Z části do okolních obcí statutárního města, avšak většina směřuje zcela mimo SO ORP Havířov. V letech 2010 - 2015 letech se vystěhovalo každoročně 700-800 osob ročně. V loňském roce pak bylo vystěhovalých méně (614). Avšak až další období ukáže, zda se jedná o faktickou změnu trendu tohoto negativního vývoje.

Graf 3: Změny počtu obyvatel v ORP Havířov v letech 2000 – 2015

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Jak ukazuje směrnice trendu přírůstku počtu obyvatel (viz Graf 3) lze bohužel spíše očekávat, že pokud nedojde k zásadním změnám v ekonomické a sociální sféře a dalších součástech veřejné politiky (např. školství, podpora rodin s dětmi, podpora nové výstavby, podpora individuálního podnikání a malých a středních firem a v neposlední řadě v oblasti občanské vybavenosti) bude trend pozvolného poklesu pokračovat.

1.4 Věková struktura obyvatel

Bližší jsme se také zabývali počtem občanů v jednotlivých věkových kategoriích. Vzhledem k našim záměrům jsme zvolili rozdělení kategorií (0-4, 5-9, 10-14, 15-19 atd.) které přibližně odpovídá počtu dětí v domácí péči či jeslích (0-4), předškolní výchově a nižšímu stupni základní školní výchovy (5-9), druhému stupni ZŠ (10-14) a středoškolskému vzdělání (15-19). V předškolním věku (0-4 let je v současnosti téměř 4.000 dětí. Ve věku zahájení povinné školní docházky a školní docházky v 1. stupni základních škol 4.630 dětí. Ve věku 2. stupně základních škol pak 3.879 a obdobný počet je zaznamenán u dospívající mládeže (3.970) ve věku středoškolského vzdělávání. Ve všech těchto kategoriích je o něco více chlapců než dívek.

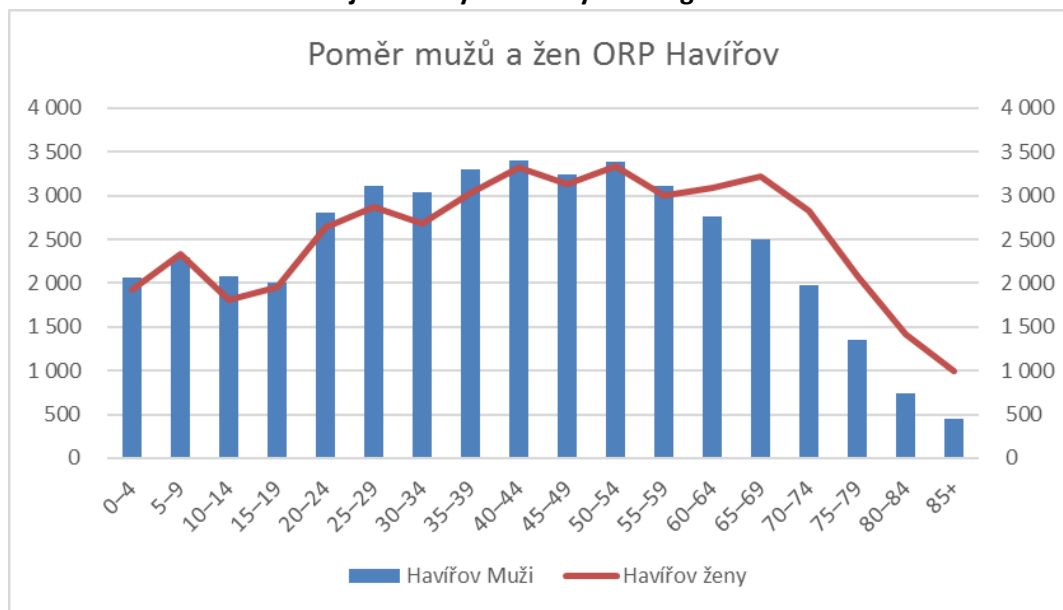
Tabulka 4: Věková struktura obyvatel obcí ORP Havířov

název obce	název SO ORP	Celkem	obyvatelstvo celkem ve věku																	Průměrný věk		
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84		85+	
Albrechtice	Havířov	3 948	168	210	208	178	264	272	227	310	342	258	272	318	305	245	144	100	79	48	41,5	
Havířov	Havířov	74 101	3 302	3 766	3 140	3 252	4 503	5 050	4 786	5 155	5 462	5 369	5 562	4 986	4 697	4 794	4 157	3 031	1 871	1 218	43,2	
Horní Bludovice	Havířov	2 313	114	129	111	113	140	132	146	181	223	173	205	148	181	103	91	46	44	33	41,0	
Horní Suchá	Havířov	4 537	232	302	217	231	250	280	292	385	350	279	328	332	335	256	195	110	82	81	41,0	
Těrlicko	Havířov	4 372	168	223	203	196	284	251	268	302	345	292	353	329	333	317	210	155	83	60	43,2	
Celkem		89 271	3 984	4 630	3 879	3 970	5 441	5 985	5 719	6 333	6 722	6 371	6 720	6 113	5 851	5 715	4 797	3 442	2 159	1 440		
Muži																						
Albrechtice	Havířov	1 985	100	107	110	102	130	143	112	164	161	143	138	144	162	107	71	43	27	21	40,3	
Havířov	Havířov	36 024	1 675	1 873	1 684	1 635	2 330	2 636	2 567	2 683	2 755	2 723	2 796	2 561	2 175	2 061	1 687	1 179	639	365	41,4	
Horní Bludovice	Havířov	1 141	73	58	52	58	74	64	70	84	115	83	100	80	97	41	43	21	15	13	40,2	
Horní Suchá	Havířov	2 314	122	155	120	123	130	150	153	211	201	133	171	159	168	127	81	49	34	27	39,7	
Těrlicko	Havířov	2 147	90	107	107	94	144	118	137	154	169	163	176	162	162	159	88	65	32	20	42,3	
Celkem		43 611	2 060	2 300	2 073	2 012	2 808	3 111	3 039	3 296	3 401	3 245	3 381	3 106	2 764	2 495	1 970	1 357	747	446		
Ženy																						
Albrechtice	Havířov	1 963	68	103	98	76	134	129	115	146	181	115	134	174	143	138	73	57	52	27	42,8	
Havířov	Havířov	38 077	1 627	1 893	1 456	1 617	2 173	2 414	2 219	2 472	2 707	2 646	2 766	2 425	2 522	2 733	2 470	1 852	1 232	853	45,0	
Horní Bludovice	Havířov	1 172	41	71	59	55	66	68	76	97	108	90	105	68	84	62	48	25	29	20	41,8	
Horní Suchá	Havířov	2 223	110	147	97	108	120	130	139	174	149	146	157	173	167	129	114	61	48	54	42,4	
Těrlicko	Havířov	2 225	78	116	96	102	140	133	131	148	176	129	177	167	171	158	122	90	51	40	44,1	
Celkem		45 660	1 924	2 330	1 806	1 958	2 633	2 874	2 680	3 037	3 321	3 126	3 339	3 007	3 087	3 220	2 827	2 085	1 412	994		
Rozdíl v počtu žen a mužů v různých věkových kategoriích																						
Albrechtice			-22	-32	-4	-12	-26	4	-14	3	-18	20	-28	-4	30	-19	31	2	14	25	6	3
Havířov			2 053	-48	20	-228	-18	-157	-222	-348	-211	-48	-77	-30	-136	347	672	783	673	593	488	4
Horní Bludovice			31	-32	13	7	-3	-8	4	6	13	-7	7	5	-12	-13	21	5	4	14	7	2
Horní Suchá			-91	-12	-8	-23	-15	-10	-20	-14	-37	-52	13	-14	14	-1	2	33	12	14	27	3
Těrlicko			78	-12	9	-11	8	-4	15	-6	-6	7	-34	1	5	9	-1	34	25	19	20	2
				- více mužů				- více žen														

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Vidíme, že silné populační ročníky žijící v SO ORP Havířov jsou převážně ve věku třiceti pěti až padesáti pěti let. V této kategorii je také v statutárním městě Havířov výrazně více mužů. Ve vyšších věkových kategoriích se odráží vyšší délka průměrného věku dožití žen v Moravskoslezském kraji (2014 – 80,63) a mužů (2014 – 74,05) a také jejich vyšší „naděje dožití“, tedy průměrného věku dožití ve věku 45 potažmo 65 let kde rozdíly přesahují 5% ve prospěch žen. Přehledně to ukazuje graf 4.

Graf 4: Poměr mužů a žen v jednotlivých věkových kategoriích

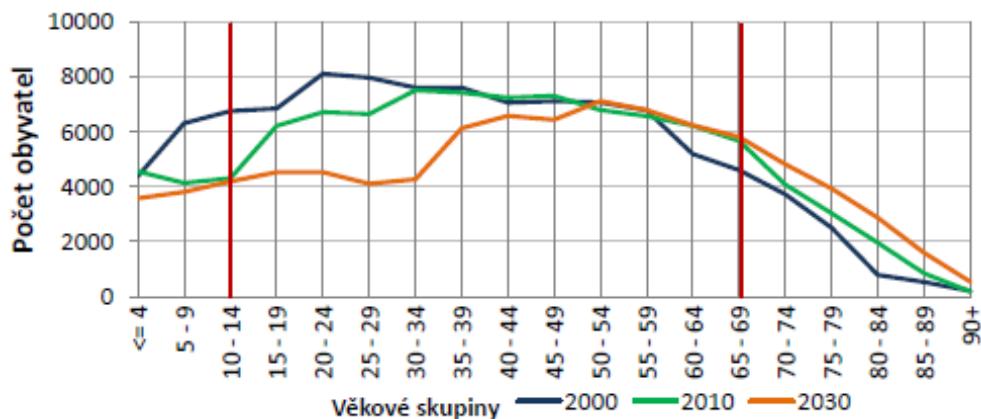
Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

1.5 Odhad vývoje počtu obyvatel

Dle dostupných dat byl vypočten výhled počtu obyvatel v roce 2030. (Zdroj: STUDIE SÍDELNÍ STRUKTURY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE, Institut regionálních informací, aktualizace 2014, E Příloha č. 1 – Socio-demografický a ekonomický rozbor za jednotlivé SO ORP).

Graf 5: Vývoj počtu obyvatel ORP Havířov v letech 2000 – 2010 a prognóza 2030

Zdroj: Studie sídelní struktury Moravskoslezského kraje, aktualizace 2014

Na základě provedených analýz vývoje a současných dat lze předpokládat, že do roku 2030 bude pokračovat pokles počtu obyvatel SO ORP Havířov, především v kategorii dětí a mládeže ve věku školní docházky (5 -19) a také v kategoriích praceschopného obyvatelstva. Opačný trend lze očekávat v počtu obyvatel v důchodovém věku.

1.6 Cizinci

Údaje o pobytu cizinců jsou Českým statistickým úřadem evidovány na úrovni „ČR“, „kraj“ a „okres“.

V České republice žilo na konci roku 2015 téměř 468 tisíc cizinců, cca 56 % z nich zde mělo trvalý pobyt. Nejvíce cizinců, necelých 37 % z celkového počtu, žilo v Praze, přes 5 % cizinců žijících v ČR pobývalo na území Moravskoslezského kraje. K meziročnímu nárůstu počtu cizinců došlo ve všech krajích ČR.

Na konci roku 2015 žilo v Moravskoslezském kraji téměř 25 tisíc cizinců, více než polovina z nich měla v kraji trvalý pobyt. Proti předchozímu roku se zvýšil počet cizinců o 722 osob, což představuje tříprocentní nárůst. Přesto je 2% podíl cizinců vztážený k celkové populaci kraje jedním z nejnižších mezi všemi kraji ČR. Mezi cizinci v Moravskoslezském kraji postupně narůstal podíl cizinců s trvalým pobytem. I když jsou údaje roku 2015 předběžné, ukazují, že 57,2 % cizinců v kraji má trvalý pobyt, což je o 1,4 procentního bodu více než před deseti lety. Zatímco v Ostravě a Frýdku Místku cizinců přibýlo (+2.941 resp. 1.339) pak v okrese Karviná jako jediném počet cizinců v období 2005 – 2015 klesl (-452).

Tabulka 5: Cizinci podle okresů 2005 - 2015

Kraj, okresy	Rok 2005				Rok 2015 ¹⁾				Rozdíl 2005 -2015
	Cizinci celkem	v tom podle kategorie pobytu			Cizinci celkem	v tom podle kategorie pobytu			
		trvalý		ostatní		trvalý		ostatní	
	absolutně	v %			absolutně	v %			
Moravskoslezský kraj	19 337	10 782	55,8	8 555	24 646	14 089	57,2	10 557	5 309
Bruntál	678	580	85,5	98	941	672	71,4	269	263
Frýdek-Místek	2 275	1 593	70,0	682	3 614	2 037	56,4	1 577	1 339
Karviná	6 800	3 125	46,0	3 675	6 348	3 216	50,7	3 132	-452
Nový Jičín	1 271	929	73,1	342	1 812	1 154	63,7	658	541
Opava	974	764	78,4	210	1 651	1 058	64,1	593	677
Ostrava-město	7 339	3 791	51,7	3 548	10 280	5 952	57,9	4 328	2 941

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie, ČSU

Obyvatelstvo „okresu Karviná“ (k 31. 12. 2015 – 253 518, celkový přírůstek – 9,5%) je převážně české národnosti. Cizinci tvoří necelých 2,5% všech obyvatel a z 50% jsou zde cizinci s trvalým pobytem na území ČR. Tento podíl se v posledních 10 letech zvedl o téměř 5%. Národnostní složení ukazuje následující tabulka.

Tabulka 6: Cizinci (bez azylantů) podle státního občanství a okresů k 31. 12. 2014

Kraj, okresy	Cizinci celkem	z toho státní občanství					
		Slovensko	Polsko	Vietnam	Ukrajina	Korejská republika	Rusko
Moravskoslezský kraj	23 924	7 703	5 325	4 385	1 200	610	449
Bruntál	933	315	160	168	49	-	8
Frýdek-Místek	3 505	1 312	824	342	140	265	41
Karviná	6 173	1 827	3 327	288	140	11	67
Nový Jičín	1 743	692	133	343	115	6	40
Opava	1 612	460	241	343	102	-	43
Ostrava-město	9 958	3 097	640	2 901	654	328	250

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie, ČSU

V okrese Karviná je evidováno celkem přes 6.348 cizích státních příslušníků. Z tohoto počtu je více než 50% občanů polské národnosti (3.327) a téměř 30% (1.827) představují občané slovenské národnosti. Meziroční pohyb zahraničního stěhování potvrzuje relativně příznivý trend přistěhování do ČR. V roce 2015 se sice v okrese Karviná přistěhovalo o 165 občanů jiných národností, ale také se mimo ČR vystěhovalo na 95 občanů České národnosti a 2 občané Vietnamské národnosti.

Tabulka 7: Saldo zahraničního stěhování podle státního občanství v roce 2015

Region soudržnosti, kraj, okres	Celkem	Kladné saldo Positive net migration								Záporné saldo Negative net migration		
		Sloven- sko Slo- vakia	Ukrajina Ukraine	Rumun- sko Romania	Bulhar- sko Bulgaria	Němeco- ko Ger- many	Rusko Russian Federation	Maďar- sko Hungary	Mongol- sko Mongolia	Česko Czech Republic	Vietnam Viet Nam	Jiné Other
Česká republika	15977	5202	2246	1238	921	845	791	735	423	-588	-229	4393
Moravskoslezský kraj	522	335	60	5	16	5	22	-17	-	-176	-76	348
Bruntál	25	26	5	-	-1	1	-	-	-	-14	-1	9
Frýdek-Místek	78	58	7	1	1	-4	7	-17	-	-37	-1	63
Karviná	65	54	22	1	-	2	-	-	1	-95	-2	82
Nový Jičín	72	52	6	1	-	2	-	-	-	-5	6	10
Opava	-5	-	-	-	-1	5	-	-	-	-18	-6	15
Ostrava-město	287	145	20	2	17	-1	15	-	-1	-7	-72	169

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie, ČSU

Celkové saldo zahraničního stěhování tak sice zůstalo kladné, avšak v tomto objemu nemůže změnit trend postupného snižování počtu obyvatel Moravskoslezského kraje, okresu Karviná či SO ORP Haviřov. I tyto údaje potvrzují již předchozí zjištění, že dominantním prvkem snižování celkového počtu obyvatel v SO ORP Haviřov je vystěhování obyvatel stejně jako tomu je v okrese Karviná. Jen v loňském roce se vystěhovalo 1690 občanů, což bylo 2 x více než z Ostravy-města a představovalo to více než 60% celkového úbytku obyvatel vystěhování v Moravskoslezském kraji. Podrobnější srovnání ukazuje Tabulka 8.

1.7 Srovnání základní demografických ukazatelů

Další vybrané demografické ukazatele (sňatky, rozvody, počty narozených a zemřelých atd.) a jejich srovnání s údaji za Moravskoslezský kraj a Českou republiku ukazuje následující tabulka.

Tabulka 8: Pohyb obyvatel (absolutní údaje) podle regionů soudržnosti, krajů a okresů v roce 2015

Region soudržnosti, kraj, okres <i>Cohesion region, region, district</i>	Sňatky <i>Mar- riages</i>	Rozvody <i>Divorces</i>	Živě narození <i>Live births</i>	Potraty Abortions		Zemřelí Deaths			Přirozený přírůstek <i>Natural increase</i>	Přistě- hovalí <i>Immi- grants</i>	Vystě- hovalí <i>Emi- grants</i>	Přírůstek stěho- váním <i>Net migration</i>	Celkový přírůstek <i>Total increase</i>
				celkem <i>Total</i>	UPT <i>Induced abortions</i>	celkem <i>Total</i>	do 1 roku Under 1 year	do 28 dnů <i>Neonatal deaths</i>					
Česká republika	48191	26083	110764	35742	20393	111173	272	165	-409	34922	18945	15977	15568
Moravskoslezský kraj	5541	3050	11866	3922	2237	13550	32	22	-1684	5125	7806	-2681	-4365
Bruntál	410	220	839	399	238	1130	3	1	-291	938	1502	-564	-855
Frýdek-Místek	1008	528	2077	642	357	2305	5	5	-228	2690	2189	501	273
Karviná	1203	642	2296	910	529	3033	6	3	-737	2366	4056	-1690	-2427
Nový Jičín	705	339	1584	392	262	1453	3	3	131	1529	1622	-93	38
Opava	797	380	1795	528	278	1839	5	3	-44	1745	1766	-21	-65
Ostrava-město	1418	941	3275	1051	573	3790	10	7	-515	4589	5403	-814	-1329

Zdroj: ČSU, Vlastní zpracování

Přirozený přírůstek je ve všech regionálních kategoriích mírně záporný. Výjimku tvoří okres Nový Jičín s přírůstkem +131 obyvatel. Česká republika jako celek má mírně kladné migrační i celkové saldo počtu obyvatel. Přehledněji o srovnání mezi různými typy regionů vypovídá následující tabulka s relativními údaji přepočtenými na 1000 obyvatel.

Tabulka 9: Pohyb obyvatelstva (relativní údaje na 1000 obyvatel) podle regionů soudržnosti

Region soudržnosti, kraj, okres <i>Cohesion region, region, district</i>	Sňatky <i>Mar- riages</i>	Rozvody <i>Divorces</i>	Živě narození <i>Live births</i>	Potraty <i>Abor- tions</i>	Zemřelí <i>Deaths</i>	Kojenecká úmrtnost*) <i>Infant mortality*)</i>	Novoro- zenecká úmrtnost*) <i>Neonatal mortality*)</i>	Přirozený přírůstek <i>Natural increase</i>	Přistě- hovalí <i>Immi- grants</i>	Vystě- hovalí <i>Emi- grants</i>	Přírůstek stěho- váním <i>Net migration</i>	Celkový přírůstek <i>Total increase</i>
Česká republika	4,6	2,5	10,5	3,4	10,5	2,5	1,5	0,0	3,3	1,8	1,5	1,5
Moravskoslezský kraj	4,6	2,5	9,8	3,2	11,2	2,7	1,9	-1,4	4,2	6,4	-2,2	-3,6
Bruntál	4,4	2,3	8,9	4,2	12,0	3,6	1,2	-3,1	10,0	16,0	-6,0	-9,1
Frýdek-Místek	4,7	2,5	9,7	3,0	10,8	2,4	2,4	-1,1	12,6	10,3	2,4	1,3
Karviná	4,7	2,5	9,0	3,6	11,9	2,6	1,3	-2,9	9,3	15,9	-6,6	-9,5
Nový Jičín	4,6	2,2	10,4	2,6	9,6	1,9	1,9	0,9	10,1	10,7	-0,6	0,3
Opava	4,5	2,2	10,2	3,0	10,4	2,8	1,7	-0,2	9,9	10,0	-0,1	-0,4
Ostrava-město	4,4	2,9	10,1	3,2	11,7	3,1	2,1	-1,6	14,1	16,6	-2,5	-4,1

Zdroj: ČSU, Vlastní zpracování

Údaje o počtu sňatků, rozvodů, narozených, zemřelých atd. a jejich přepočtu na 1000 obyvatel odpovídá charakteristikám Moravskoslezského kraje jako celku. V ukazatelích o celkovém přírůstku obyvatel a přistěhovalectví však tyto trendy nekopíruje. Projevuje se zde násobně vyšší počet vystěhování -4.056 (15,9 osob na 1000 obyvatel). Také celkový přírůstek (úbytek obyvatel) je 2,5 krát vyšší než je krajský průměr a zatímco v celé České republice jde fakticky o sice mírný ale přesto

přírůstek obyvatel v SO ORP Havířov jde o výrazný úbytek o téměř 700 obyvatel a to nejen v roce 2015 ale neustále od roku 2008.

1.8 Bytová výstavba

Město Havířov má zpracovává svou „Koncepti bydlení Statutárního města Havířova“ ta obsahuje komplexní pohled na bytovou politiku a bydlení. Evidenci nově kolaudovaných bytů pak zajišťuje Český statistický úřad.

Tabulka 10: Dokončené byty v obcích (správních obvodech) 2004 - 2015

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ORP Havířov	75	94	98	68	91	73	98	87	142	103	104	167
Albrechtice	3	8	4	2	7	11	6	11	10	14	4	13
Havířov	41	54	73	52	41	26	57	30	61	40	47	90
Horní Bludovice	4	17	5	7	18	21	10	18	22	18	18	18
Horní Suchá	12	5	9	1	17	8	12	11	30	8	12	29
Těrlicko	15	10	7	6	8	7	13	17	19	23	23	17

Zdroj: ČSU, Vlastní zpracování

Z evidence nově dokončených bytů v obcích SO ORP Havířov jasně vyplývá, že bytová výstavba, i přes pokračující trend poklesu obyvatel, neustává. Mění se však z původní velkokapacitní „panelové výstavby“ na výstavbu domů s menším počtem bytových jednotek a individuální výstavbu. Z Tabulky 10 je patrné, že v posledním roce došlo k výraznému navýšení počtu dokončených bytů. Méně bytů než v předchozích letech bylo dokončeno v obci Těrlicko, několik let je stabilní nárůst v obci Horní Bludovice, po poklesu v roce 2014 se navrácí počet dokončených bytů v obci Albrechtice. Výrazný posun nastal v samotném městě Havířov.

Bližší pohled na danou problematiku nám nabízí výsledky sčítání lidu, bytů a domácností z let 1980 – 2011.

Tabulka 11: Počet domů dle sčítání SLBD od roku 1980 v SO ORP Havířov a jeho obcích

Obec, část obce		1980 [1]	1991	2001	2011	Rozdíl 2001 -2011	Změna v %
SO ORP Havířov		7 014	7 899	8 384	9 090	706	7,8
Albrechtice	obec celkem	609	713	755	802	47	5,9
	Albrechtice	609	713	755	802	47	5,9
Havířov	obec celkem	4 237	4 771	5 018	5 420	402	7,4
	Bludovice	603	741	761	834	73	8,8
	Dolní Datyně	119	133	141	173	32	18,5
	Dolní Suchá	235	215	214	247	33	13,4
	Město	1 297	1 333	1 359	1 390	31	2,2
	Podlesí	409	411	410	422	12	2,8
	Prostřední Suchá	696	861	913	961	48	5,0
	Šumbark	684	860	968	1 020	52	5,1
Životice	194	217	252	373	121	32,4	
Horní Bludovice	obec celkem	404	455	513	654	141	21,6
	Horní Bludovice	169	193	234	291	57	19,6
	Prostřední Bludovice	235	262	279	363	84	23,1
Horní Suchá	obec celkem	917	945	990	1 026	36	3,5
	Horní Suchá	917	945	990	1 026	36	3,5
Těrlicko	obec celkem	847	1 015	1 108	1 188	80	6,7
	Dolní Těrlicko	114	143	142	161	19	11,8
	Horní Těrlicko	547	635	716	759	43	5,7
	Hradiště	186	237	250	268	18	6,7

Zdroj: ČSU, Sčítání lidu, bytů a domů 2011, Vlastní zpracování

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

invence
inovace
výkonnost
Institut interdisciplinárního výzkumu

I z těchto údajů je patrné, že ve všech obcích SO ORP Havířov a jejich součástech roste počet domů. Nejvýrazněji pak v období 2001 – 2011 v Havířovské části Životice (+32,4%), dále v Bludovicích a její součásti Prostředních Bludovicích (+23,1%) a Dolní Datyni (+18,5%).

Dalším důležitým údajem je především obvyklá (tržních) cen bydlení – především bytů, pozemků, rodinných domků, místně obvyklého nájemného. Tržní ceny odrážejí preference „spotřebitelů“, obecná očekávání i stav trhu a mají svůj odraz v demografickém vývoji – migraci. V tomto kontextu odkazujeme na již zmiňovanou obšírnou analýzu bydlení, která vychází z dat sčítání lidu bytů a domácností 2001. Současné ceny obvyklého nájemného, ceny pozemků a nemovitostí v SO ORP Havířov nejsou z veřejných zdrojů dostupné. (Zdroj: <http://www.havirov-city.cz/HTML/bydleni/analiza.htm>)

Ekonomické charakteristiky ORP Havířov

1.9 Ekonomická aktivita obyvatelstva

Základní zdrojovou bázi pro posouzení hospodářských podmínek regionů v ČR jsou statistické údaje Českého statistického úřadu, úřadů práce a České správy sociálního zabezpečení. Na rozdíl od demografických údajů jsou údaje o ekonomické aktivitě obyvatelstva obcí s rozšířenou působností hůře dostupná především proto, že sběr dat probíhá dle jiných pravidel rajonizace (ČR, kraj, okres, region soudržnosti atd.). Statistické údaje o hrubém domácím produktu, přidané hodnotě, příjmech domácností, nezaměstnanosti, investicích a dalších ekonomických ukazatelích jsou zveřejňovány pouze do úrovně vyšších územně správních celků - krajů. Hospodářsky výkon obcí tak nelze v ČR z těchto dat přímo stanovit. Některé další ukazatele nalezneme ve statistikách zpracovaných ze sčítání lidu, bytů a domů z roku 2011 ty však jsou více než 5 let staré.

Tabulka 12: Obyvatelstvo podle pohlaví a ekonomické aktivity SO ORP Havířov (SLBD 2011)

Ekonomická aktivita		Obyvatelstvo celkem		v tom		
		abs.	%	muži	ženy	
Obyvatelstvo celkem		91 092	100,0	44 001	47 091	
Ekonomicky aktivní		42 269	46,4	22 420	19 849	
v tom	zaměstnaní	35 699	39,2	19 266	16 433	
	v tom	zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající	32 970	36,2	18 115	14 855
		pracující studenti a učni	539	0,6	232	307
		pracující důchodci	1 554	1,7	919	635
		ženy na mateřské dovolené	636	0,7	-	636
		nezaměstnaní	6 570	7,2	3 154	3 416
	v tom	hledající první zaměstnání	1 078	1,2	497	581
		ostatní nezaměstnaní	5 492	6,0	2 657	2 835
Ekonomicky neaktivní		44 599	49,0	19 184	25 415	
v tom	nepracující důchodci	23 115	25,4	9 359	13 756	
	ostatní s vlastním	1 400	1,5	227	1 173	
	osoby v domácnosti, žáci, studenti, učni	7 140	7,8	3 154	3 986	
	žáci, studenti, učni	12 944	14,2	6 444	6 500	
Nezjištěno		4 224	4,6	2 397	1 827	

Zdroj: ČSU, SLBD 2011, Veřejná databáze, vygenerováno 26.06.2016 18:49

Přesto, že se jedná o součást průmyslového regionu Moravskoslezského kraje, byl zde větší počet ekonomicky neaktivních osob (absolutně 44.599 = 49%). Celorepublikový průměr procenta ekonomicky aktivních osob je 48,7%, v Moravskoslezském kraji je to 47,8% v ORP Havířov pak 46,4%. Ve skupině téměř 45.000 ekonomicky neaktivních osob bylo téměř 51% nepracujících důchodců a 29% tvořili žáci, studenti a učni. Nezaměstnaných osob bylo ve stejném období evidováno 6.570 z toho 3.154 mužů a o něco více žen (3.416). Podrobnější analýzu provedeme v samostatné kapitole.

1.10 Dojíždění za prací

Údaje o dojíždění do škol a zaměstnání vycházejí z dat sčítání lidu, bytů a domů 2011. Zjištěná data naznačují, že z celkového počtu cca 91.000 (ČSU časová řada 2000 – 2015 93.319) obyvatel SO ORP Havířov vyjíždělo za prací a do škol 27.136 občanů, což představovalo téměř 30% všech občanů. Z celkového počtu téměř 13.000 žáků studentů a učňů vyjíždělo do škol 7.350 žáků a to 52% (3.816) v rámci obce a 48% mimo obec (3.534). Ve srovnání s ukazateli za Moravskoslezský kraj nebo sousední obec s rozšířenou působností Karvinou je to výrazně více. Blíže pak následující tabulka.

Tabulka 13: ORP Havířov - Počty obyvatel vyjíždějící do zaměstnání a škol

	Vyjíždějící celkem (zaměstnaní a žáci a studenti)	v tom									
		vyjíždějící do zaměstnání	%	v tom					vyjíždějící do škol	v tom	
				% zaměstnaných	v rámci obce	do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje		do zahraničí	v rámci obce
Moravskoslezský kraj	321 691	230 694	46	101 547	67 612	48 101	9 114	4 320	90 997	44 359	46 638
Havířov	27 136	19 786	55	5 224	5 498	8 156	547	361	7 350	3 816	3 534

Zdroj: ČSU, SLBD 2011, Veřejná databáze, vygenerováno 26.06.2016 20:32

V rámci SO ORP Havířov byl evidován 4,5 x vyšší počet vyjíždějících osob do zaměstnání a škol nad počtem občanů, jež za prací a vzděláním do ORP Havířov dojíždí. V sousední ORP Karviná je tomu zcela naopak a saldo dojížděky je kladné.

Tabulka 14: Balance dojížděky - vyjížděky do zaměstnání a školy za kraje, okresy a města

Kraj, okres, město	Počet zaměstnaných		Dojíždějící					Vyjíždějící				Saldo dojížděky		Obsazená	
	celkem	z toho ženy	do zaměstnání			žáci, studenti, učni	do zaměstnání		žáci, studenti, učni	do zaměstnání		celkem	z toho ženy	celkem	na 1 000 zaměstnaných
			celkem	z toho			celkem	z toho							
				ženy	denně			ženy		denně					
Moravskoslezský kraj	496 537	226 367	120 124	50 892	109 019	41 217	129 147	53 913	113 147	46 638	-9 023	-3 021	487 514	982	
Okres Karviná	100 555	46 017	20 354	8 143	18 548	7 059	35 070	13 842	31 302	9 645	-14 716	-5 699	85 839	854	
Havířov	29 216	13 442	2 518	1 551	2 274	1 733	11 349	4 186	10 200	2 399	-8 831	-2 635	20 385	698	
Karviná	20 734	9 610	5 449	2 099	5 100	2 372	4 469	1 570	3 816	1 312	980	529	21 714	1 047	

Zdroj: ČSU, SLBD 2011, Veřejná databáze, vygenerováno 26.06.2016 20:32

Z uvedených dat je patrné, že značná část ekonomicky aktivních osob a žáků, studentů a učňů v SO ORP Havířov dojíždí mimo svou obec. Celkové saldo je záporné (-8.831 osob) a je výrazně vyšší než u jiných obcí bývalého okresu Karviná a také vyšší, než celkové údaje za Moravskoslezský kraj.

1.11 Mzdy a odvětví

Jak již bylo uvedeno výše, statistické údaje o mzdách jsou Českým statistickým úřadem vztahovány k územním jednotkám krajů. Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v Moravskoslezském kraji se ve 4. čtvrtletí 2015 proti stejnému období předchozího roku zvýšila o 3,3 %, s ohledem na inflaci tak reálně vzrostla o 3,2 %. Průměrná mzda v Moravskoslezském kraji za 4. čtvrtletí 2015 činila 25.956 Kč. Meziročně je tak o 834 Kč vyšší než ve stejném období roku 2014 ale o více než 2 tisíce Kč pod celorepublikovým průměrem. V porovnání s ostatními kraji je však meziroční nárůst v absolutním i procentuálním vyjádření druhý nejnižší po Olomouckém kraji.

Tabulka 15 ukazuje mezikrajské srovnání průměrných měsíčních mezd (Průměrná hrubá mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance) a také

„medián“ mezd, který je definován jako ukazatel mezd, který rozdělí zaměstnance na dvě stejně početné skupiny, mzda prostředního pracovníka je pak mediánem mezd. Dle údajů OECD dosahuje v Česku medián 85,2 % průměrné mzdy. Medián mezd tak v roce 2015 odpovídal přibližně měsíční hrubé mzdě ve výši 23.726,- Kč. Čím větší rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem, tím vyšší mzdová nerovnost v zemi je. Je patrné, že mzdy v Moravskoslezském kraji jsou pod republikovým průměrem. Nejvyšších průměrných mezd i nadprůměrné mediány mezd obdrží pracovníci v Praze, Středočeském, Plzeňském a Jihomoravském kraji.

Tabulka 15: Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd - mezikrajské srovnání 2015

ČR, kraje	Průměrná měsíční mzda			Medián měsíčních mezd		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Česká republika	27 811	30 842	24 094	23 726	25 688	21 461
Hlavní město Praha	36 371	41 171	30 936	28 677	31 321	26 409
Středočeský kraj	27 997	31 163	23 709	24 582	26 893	21 563
Jihočeský kraj	25 246	27 645	22 216	22 697	24 409	20 643
Plzeňský kraj	27 013	29 748	23 724	24 135	26 204	21 946
Karlovarský kraj	24 119	26 536	21 680	21 747	23 968	19 709
Ústecký kraj	25 301	27 825	22 411	22 644	24 455	20 556
Liberecký kraj	26 358	29 250	22 918	23 946	25 813	21 518
Královéhradecký kraj	25 192	27 457	22 407	22 521	24 032	20 715
Pardubický kraj	24 856	27 207	21 627	22 283	24 205	20 072
Kraj Vysočina	25 258	28 549	21 363	22 600	25 294	19 636
Jihomoravský kraj	27 051	30 088	23 236	23 328	25 248	21 012
Olomoucký kraj	24 584	26 971	21 648	21 918	23 789	19 640
Zlínský kraj	24 554	27 501	20 874	21 770	24 086	19 044
Moravskoslezský kraj	25 475	28 157	22 145	23 116	25 361	20 311

Zdroj: ČSU

Pro reálnou kupní sílu je důležité porovnání vývoje mezd s indexem spotřebitelských cen (inflací), který byl ve 4. čtvrtletí 2015 na velmi nízké úrovni 0,1 %. To při uvedeném nominálním mzdovém nárůstu vedlo v Moravskoslezském kraji k výraznému reálnému zvýšení kupní síly mezd o 3,2 %, a tím i rostoucí podpoře domácí spotřeby. V celé ČR se reálná mzda zvýšila o 3,8 %.

Obyvatelé Moravskoslezského kraje jsou zaměstnaní převážně ve zpracovatelském průmyslu a tvoří tak více než třetinu všech zaměstnanců. Bližší údaje o vývoji počtu zaměstnanců v ostatních odvětvích ukazuje následující tabulka 16.

V letech 2010 – 2014 jsme zaznamenali rozdílné trendy vývoje počtu evidovaných zaměstnanců. Největší poklesy nastaly v odvětví stavebnictví, těžbě a dobývání a poskytování ubytovacích, stravovacích a pohostinských služeb kde se za uvedené období snížil absolutní počet o 10.300 pracovních míst. Naopak nárůsty počtu obsazených pracovních míst jsou hlášeny v odvětvích administrativní a podpůrné činnosti (+6.300), zpracovatelském průmyslu (+1500) a peněžnictví a pojišťovnictví (+1.000). V procentuálním vyjádření pak tyto kladné změny platí především pro oblasti „Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ a již uvedené „peněžnictví a pojišťovnictví“ a „administrativní a podpůrné činnosti“. Poslední jmenované však řadíme do kategorie nevýrobní sféry a tak tento trend nelze zcela považovat za úspěch.

Tabulka 16: Průměrný evidenční počet zaměstnanců pole odvětví CZ - NACE

Převažující činnost	2010	2011	2012	2013	2014 [3]	%zaměstnanců v odvětví	Změna 2010-2014	%
Odvětví celkem	419,6	420,1	422,5	415,4	416,0		-3,6	-0,9
v tom: [4]								
A - Zemědělství, lesnictví, rybářství	6,7	6,4	6,1	6,0	5,9	1,4	-0,8	-11,9
B - Těžba a dobývání	16,1	15,5	15,2	14,5	13,1	3,1	-3,0	-18,6
C - Zpracovatelský průmysl	129,0	130,8	130,4	128,2	130,5	31,4	1,5	1,2
D - Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	4,3	5,1	5,3	5,2	5,1	1,2	0,8	18,6
E - Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	5,4	5,4	5,6	5,7	5,5	1,3	0,1	1,9
F - Stavebnictví	28,0	26,8	25,3	23,3	22,0	5,3	-6,0	-21,4
G - Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	47,8	49,0	49,3	47,6	47,0	11,3	-0,8	-1,7
H - Doprava a skladování	26,7	22,5	25,3	24,9	25,4	6,1	-1,3	-4,9
I - Ubytování, stravování a pohostinství	9,8	10,0	9,6	8,7	8,5	2,0	-1,3	-13,3
J - Informační a komunikační činnosti	7,1	7,5	7,4	7,1	7,3	1,8	0,2	2,8
K - Peněžnictví a pojišťovnictví	3,8	4,5	4,9	4,7	4,8	1,2	1,0	26,3
L - Činnosti v oblasti nemovitostí	4,2	3,8	3,9	4,0	4,0	1,0	-0,2	-4,8
M - Profesní, vědecké a technické činnosti	11,3	11,3	11,5	11,3	11,5	2,8	0,2	1,8
N - Administrativní a podpůrné činnosti	19,2	22,2	23,8	25,2	25,5	6,1	6,3	32,8
O - Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	26,6	26,4	26,0	26,1	26,5	6,4	-0,1	-0,4
P - Vzdělávání	30,7	30,6	30,4	30,4	30,4	7,3	-0,3	-1,0
Q - Zdravotní a sociální péče	32,9	32,4	32,6	32,7	32,8	7,9	-0,1	-0,3
R - Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	5,4	5,1	5,2	5,0	4,9	1,2	-0,5	-9,3
S - Ostatní činnosti	4,6	4,9	4,6	4,6	5,2	1,3	0,6	13,0

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze
 [1] zaměstnanci v evidenčním počtu přepočtení na plně zaměstnané
 [2] pracovní metoda - územní třídění je provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců
 [3] Předběžné údaje
 [4] Údaje jsou uvedeny metodou převažující činnosti zpravidajské jednotky podle klasifikace CZ-NACE = mezinárodní klasifikace NACE Rev. 2

Vývoj mezd v jednotlivých odvětvích průmyslu a obchodu v období 2005 až 2014 uvádí tabulka 17.

Tabulka 17: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle odvětví CZ_NACE

Převažující činnost	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 [3]	2005-2014	%
Odvětví celkem	17 009	17 919	19 263	20 730	21 136	21 455	22 111	22 364	22 396	22 973	5 964	35,1
A - Zemědělství, lesnictví, rybářství	13 166	14 078	15 502	17 262	16 809	17 130	17 533	18 707	19 493	20 055	6 889	52,3
B - Těžba a dobývání	23 772	25 730	27 977	32 998	29 190	33 165	34 933	35 657	34 035	32 819	9 047	38,1
C - Zpracovatelský průmysl	17 834	18 642	20 099	21 636	21 561	22 481	23 368	23 809	24 429	25 393	7 559	42,4
D - Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	24 327	26 227	27 776	30 424	31 894	33 610	34 413	35 786	34 839	34 177	9 850	40,5
E - Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	16 485	17 440	19 122	19 761	20 008	20 570	20 894	21 435	21 525	22 675	6 190	37,5
F - Stavebnictví	15 551	16 306	17 633	19 086	20 576	20 223	20 785	20 386	19 932	20 331	4 780	30,7
G - Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	13 789	14 692	15 945	17 261	17 475	17 144	18 136	18 217	17 958	18 590	4 801	34,8
H - Doprava a skladování	16 182	17 094	18 585	20 520	20 888	21 014	22 401	21 494	20 884	21 759	5 577	34,5
I - Ubytování, stravování a pohostinství	8 658	9 136	9 506	9 843	9 764	10 448	10 303	10 444	10 545	11 210	2 552	29,5
J - Informační a komunikační činnosti	28 139	27 356	31 732	33 774	32 890	31 747	33 376	33 437	34 108	34 405	6 266	22,3
K - Peněžnictví a pojišťovnictví	26 081	27 937	27 725	31 006	31 047	30 345	29 503	27 852	28 649	28 310	2 229	8,5
L - Činnosti v oblasti nemovitostí	14 602	15 716	16 487	18 819	19 558	17 930	19 597	17 546	19 877	19 658	5 056	34,6
M - Profesní, vědecké a technické činnosti	19 082	19 469	21 497	23 248	23 855	24 501	24 268	24 775	24 288	24 496	5 414	28,4
N - Administrativní a podpůrné činnosti	10 414	11 313	11 720	13 598	13 689	13 714	14 223	14 318	14 252	15 019	4 605	44,2
O - Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	21 013	22 154	23 701	25 061	26 291	25 726	25 105	25 649	25 748	26 045	5 032	23,9
P - Vzdělávání	17 250	18 228	19 427	20 127	21 416	20 924	21 099	21 499	21 785	22 138	4 888	28,3
Q - Zdravotní a sociální péče	15 957	17 402	18 684	19 441	21 341	21 731	22 863	23 342	23 219	23 754	7 797	48,9
R - Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	13 971	14 622	15 219	16 320	17 265	17 688	17 566	21 080	17 987	18 381	4 410	31,6
S - Ostatní činnosti	11 998	12 785	13 554	14 454	15 128	15 911	15 904	16 275	16 173	16 868	4 870	40,6

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze
 [1] Zahmuty jsou všechny subjekty včetně podlimitních
 [3] Předběžné údaje
 [4] Údaje jsou uvedeny metodou převažující činnosti zpravidajské jednotky podle klasifikace CZ-NACE = mezinárodní klasifikace NACE Rev. 2

Nejvyšší mzdy jsou v odvětvích „Informační a komunikační činnosti“, „Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ a „Těžba a dobývání“. Ty měly již v roce 2014 průměrnou hodnotu o cca 9.000,- Kč vyšší než je současná průměrná mzda v Moravskoslezském kraji (25.956,- Kč). Dále můžeme dovodit, že k výraznému absolutnímu nárůstu mezd došlo za uvedené období především v odvětvích „Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ (+9.850,- Kč) „Těžby a dobývání“ (+ 9.047,-Kč) a „Zdravotní a sociální péče“ (+7.797,-Kč). V procentním vyjádření téhož si pak nejvíce polepšili v „Zemědělství, lesnictví, rybářství“ kde byly mzdy v roce 2005 nejnižší úrovní a dále ve zdravotnictví a „Zpracovatelském průmyslu“. Jak vidíme, oblast vzdělávání je dlouhodobě podfinancovaná a nárůst mezd za posledních 10 let patří k nejnižším.

1.12 Trh práce

Aktuální informace o trhu práce v obci s rozšířenou působností Havířov jsme čerpali z: „ZPRÁVA O SITUACI NA TRHU PRÁCE V KARVINSKÉM REGIONU V ROCE 2015“ kterou zpracovává krajská pobočka Úřadu práce, kontaktní pracoviště Karviná. Bohužel, jak bylo uvedeno výše, se uvedená data dodnes zpracovávají v členění původních okresů a nikoliv obcí s rozšířenou působností. Následující mapka pak ukazuje rajonizaci těchto údajů.

Obrázek 3: Administrativní rozdělení okresu Karviná

1.12.1 Zaměstnavatelé

Kontaktní pracoviště krajské pobočky ÚP ČR v Karviné zajistilo k 31. 12. 2015 údaje o zaměstnanosti od 364 zaměstnavatelů, kteří zaměstnávali v okrese 26 a více osob a byli monitorováni přímo ÚP. Meziročně se jejich počet snížil o 10.

Tabulka 18: Počet a podíl zaměstnavatelů v kategoriích podle počtu zaměstnanců

velikostní kategorie zaměstnavatele	31. 12. 2014		31. 12. 2015		12/2015 - 12/2014	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
26 – 49 zaměstnanců	155	41,5	151	41,5	-4	-2,6
50 – 249 zaměstnanců	174	46,5	173	47,5	-1	-0,6
250 a více	45	12,0	40	11,0	-5	-11,1
<i>z toho 250 – 499</i>	<i>29</i>	<i>64,5</i>	<i>26</i>	<i>65,0</i>	<i>-3</i>	<i>-10,3</i>
<i>500 – 999</i>	<i>11</i>	<i>24,4</i>	<i>11</i>	<i>27,5</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>
<i>1000 – 4999</i>	<i>5</i>	<i>11,1</i>	<i>2</i>	<i>5,0</i>	<i>-3</i>	<i>-60,0</i>
<i>5000 a více</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>	<i>1</i>	<i>3,8</i>	<i>+1</i>	<i>x</i>
celkem	374	100,0	364	100,0	-10	-2,7

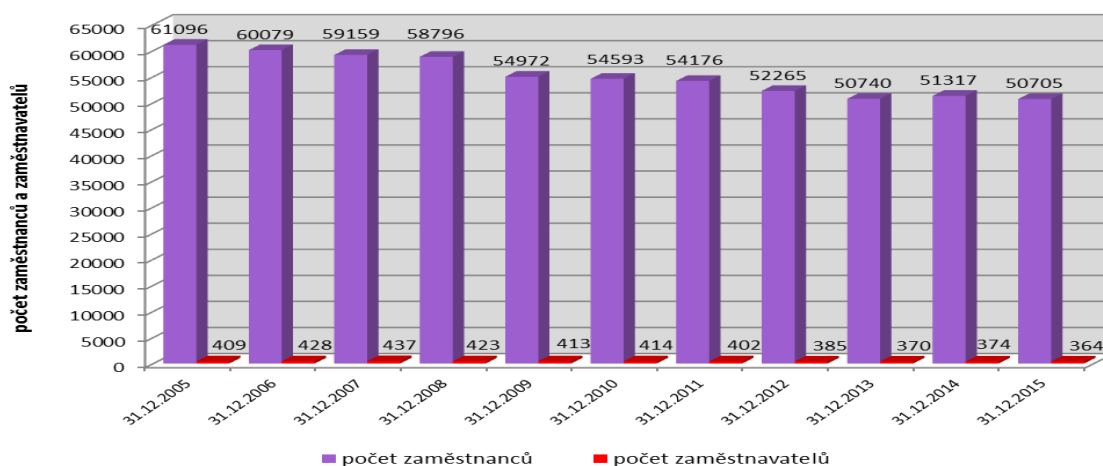
Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Meziročně došlo k poklesu počtu zaměstnavatelských subjektů u všech velikostních kategorií. U velikostní skupiny subjektů s 250 a více zaměstnanci byl pokles ve skutečnosti o 1 subjekt, jelikož společnost OKD, a.s. byla dříve vedena dle jednotlivých závodů (celkem 5 subjektů) a nyní je brána jako jeden celek, který spadá do velikostní kategorie 5000 a více zaměstnanců.

Ke dni 31. 12. 2015 bylo zaměstnáno u evidovaných zaměstnavatelů s více než 26 zaměstnanci 50.705 osob. Za sledovaný rok se jejich počet snížil o 612 osob, tj. o 1,2 %.

Graf 6: Vývoj počtu zaměstnanců a zaměstnavatelů se stavem 26 a více zaměstnanců

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Z grafu je patrné, že od roku 2005 dochází k neustálému poklesu počtu zaměstnanců, u počtu firem je tento klesající trend zaznamenán od roku 2008 s výjimkou roku 2014, kdy došlo k nárůstu. Jedním z důvodů změny počtu zaměstnavatelů může být přechod organizace ze skupiny s větším počtem pracovníků mezi firmy, které nesplňují stav zaměstnanců 26 a více a tudíž nejsou v daném roce ve sledované kategorii vykázány a samozřejmě to platí i obráceně.

Ke dni 31. 12. 2015 působilo v okrese 14 zaměstnavatelů s 500 a více zaměstnanci. Na území ORP Havířov přímo poskytuje zaměstnání několik významných zaměstnavatelů: OKD, Rekultivace a.s., Nemocnice s poliklinikou Havířov a Statutární město Havířov.

Tabulka 19: Největší zaměstnavatelé v oblasti ORP Havířov

Obchodní jméno	Sídlo	Převažující činnost	Kategorie podle počtu zaměstnanců
Nemocnice s poliklinikou Havířov, příspěvková organizace	Havířov	Ústavní zdravotní péče	1000 - 1499
Statutární město Havířov	Havířov	Všeobecné činnosti veřejné správy	500 - 999
ČSAD Havířov a.s.	Havířov	Městská a příměstská pozemní osobní doprava	250 - 499
MW-DIAS, spol. s r.o.	Těrlícko	Všeobecný úklid budov	250 - 499
OKD, Rekultivace, a.s.	Havířov	Příprava stavenišť	250 - 499
SEMAG spol. s r.o.	Havířov	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	250 - 499
BEFRA ELECTRONIC, s.r.o.	Horní Suchá	Výroba ostatních elektrických zařízení	200 - 249
RN EXPRES s. r. o.	Havířov	Všeobecný úklid budov	200 - 249
GASCONTROL, společnost s r.o.	Havířov	Opravy strojů	100 - 199
Havířovská teplárenská společnost, a.s.	Havířov	Výroba a rozvod tepla a klimatizovaného vzduchu, výroba ledu	100 - 199

Zdroj dat: Ústav územního rozvoje dle ČSÚ, Registr ekonomických subjektů, údaje k datu 1. 1. 2011

Následující tabulka ukazuje, že sice je v obcích SO ORP Havířov registrován značný počet podnikatelských subjektů ale více než polovina již není ekonomicky aktivní. Z velké části se jedná o malé a střední podniky s počtem zaměstnanců menším než 25 a především osoby samostatně výdělečně činné.

Tabulka 20: Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti k 31. 12. 2015

Období: 31.12.2015	Albrechtice		Horní Suchá		Těrlicko		Horní		Havířov		ORP Havířov		
	RP	PZA	RP	PZA	RP	PZA	RP	PZA	RP	PZA	Registrowané podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou	%
Celkem	622	319	722	352	892	473	448	235	11 878	5 110	14 562	6 489	44,6
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	32	24	24	11	55	43	26	16	170	97	498	191	38,4
B-E Průmysl celkem	63	35	98	54	89	56	56	29	1 291	632	2 403	806	33,5
F Stavebnictví	51	31	95	50	71	43	41	26	1 161	536	2 105	686	32,6
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	141	62	167	63	220	95	106	47	3 031	958	4 890	1 225	25,1
H Doprava a skladování	12	5	19	13	23	18	9	7	253	124	483	167	34,6
I Ubytování, stravování a pohostinství	39	22	33	16	52	35	14	8	567	249	1 035	330	31,9
J Informační a komunikační činnosti	14	10	6	2	9	7	7	5	140	78	278	102	36,7
K Peněžnictví a pojišťovnictví	45	16	53	24	48	19	30	12	748	290	1 285	361	28,1
L Činnosti v oblasti nemovitostí	9	5	3	3	27	13	7	4	283	107	461	132	28,6
M Profesní, vědecké a technické činnosti	89	44	95	48	125	66	59	30	1 886	889	3 331	1 077	32,3
N Administrativní a podpůrné činnosti	10	6	14	7	16	5	8	5	175	98	344	121	35,2
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	3	1	2	2	2	1	2	2	6	2	23	8	34,8
P Vzdělávání	10	5	10	4	15	10	7	6	229	150	446	175	39,2
Q Zdravotní a sociální péče	7	7	13	9	13	10	7	6	200	163	435	195	44,8
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	18	6	11	6	25	9	9	4	306	134	528	159	30,1
S Ostatní činnosti	53	28	54	27	71	30	42	19	1 025	454	1 803	558	30,9
X nezařazeno	0	0	0,0

RP – Registrované podniky, PZA – podniky se zjištěnou aktivitou

Zdroj: Český statistický úřad, veřejná databáze

Tabulka 21: Podnikatelské subjekty podle vybraných právních forem ORP Havířov

Období: 31. 12. 2015	Albrechtice		Horní Suchá		Těrlicko		Horní		Havířov		ORP Havířov		
	RP	PZA	RP	PZA	RP	PZA	RP	PZA	RP	PZA	Registrowané podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou	%
Celkem	622	319	722	352	892	473	448	235	11 878	5 110	14 562	6 489	44,6
Fyzické osoby	529	265	594	263	744	378	387	200	10 142	4 192	12 396	5 298	42,7
Fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	465	228	526	226	640	315	326	167	9 142	3 717	11 099	4 653	41,9
Fyzické osoby podnikající dle jiného než živnostenského zákona	48	21	51	24	61	28	48	21	921	425	1 129	519	46,0
Zemědělské podnikatelé	14	14	8	7	40	33	13	12	35	26	110	92	83,6
Právní osoby	93	54	128	89	148	95	61	35	1 736	918	2 166	1 191	55,0
Obchodní společnosti	57	43	94	77	93	79	34	29	1 006	698	1 284	926	72,1
akciové společnosti	0	0	1	1	2	2	0	0	40	30	43	33	76,7
Družstva	0	0	0	0	0	0	0	0	15	12	15	12	80,0

RP – Registrované podniky, PZA – podniky se zjištěnou aktivitou

Zdroj: Český statistický úřad, veřejná databáze

Podíváme-li se na právní formu aktivních ekonomických subjektů v ORP Havířov zjišťujeme, že téměř 1/3 živnostníků je sice registrována avšak není ekonomicky aktivní. Zcela opačný trend má aktivita zemědělských podnikatelů (83%). Srovnání mezi obcemi ORP Havířov není předmětem naší analýzy.

Sledovaný region se podílí jen velmi malým procentem na celkovém počtu ekonomicky aktivních subjektů Moravskoslezského kraje. Ve srovnání s nejbližšími obcemi s rozšířenou působností Moravskoslezského kraje patří SO OPR Havířov k průměrným. V celkovém počtu ekonomicky aktivních subjektů přepočteného na 1000 obyvatel je sice společně s ORP Frýdek Místek na předním místě. U obchodních společností je evidováno cca 72 obchodních společností na 1000 obyvatel, v tomto ukazateli zaostává jak na krajské a republikové úrovni tak ve srovnání s ORP Frýdek Místek, Český Těšín i Třinec. Přesto, že je v SO ORP Havířov registrováno přes 4.500 ekonomicky aktivních soukromých podnikatelů podnikajících dle živnostenského zákona, zaostává v tomto ukazateli a společně s SO ORP Karviná patříme k nejhorsím v regionu. Ve srovnání s SO ORP Frýdek Místek kde je evidováno 75 soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel dosahuje v tomto indikátoru podnikavosti pouze 70% tohoto ukazatele. Celkové ukazatele za vybrané ORP ukazuje následující tabulka.

Tabulka 22: Ekonomické subjekty podle vybraných právních norem – územní srovnání

	Celkem	Obchodní společnosti		Družstva	Státní podniky	Fyzické osoby			Počet obyvatel ORP 2014 celkem
		celkem	z toho akciové společnosti			soukromí podnikatelé podnikající dle živnostenského zákona	zemědělské podnikatelé	soukromí podnikatelé podnikající dle jiných zákonů	
Česká republika	1439747	302883	20330	11013	126	893351	33862	101222	10538275
Moravskoslezský kraj	125520	22690	1550	1506	10	81837	2679	9386	1217676
% z ČR	8,7	7,5	7,6	13,7	7,9	9,2	7,9	9,3	12
Bohumín	2 666	316	19,0	18,0	0	1 976	33	167	33910
Počet na 1000 obyv	79	9	0,6	0,5	0	58	1	5	3
Český Těšín	2 595	588	29,0	16,0	0	1 542	67	195	26179
Počet na 1000 obyv	99	22	1,1	0,6	0	59	3	7	2
Frýdek-Místek	12 333	2 067	93,0	32,0	0	8 275	356	963	110981
Počet na 1000 obyv	111	19	0,8	0,3	0	75	3	9	9
Havířov	6 489	926	33,0	12,0	0	4 653	92	519	90107
Počet na 1000 obyv	72	10	0,4	0,1	0	52	1	6	7
Karviná	4 386	655	44,0	154,0	0	2 990	31	314	67414
Počet na 1000 obyv	65	10	0,7	2,3	0	44	0	5	6
Orlová	2 505	338	18,0	3,0	0	1 856	19	185	38335
Počet na 1000 obyv	65	9	0,5	0,1	0	48	0	5	3
Třinec	5 378	1 055	84,0	33,0	0	3 381	230	314	54872
Počet na 1000 obyv	98	19	1,5	0,6	0	62	4	6	5

Zdroj: Český statistický úřad, veřejná databáze, SLBD 2011

1.12.2 Osoby samostatně výdělečně činné

Obdobně jako u jiných ukazatelů lze vycházet pouze z dat za „okres Karviná“ V roce 2015 se počet osob vykonávajících samostatně výdělečnou činnost (dále jen SVČ) (hlavní i vedlejší) dle údajů České správy sociálního zabezpečení (dále jen ČSSZ) meziročně snížil o 42 osob, tj. o 0,3 %. Snížil se počet osob vykonávajících SVČ jako hlavní činnost (o 172) a zvýšil se počet osob vykonávajících SVČ jako vedlejší činnost (o 130). Zajímavé je srovnání přepočteného počtu zaměstnavatelů, pojištěnců a osob samostatně výdělečně činných na 1000 obyvatel jednotlivých okresů. I zde bohužel zjišťujeme, že ekonomická aktivita obyvatel okresu Karviná je nižší než v ostatních okresech Moravskoslezského kraje.

Tabulka 23: Vývoj počtu zaměstnanců OSVČ v „okrese Karviná“

ukazatel	stav k		rozdíl 12/2015 – 12/2014	
	31.12.2014	31.12.2015	absolutně	%
zaměstnanci u firem se stavem 26 a více osob ¹⁾	51 317	50 705	-612	-1,2
osoby vykonávající SVČ²⁾				
- hlavní	7 829	7 657	-172	-2,2
- vedlejší	6 013	6 143	130	2,2
- celkem	13 842	13 800	-42	-0,3

1) údaje z monitoringu zaměstnavatelů prováděného ÚP

2) údaje z ČSSZ

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Tabulka 24: Přehled o počtu zaměstnavatelů, pojištěnců a pojistných vztahů k 31. 3. 2016

Severomoravský kraj	Počet zaměstnavatelů	%	Počet pojištěnců	%	hlavní	%	vedlejší	%	střední stav obyvatel v tis.
Bruntál	1753	18,6	24380	259,4	4323	46,0	2737	29,1	94000
Frydek Místek	4615	21,8	69981	330,1	9443	44,5	7293	34,4	212000
Karviná	3628	14,1	59443	231,3	7588	29,5	6178	24,0	257000
Nový Jičín	2689	17,8	62005	410,6	6430	42,6	4829	32,0	151000
Opava	3416	19,4	51716	293,8	8521	48,4	5728	32,5	176000
Ostrava	8783	26,9	180597	554,0	13604	41,7	10356	31,8	326000
CELKEM	24884	20,4	448122	367,3	49909	40,9	37121	30,4	1220000

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení, vlastní zpracování

Okres Karviná má nejnižší přepočtený počet zaměstnavatelů, počet pojištěnců i osob samostatně výdělečně činných. Je hluboce pod krajským průměrem přesto, že je druhým nejlidnatějším okresem kraje. I toto lze považovat za důvod, proč je v obcích s rozšířenou působností tohoto okresu zaznamenán vyšší migrační pokles, nadprůměrně vyšší saldo dojíždění do práce a škol atd.

1.12.3 Volná pracovní místa

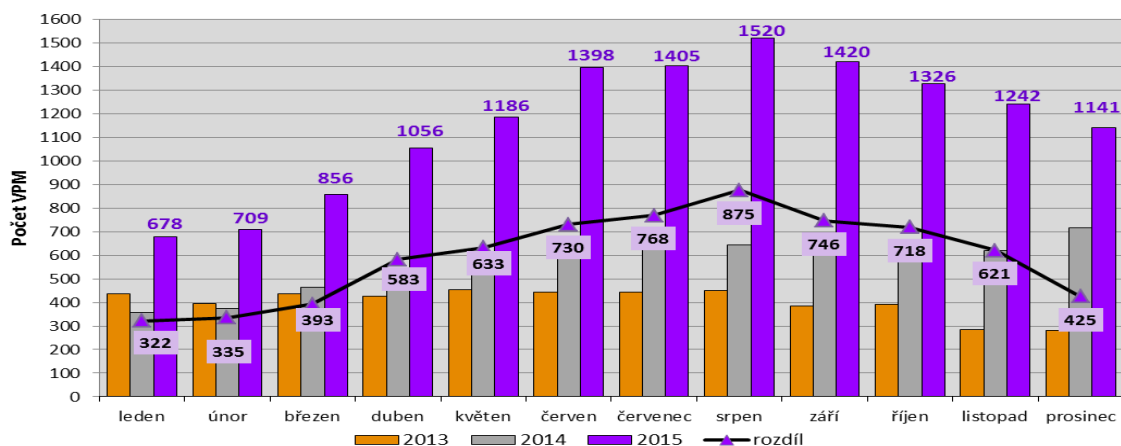
Vývoj počtu volných pracovních míst na okresním trhu práce dlouhodobě potvrzuje, že situace v této oblasti odráží aktuální vývoj ekonomiky a je důsledkem doprovodných efektů tohoto vývoje v oblasti tržní poptávky. Jelikož zaměstnavatelé již nemají ze zákona povinnost hlásit volné pracovní pozice do registru úřadu práce, neprocházejí tímto registrem všechny pracovní příležitosti, které se na trhu práce reálně vyskytují, přesto mají tyto údaje přiměřenou vypovídající hodnotu. V těchto počtech nejsou zahrnuty poptávkové a náborové letáky a pracovní příležitosti na živnostenský list. VPM se rozumí všechna pracovní místa, která chce zaměstnavatel obsadit zaměstnanci, se kterými uzavře pracovní právní vztah, tj. uzavře pracovní smlouvu, dohodu o pracovní činnosti nebo dohodu o provedení práce.

Ke dni 31. 12. 2015 bylo evidováno na území okresu Karviná celkem 1.141 volných pracovních míst (dále jen VPM). Ve srovnání se stejným obdobím roku 2014 vzrostl počet VPM k tomuto datu o 425 míst. V průběhu roku docházelo k postupnému nárůstu těchto míst až do měsíce srpna a následně od září k mírnému postupnému poklesu, ale přesto byl počet VPM v prosinci nad tisícovou hranici. Ve srovnání s rokem předchozím můžeme pozorovat nárůst poptávky během všech měsíců. Nejvyšší počet VPM k poslednímu dni v měsíci byl zaznamenán v srpnu (1520 VPM – 15. místo v rámci ČR), naopak nejnižší počet VPM byl registrován počátkem roku v lednu (678 VPM – 32. místo v rámci ČR).

Podle stupně dosaženého vzdělání, které zaměstnavatelé požadují pro výkon požadované profese, je poptáváno nejvíce míst po vyučených uchazečích (547 míst – 47,9 %) a poté po nekvalifikovaných uchazečích se základním nebo nedokončeným vzděláním (359 míst - 31,5 %). Na dalších místech se zařadila VPM s požadovaným ÚS vzděláním a vysokoškolským vzděláním shodně ve výši 74 míst. Zbývající členění je možno vidět v tabulce Struktury VPM dle stupně vzdělání.

Graf 7: Stav VPM na konci jednotlivých měsíců let 2013 až 2015 včetně meziročního rozdílu 2015 a 2014

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Nárůst VPM podle stupňů vzdělání zaznamenaly všechny kategorie, nejvyšší nárůst byl u VPM s požadavkem po vyučených ve výši 271 míst, naopak nejnižší nárůst VPM byl u míst s požadavkem vyššího odborného vzdělání a středního všeobecného vzdělání (gymnázia).

Tabulka 25: Struktura VPM v porovnání s počty uchazečů podle stupně vzdělání ve srovnání se stejným obdobím roku 2014

stupeň vzdělání (dle ISCED97)	31.12.2014			31.12.2015			rozdlil 2015 - 2014		
	UoZ	VPM	UoZ/ 1 VPM	UoZ	VPM	UoZ/ 1 VPM	UoZ	VPM	UoZ/ 1 VPM
základní vzdělání + nedok. ZŠ	7 244	277	26,2	6 739	359	18,8	-505	82	-7,4
střední odborné (OU+OŠ)	9 765	276	35,4	8 641	547	15,8	-1 124	271	-19,6
SOŠ a SOU s maturitou	3 334	105	31,8	2 911	147	19,8	-423	42	-11,9
<i>z toho: USO (SOU s matur.)</i>	1 201	44	27,3	1 074	65	16,5	-127	21	-10,8
<i>z toho: USO (SOŠ s matur.)</i>	2 055	58	35,4	1 767	74	23,9	-288	16	-11,6
<i>z toho: VOV (VOŠ)</i>	78	3	26	70	8	8,8	-8	5	-17,3
střední všeobecné (gymnázia)	595	10	59,5	481	14	34,4	-114	4	-25,1
vysokoškolské	763	48	15,9	729	74	9,9	-34	26	-6
celkem	21 701	716	30,3	19 501	1 141	17,1	-2 200	425	-13,2

UoZ – uchazeči o zaměstnání VPM – volná pracovní místa

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Ve srovnání s republikovým průměrem 4,4 uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo dosahuje okresní počet hodnoty 4x vyšší (rozdlil 12,7 uchazeče na 1 VPM). Ve srovnání s počtem 7 uchazečů připadajících na 1 VPM v Moravskoslezském kraji je okresní počet o 10,7 uchazeče na 1 VPM vyšší. V rámci ČR se okres Karviná umístil k 31. 12. 2015 na nelichotivém druhém místě za

okresem Bruntál (18,4). Během celého roku se okres Karviná s výší sledovaného ukazatele pohyboval střídavě na 2. nebo 3. pozici. Nejlepší uplatnitelnost v rámci MSK mají uchazeči v okrese Nový Jičín (2,5).

1.12.4 Dlouhodobě evidovaná volná pracovní místa

K 31. 12. 2015 evidovalo kontaktní pracoviště úřadu práce v Karviné celkem 622 dlouhodobě evidovaných pracovních míst tj. 54,5 %, což je víc než polovina z celkového počtu VPM. Z hlediska kvalifikační struktury v absolutním počtu bylo nejvíce dlouhodobě evidovaných volných pracovních míst (dále jen DE VPM) pro uchazeče se středním odborným vzděláním (289 míst, tj. 52,8 %) a v procentuálním vyjádření se nejvíce jednalo o místa s vysokoškolským vzděláním (67,6 %, tj. 50 míst)

Meziročně se zvýšil počet dlouhodobě evidovaných VPM o 373 míst, tj. o 149,8 %. Z hlediska absolutního počtu se nejvíce zvýšil počet těchto míst pro osoby s vyučením bez maturity, a to o 165 míst. Z pohledu profesní skladby bylo ke konci sledovaného roku 2015 nejvíce dlouhodobě evidovaných pracovních míst v oblasti služeb a prodeji (160 míst), přičemž se jednalo zejména o profese pracovníků ostrahy, bezpečnostních agentur a kuchařů. Dále se jednalo o místa pro řemeslníky a opraváře (158 míst), tvořená převážně místy pro zedníky, kamnáře, dlaždiče, montéry suchých staveb a švadleny a šičky.

U vysokoškolských profesí byl zájem zejména o lékaře a zubní lékaře, kteří se v evidenci ÚP nenachází a tyto profese bývají často obsazovány pracovníky ze zemí EU, ale také ze zemí mimo EU.

I přesto, že docházelo ke zkvalitnění spolupráce se zaměstnavateli, přetrvávala v databázi VPM i určitá část poptávky, která se dlouhodobě neseťkala s odpovídající nabídkou disponibilní pracovní síly na trhu práce. Mezi hlavní důvody patřily například nedostatek vhodných uchazečů o zaměstnání v evidenci s požadovanými kvalifikačními a odbornými předpoklady pro jejich výkon, nedostatečnou jazykovou vybaveností, neochotou dojíždět na pracoviště, špatnou pracovní morálkou, neakceptování nižší mzdové úrovně, nezájem ze strany uchazečů vykonávat určitou profesi, jako jsou místa pojišťovacích a finančních poradců, obchodních zástupců apod. Taktéž se zvyšují počty VPM, která jsou na dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, přičemž uchazeči upřednostňují pracovní poměr. Někteří zaměstnavatelé si mnohdy nahlásí VPM, aniž by zaměstnanec aktuálně potřebovali a z vyslaných uchazečů o práci z úřadu práce si vytváří vlastní registr případných zájemců o zaměstnání. V neposlední řadě se jednalo o místa určená pro osoby zdravotně postižené.

1.13 Nezaměstnanost

Přehled základních statistických údajů charakterizujících nezaměstnanost a její strukturu k 31. 12. v roce 2015 ve srovnání s rokem 2014 je zachycen v následující tabulce.

Tabulka 26: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání, volných pracovních míst a podílu nezaměstnaných

ukazatel	stav k datu		rozdíl 2015 - 2014	
	31.12.2014	31.12.2015	absolutně	v %
evidovaní uchazeči o zaměstnání celkem	21 701	19 501	-2 200	-10,1
z toho: ženy	10 679	9 480	-1 199	-11,2
absolventi škol, učilišť a mladiství	896	762	-134	-15
občané se zdravotním postižením	1 973	2 032	59	3
uchazeči dosažitelní	21 039	18 919	-2 120	-10,1
uchazeči s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2 855	2 708	-147	-5,1
volná pracovní místa	716	1 141	425	59,4
uchazeči připadající na 1 VPM	30,3	17,1	-13,2	-43,6
podíl nezaměstnaných osob v %	12,05	10,96	-1,09	x

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Ke dni 31. 12. 2015 bylo v okrese Karviná evidováno 19.501 uchazečů o zaměstnání, přičemž se jednalo po listopadu o druhý nejmenší počet uchazečů o zaměstnání (dále jen UoZ) v daném roce. Největší počet byl zaznamenán v měsíci lednu (21.939 UoZ). Meziročně došlo k poklesu o 2.200 osob. V průběhu celého roku 2015 docházelo k postupnému snižování UoZ, od září se dostal stav pod hranici 20.000 UoZ. V měsíci prosinci došlo k mírnému navýšení počtu UoZ což je v tomto měsíci obvyklé.

Přehled vývoje věkové struktury uchazečů o zaměstnání v letech 2014 - 2015 obsahuje počty a podíly uchazečů v jednotlivých desetiletých věkových skupinách (Tabulka 27).

Tabulka 27: Věková struktura evidovaných uchazečů o zaměstnání

věkové skupiny	31.12.2014		30.6.2015		31.12.2015	
	absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně	v %
do 19 let	727	3,4	526	2,6	608	3,1
20-29 let	4 416	20,3	3 980	19,6	3 652	18,7
30-39 let	4 422	20,4	4 203	20,7	3 973	20,4
40-49 let	5 280	24,3	4 853	23,9	4 605	23,6
50-59 let	5 876	27,1	5 688	28	5 558	28,5
60 a více let	980	4,5	1 032	5,1	1 105	5,7
celkem	21 701	100	20 282	100	19 501	100

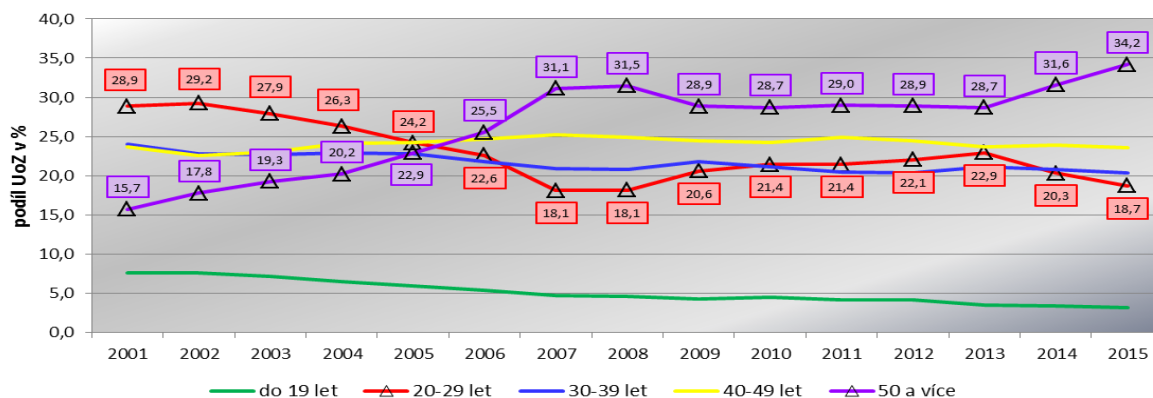
Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Nejvyšší počet uchazečů je nadále ve věku 50-59 let, a to 5 558 osob, což představuje 28,5 % všech evidovaných UoZ. Poté následuje skupina 4.605 uchazečů ve věku 40-49 let, která tvoří 23,6 % uchazečů a klesla v meziročním srovnání pod 5 tisícovou hranici. Meziročně došlo k největšímu poklesu u skupiny uchazečů ve věku 20 – 29 let o 764 osob, tj. o 17,3 %. Již delší dobu je pozorován trend postupného růstu počtu UoZ ve věku 60 a více let, kdy před 10 lety byl tento počet ve výši 458 UoZ při celkovém počtu 26 549 UoZ v evidenci ÚP. Během 10 let došlo ve sledovaném období k nárůstu o 647 osob, tj. o 141,3 %.

Vývoj podílu uchazečů v desetiletých věkových cyklech k 31. 12. let 2001–2015 s vyznačením popisků dvou nejrozkolísanějších a současně nejvíce ohrožených věkových skupin na trhu práce je zachycen v následujícím grafu.

Graf 8: Podíly jednotlivých věkových skupin v desetiletých cyklech let 2001 – 2015

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Do roku 2005 převyšoval podíl uchazečů ve věku 20 – 29 let podíl uchazečů ve věkové kategorii 50 a více let a měl klesající tendenci, oproti kategorii 50 a více let, která rostla. V roce 2005 došlo k protnutí těchto dvou vývojových křivek a podíl těchto dvou skupin se začal měnit. Od roku 2006 začíná podíl uchazečů ve věkové kategorii 50 a více let převyšovat podíl uchazečů ve věku 20 – 29 let a tento trend tzv. rozevírajících se nůžek pokračuje až do současnosti, přičemž od roku 2014 dochází k růstu rozdílu podílů těchto dvou sledovaných kategorií. Vývoj u ostatních skupin uchazečů zůstává opět stabilizovaný.

Struktura uchazečů podle vzdělání se meziročně mění jen v desetinách procent. Nadále převládá skupina 8.641 uchazečů s vyučením v oboru, která dosahuje 44,3 % všech uchazečů o zaměstnání. Poté následuje s 34,6 % skupina 6.739 nekvalifikovaných uchazečů se základním nebo nedokončeným základním vzděláním. Další členění je možno vidět v tabulce 28 níže.

Tabulka 28: Struktura uchazečů o zaměstnání dle dosaženého vzdělání

stupeň vzdělání (dle ISCED97)	31.12.2014		30.6.2015		31.12.2015	
	absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně	v %
bez vzdělání	534	2,5	536	2,6	623	3,2
základní vzdělání	6 710	30,9	6 451	31,8	6 116	31,4
střední odborné (OU+OŠ)	9 765	45	9 039	44,6	8 641	44,3
SOŠ a SOU s maturitou	3 334	15,4	2 972	14,7	2 911	14,9
z toho: USO (SOU s matur.)	1 201	5,5	1 141	5,6	1 074	5,5
z toho: USO (SOŠ s matur.)	2 055	9,5	1 764	8,7	1 767	9,1
z toho: VOV (VOŠ)	78	0,4	67	0,3	70	0,4
střední všeobecné (gymnázia)	595	2,7	547	2,7	481	2,5
vysokoškolské	763	3,5	737	3,6	729	3,7
celkem	21 701	100	20 282	100	19 501	100

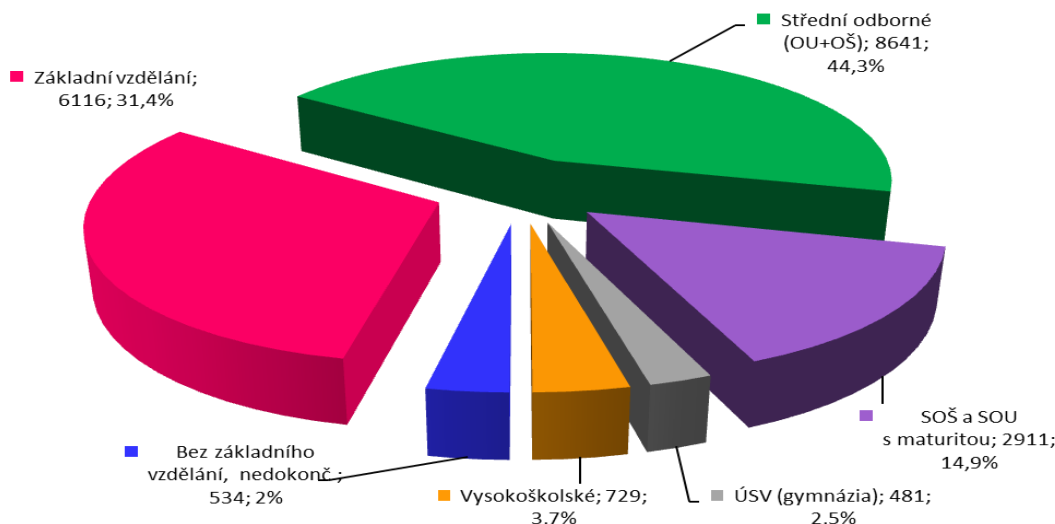
Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Pouze u jednoho stupně došlo k meziročnímu přírůstku, a to u uchazečů bez vzdělání, kde byl nárůst o 89 osob. Počty uchazečů ostatních stupňů vzdělání meziročně klesly, nejvyšší meziroční úbytek

pak zaznamenali vyučení (-1 124 osob, tj. 11,5 %), poté následovali uchazeči se základním vzděláním (-594 osob, tj. 8,9 %).

Graf 9: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2015

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Zhodnocení uplatnitelnosti uchazečů podle jednotlivých stupňů vzdělání na VPM s totožnými stupni vzdělání je zachyceno v následující tabulce.

Tabulka 29: Stupně vzdělání uchazečů o zaměstnání a evidovaných volných pracovních míst

stupeň vzdělání		uchazeči evidovaní ke dni 31.12.					VPM hlášená k 31.12				
		2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
nedokončené a základní vzdělání na ZŠ, vč. Zvš	počet	6 388	7 089	7 772	7 244	6 739	146	118	107	277	359
	podíl	33,2	34,9	34,1	33,4	34,6	17,5	23,7	37,9	38,7	31,5
vyučení v oboru, vč. maturitního na SOU, SO	počet	9 786	9 990	11 342	10 966	9 715	532	295	115	320	612
	podíl	50,9	49,2	49,7	50,5	49,8	63,8	59,4	40,8	44,7	53,6
ÚSO, ÚSV s maturitou na SOŠ a gymnáziu	počet	2 321	2 434	2 753	2 650	2 248	117	51	43	68	88
	podíl	12,1	12	12,1	12,2	11,5	14	10,3	15,2	9,5	7,7
vyšší odborné na VOŠ	počet	74	73	94	78	70	7	1	1	3	8
	podíl	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,8	0,2	0,4	0,4	0,7
vysokoškolské na VŠ	počet	649	733	850	763	729	32	32	16	48	74
	podíl	3,4	3,6	3,7	3,5	3,7	3,8	6,4	5,7	6,7	6,5
úhrnem	počet	19 218	20 319	22 811	21 701	19 501	834	497	282	716	1 141

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Nejvyšší zastoupení uchazečů podle klasifikace zaměstnání měli ti, kteří byli zařazeni ve třídě pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (6 812, tj. 34,9 %) a v 5. třídě pracovníků ve službách a prodeji (5 236, tj. 26,8 %). Tyto dvě třídy zahrnují nejvyšší počty UoZ již několik let.

Meziročně se počet uchazečů snížil u všech tříd (CZ ISCO) mimo třídu 6, u níž se počet nezměnil a třídu 0, u níž došlo k nárůstu o 2 osoby. Nejvyšší pokles zaznamenali uchazeči zařazení v 5. třídě - pracovníků ve službách a prodeji, a to o 648 osob, přičemž nejvyšší poptávka ze strany zaměstnavatelů byla k uvedenému datu právě po profesích pracovníků ve službách a prodeji (345 VPM).

Tabulka 30: Počet a podíl UoZ dle jednotlivých tříd klasifikace zaměstnání (CZ ISCO)

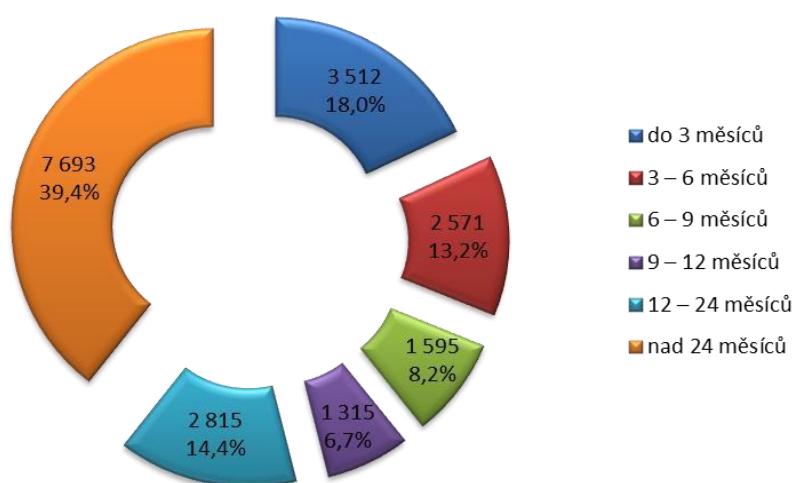
hlavní třída CZ ISCO	stav k 31.12.							
	2013		2014		2015		rozdíl	
	počet	podíl %	počet	podíl %	počet	podíl %	počet	podíl %
1 Zákodníci a řídicí pracovníci	122	0,5	108	0,5	90	0,5	-18	0
2 Specialisté	563	2,5	543	2,5	496	2,5	-47	0
3 Techničtí a odborní pracovníci	1 052	4,6	967	4,5	890	4,6	-77	0,1
4 Úředníci	1 976	8,7	1 874	8,6	1 622	8,3	-252	-0,3
5 Pracovníci ve službách a prodeji	6 012	26,4	5 884	27,1	5 236	26,8	-648	-0,3
6 Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	121	0,5	103	0,5	103	0,5	0	0,1
7 Řemeslníci a opraváři	3 243	14,2	2 998	13,8	2 552	13,1	-446	-0,7
8 Obsluha strojů a zařízení, montéři	2 249	9,9	1 902	8,8	1 630	8,4	-272	-0,4
9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	7 223	31,7	7 278	33,5	6 812	34,9	-466	1,4
0 Zaměstnanci v ozbrojených službách	2	0	2	0	4	0	2	0
Neuvedeno	248	1,1	42	0,2	66	0,3	24	0,1
celkem	22 811	100	21 701	100	19 501	100	-2 200	0

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

S poklesem celkového počtu nezaměstnaných osob došlo meziročně k poklesu počtu UoZ téměř ve všech kategoriích podle délky evidence, k nárůstu došlo pouze v kategorii do 3 měsíců. Nadále převažovali uchazeči evidovaní déle než 2 roky (7 693 osob). Podíl těchto osob se již blíží 40 % a spolu s evidovanými 12 – 24 měsíců (2 815 osob) dosahoval společně podíl 53,9 %. Naopak nejnižší počet ve výši 1 315 osob s podílem ve výši 6,7 % zaznamenali uchazeči evidovaní 9 - 12 měsíců.

Meziročně nejvíce klesl počet u uchazečů dlouhodobě evidovaných 12 – 24 měsíců, a to o 1.138 osob, tj. o 28,8 %. Jejich podíl ve výši 14,4 % meziročně klesl o 3,8 %. Výše uvedené skutečnosti je možno vidět přehledně v následujícím grafu.

Graf 10: Délka nezaměstnanosti uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2015

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Průměrná délka evidence uchazeče dosahovala ke dni 31. 12. 2015 v rámci okresu celkem 1.002 dnů, což bylo o 71 dnů, tj. o 7,6 %, více než před rokem a zjišťujeme, že má tato hodnota v posledních letech rostoucí trend. Průměrná délka evidence žen byla o 42 dnů nižší a dosahovala 960 dnů. Ve srovnání s krajským průměrem byla délka evidence v okrese o 117 dnů, tj. o 13,2 % vyšší a ve srovnání s ČR byla vyšší o 320 dnů, tj. o 46,9 %.

1.14 Nezaměstnanost absolventů škol

Pro účely statistiky uchazečů o zaměstnání jsou považováni za absolventy ti, jež jsou evidováni na úřadu práce do dvou let po úspěšném ukončení studia (na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole). Ke dni 31. 12. 2015 bylo u kontaktního pracoviště Karviná evidováno celkem 601 absolventů škol a 161 mladistvých po základní škole (ZŠ), tj. celkem 762 absolventů škol a mladistvých po ZŠ. Meziročně se jejich celkový počet snížil o 134 osob. Podílové zastoupení nezaměstnaných absolventů a mladistvých na celkovém stavu evidovaných UoZ v okrese Karviná meziročně pokleslo o 0,2 procentního bodu na 3,9 %.

K 31. 12. 2015 evidovalo kontaktní pracoviště 331 vhodných volných pracovních míst pro absolventy škol, což představovalo cca 2,3 absolventy na 1 volné pracovní místo (k 31. 12. 2014 bylo v nabídce 231 volných pracovních míst, tj. 3,9 absolventů na 1 volné pracovní místo).

Poslední údaje o kvalifikační struktuře nezaměstnaných absolventů škol z hlediska oficiálních statistik GŘ ÚP ČR jsou k dispozici k datu 30. 9. 2015. K tomuto datu bylo v rámci okresu Karviná vykázano 731 absolventů škol, z toho 397 dívek a 334 chlapců. 545 osob, tj. 74,6 %, nikdy nepracovalo. Dále bylo evidováno 140 mladistvých po ZŠ, z toho 75 dívek. V tabulce je uveden přehled nejčteněji se vyskytujících počtu nezaměstnaných absolventů v oborech vzdělání k datu 30. 9. 2015 (20 a více osob) bez ohledu na stupeň vzdělání.

Tabulka 31: Nejvyšší počty absolventů v oborech vzdělání k 30. 9. 2015 v evidenci UP

KKOV	název oboru vzdělání	celkem
6208 R, T, V	<i>Ekonomika a management, Ekonomika podnikání v obchodě a službách</i>	48
6551 E, H	<i>Práce ve stravování, Stravovací a ubytovací služby, Kuchař - číšník</i>	46
6202 R, T	<i>Hospodářská politika a správa, Veřejná správa a sociální politika</i>	31
6651 E, H	<i>Prodavačské práce, Prodavač</i>	28
6951 H	<i>Kadeřník</i>	28
2368 H	<i>Automechanik</i>	27
KKOV	název oboru vzdělání	celkem
7541 E, M	<i>Pečovatelské služby, Sociální činnost</i>	26
6341 M	<i>Ekonomika a podnikání (Bankovníctví a pojišťovnictví), Obchodní akademie</i>	24
5341 H, M, N	<i>Ošetřovatel, Všeobecná sestra, Zdravotnický asistent, Diplomovaný nutriční terapeut</i>	23
1820 M	<i>Informační technologie</i>	21

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015

Příznivé ekonomické podmínky celé republiky ovlivňují situaci na trhu práce a narůstající počty VPM vedou k tomu, že zaměstnavatelé mají problém získat vhodné zaměstnance z řad uchazečů o zaměstnání, i když je jich v evidenci stále hodně (19.501 k 31. 12. 2015). Dochází k situaci, kdy roste počet osob s dlouhodobou evidencí na úřadu práce a kumulací handicapů, a to i přes zaváděná různá opatření na jejich snižování. Naopak se mohou projevit opatření k posílení zaměstnávání osob do 30 let a nad 50 let. Vývoj zaměstnanosti ovlivňují příznivě z regionálního hlediska průmyslové zóny. Je

tomu tak v rámci meziročního srovnání, kdy zaměstnanost všech průmyslových zón v okrese Karviná u subjektu s 10 a více zaměstnanci meziročně stoupla o 324 osob.

1. Zdroje dat:

- Český statistický úřad.
- Sčítání lidu, bytů a domácností 2011.
- Studie sídelní struktury Moravskoslezského kraje, Institut regionálních informací, Aktualizace 2014.
- Vývoj na trhu práce v regionu Karvinsko V měsíci březnu 2016.
- Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Ostravě, Kontaktní pracoviště Karviná.
- Zpráva o situaci na trhu práce v karvinském regionu v roce 2015, Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Ostravě, Kontaktní pracoviště Karviná.

2 Závěry analytické části

2.1 Závěry demografické analýzy

Demografický vývoj v ČR je pod tlakem poklesu počtu obyvatel přirozenou měnou (od r. 1994 do r. 2005 vykazovala ČR úbytky počtu obyvatel přirozenou měnou) a znovu se stává skutečností po roce 2012. Tendencí je tlak na opětovný pokles počtu obyvatel přirozenou měnou, vyplývající jak z nízké úrovně plodnosti žen, tak nerovnoměrnosti a vývoje věkové struktury obyvatel v minulosti.

Kladné saldo migrace do ČR kulminovalo v roce 2007 (do ČR se v tomto roce přistěhovalo o 84 tis. obyvatel více, než vystěhovalo), zahraniční migrace byla od r. 1991 a ve výhledu bude dále rozhodujícím faktorem pro vývoj počtu obyvatel v ČR, zejména atraktivních měst a vybraných regionů.

Demografické údaje o historii a současnosti obyvatelstva v SO ORP Havířov a jejich komparace s regionálními a celorepublikovými daty naznačují, že celkový počet obyvatel SO ORP Havířov bude mít klesající tendenci. Na tomto úbytku se budou podílet jak očekávaná nižší plodnost a porodnost žen tak migrace obyvatel. Jednoznačnou příčinou tohoto vývoje je nepříznivý vývoj v městě Havířově. Migrace mladých a vzdělaných lidí z SO ORP Havířov, ale nejen jeho, do jiných atraktivních měst (Praha, Brno), je výrazným trendem, který je doplněn sub urbanizací v zázemí města Havířov (Albrechtice, Horní Bludovice, Horní Suchá a Těrlicko) i širším okolí (Pobeskydí).

Lze očekávat, že z hlediska věkového složení obyvatel klesne podíl dětské složky ve společnosti a naopak se bude zvyšovat podíl starších obyvatel. Výrazně klesne počet osob do 14 let a nejpočetnější skupinou obyvatelstva se stanou lidé ve věku 55 – 59 let.

Bytová výstavba se sice orientuje především na individuální výstavbu, ale doposud neodráží trend poklesu počtu obyvatel a trendy jeho migrace. Z tohoto pohledu nelze považovat bytovou výstavbu za limitující faktor případného přistěhování do SO ORP Havířov.

V těchto podmínkách není reálné, aby SO ORP Havířov změnila dosavadní vývojové trendy, tj. zastavila celkový pokles počtu obyvatel, jehož dominantní příčinou je záporné saldo migrace města Havířova.

Možnosti změny stávajících trendů vývoje počtu obyvatel jsou omezené, prvotně vázané na změny v hospodářských podmínkách území, včetně širšího regionu.

2.2 Závěry ekonomické analýzy

Vzhledem k současným trendům v cestovním ruchu nemají obce SO ORP Havířov příliš velký turistický a rekreační potenciál a to i vzhledem k důlním škodám způsobeným dlouhodobým hlubinným dobýváním pod obcí Stonava.

Dlouhodobě převažuje počet ekonomicky neaktivních osob. Tento trend je z části způsoben snižujícím se přirozeným přírůstkem. Dominujícím faktorem je však vystěhování především mladších ročníků ekonomicky aktivních obyvatel ze statutárního města Havířov.

Značná část obyvatel dojíždí za prací a do škol do sousedních obcí, okresů a regionů. Mezi největší zaměstnavatele SO ORP Havířov patří nevýrobní organizace typu nemocnice, statutární město, ČSAD. Zcela zásadní změny čeká společnost OKD, které dále zhorší situaci na trhu práce v celém regionu.

Mzdy jsou v Moravskoslezském kraji pod republikovým průměrem, a vzhledem k trendům ekonomického vývoje a tomu, že převážná část zaměstnanců je zaměstnána ve zpracovatelském průmyslu nelze očekávat výrazné navýšení.

Trh práce ovlivňuje především situace v OKD a nepřítomnost dalšího velkého zaměstnavatele na území SO ORP Havířov nebo jeho okolí. Značná část evidovaných podnikatelských subjektů není ekonomicky aktivní a přepočtený počet těchto subjektů na 1000 obyvatel je nižší než v jiných částech Moravskoslezského kraje i ČR. Stejně tak tomu je u osob samostatně výdělečně činných.

Situace na trhu práce se mírně zlepšuje, nicméně naráží na strukturální limity. Přibýlo volných pracovních míst, avšak jsou požadovány především dělnické profese a méně kvalifikovaní pracovníci služeb. Míra nezaměstnanosti je druhá nejvyšší v kraji (k 31. 5. 2016: ČR 6,1, MSK 8,3%, okres Bruntál 10,9%, okres Karviná 10,8%). Značná část nezaměstnaných je evidována déle než 2 roky a délka evidence roste.

Region bohužel nenabízí dostatek pracovních míst pro absolventy všech typů škol. Na jedno pracovní místo připadají dlouhodobě téměř 3 absolventi, a proto také mladí lidé opouští region a stěhují se za prací, čímž tak ještě zhoršují zjištěné demografické trendy.

Dlouhodobě nepříznivé trendy v oblasti pohybu obyvatelstva (pracovní síly) a strukturální změny na trhu práce, které lze v regionu očekávat, nebude možné zvrátit bez adekvátních opatření v oblasti vzdělávací politiky.

Syntetická část

Zadání:

Syntéza existujících platných strategií v území a plánů s vazbou na předškolní a základní vzdělávání a stanovení priorit oblasti rozvoje. Zpracování dokumentů a výtah podstatného pro oblasti vzdělávání na daném území. Jako podklady použít školské koncepce, schválené strategie dobrovolných svazků obcí, strategie CLLD, ITL, IRPŮ, sociálního začleňování, rozvoje svazkových škol a další strategické dokumenty, které již na území existují. Využít také dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje kraje, a ČR, Strategie vzdělávání 2020, Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016 -2018, Existující data ČSU, ČŠL, MŠMT, školní plány.

3 Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

Vzdělávací politika České republiky směřuje obecně k rozvoji vzdělávacího systému založeného na konceptu celoživotního učení, tak aby zodpovědně naplnila základní smysl vzdělávání: *osobnostní rozvoj přispívající ke zvyšování kvality lidského života, udržování a rozvoj kultury jako soustavy sdílených hodnot, rozvoj aktivního občanství vytvářející předpoklady pro demokratické vládnutí a přípravu na pracovní uplatnění.*

Na základě důkladného zhodnocení současného stavu vzdělávací soustavy v České republice stanovuje Strategie pro následující období tři průřezové priority:

1. *Snižovat nerovnosti ve vzdělávání.*
2. *Podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad.*
3. *Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.*

Schválením „Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020“ vládou definitivně pozbývá platnost „Národní program rozvoje vzdělávací soustavy (Bílá kniha) z roku 2001“.

Strategický rámec veřejné politiky zaměřené na podporu celoživotního učení je rovněž podmínkou správného nastavení priorit financování vzdělávacího systému a to jak ze státního rozpočtu, tak z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů.

Prosazení konceptu celoživotního učení do praxe je i hlavním cílem základního pracovního plánu dobrovolné spolupráce členských států Evropské unie v oblasti vzdělávání a odborné přípravy do roku 2020 (strategického rámce ET 2020). Dva jeho cíle, konkrétně snížení podílu osob, které nedokončí středoškolské vzdělání, a zvýšení podílu těch, kteří získají vzdělání vysokoškolské, byly přijaty i mezi hlavní cíle strategie EU pro růst a zaměstnanost Evropa 2020.

3.1 Vize „Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020“

V nejobecnější podobě lze smysl vzdělávání vyjádřit prostřednictvím čtyř jeho hlavních cílů:

1. *Osobnostní rozvoj přispívající ke zvyšování kvality lidského života.*
2. *Udržování a rozvoj kultury jako soustavy sdílených hodnot.*
3. *Rozvoj aktivního občanství vytvářející předpoklady pro solidární společnost, udržitelný rozvoj a demokratické vládnutí.*
4. *Příprava na pracovní uplatnění.*

Nejnovější poznatky z mezinárodních i domácích šetření sice nepodporují představy o dramatickém zhoršování vzdělávacích výsledků mladých lidí v České republice, ukazují však, že v oblasti znalostí, dovedností a způsobilostí žáci a studenti přesto zaostávají za svými vrstevníky ze zemí s nejuspěšnějšími vzdělávacími systémy. Mezinárodní šetření ukazují, že výsledky vzdělávání českých žáků jsou obecně průměrné, nekonzistentní a v dlouhodobé perspektivě spíše stagnují.² To může jednotlivcům významně ztěžovat šance na individuální životní úspěch, ale přináší rovněž nepřehlédnutelná rizika pro další vývoj celé společnosti. Jako prozíravé se proto jeví *efektivně vzdělávat současné mladé lidi na všech vzdělávacích stupních tak, aby disponovali znalostmi a dovednostmi potřebnými pro osobní i občanský život v moderní společnosti a aby jim jejich vzdělání zároveň pomáhalo k dobrému uplatnění na současném i budoucím trhu práce.*

Strategie si klade jako svůj obecný cíl zlepšení výsledků a motivace dětí, žáků a studentů na všech stupních školského systému od předškolního až po terciární vzdělávání. K tomu je potřeba zajistit, aby vzdělávací systém obecně:

- Vytvářel bezpečné a stimulační prostředí a motivoval děti, žáky, studenty a další účastníky vzdělávání k učení v průběhu celého života.
- Vytvářel příležitosti pro vzdělávání dětí od raného věku a včasnou intervencí podporoval zejména účast dětí ze znevýhodněného prostředí a dětí z prostředí etnických menšin na předškolním vzdělávání.
- Zajišťoval dobrou dostupnost a prostupnost všech stupňů škol pro všechny společenské skupiny.
- Neumožňoval formální diferenciaci vzdělávacích cest na nižších stupních vzdělávání.
- Podporoval individuální integraci dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Zejména prostřednictvím fungující poradenské sítě omezoval předčasné odchody ze vzdělávání a rizika plynoucí ze školního neúspěchu.
- Zejména na nižších stupních školské soustavy se zaměřoval na rozvoj základních znalostí, dovedností, schopností a postojů, s jejichž pomocí budou žáci schopni kdykoli navázat dalším, specializovanějším vzděláváním.
- Podporoval metody hodnocení, které jsou zaměřeny na sledování individuálního pokroku každého žáka a studenta.
- Podporoval rovné šance na přechod do terciárního vzdělávání z oborů středního vzdělávání.

² V komparativní perspektivě *Education at a Glance 2013. OECD Indicators* (2013). Řadu ekonomických i neekonomických efektů vzdělávání v ČR na základě šetření PIAAC detailně hodnotí Jana Straková – Arnošt Veselý (eds.), *Předpoklady úspěchu v práci a v životě. Výsledky mezinárodního výzkumu dospělých OECD PIAAC* (Praha, 2013). Nejnověji Jana Palečková, Vladislav Tomášek a kol., *Hlavní zjištění PISA 2012. Matematická gramotnost patnáctiletých žáků* (Praha, 2013).

- Na základě znalosti potřeb trhu práce vytvářel základ pro dlouhodobou uplatnitelnost absolventů i podmínky k snazšímu přechodu na trh práce z těch částí vzdělávací soustavy, které své žáky a studenty pro bezprostřední uplatnění připravují.
- Vytvářel podmínky k tomu, aby si každý mohl kdykoliv v průběhu svého života vzdělání doplnit, zvýšit či rozšířit (zvláštní pozornost by přitom měla být věnována osobám s nedokončeným vzděláním nižších stupňů).

3.2 Strategické priority

3.2.1 Snižovat nerovnosti ve vzdělávání

V souladu se zjištěními řady domácích i zahraničních expertíz lze za jejich hlavní příčinu považovat především rozdílnou úroveň příležitostí a aspirací k učení, výrazně předurčenou zejména rodinným prostředím a dále prohlubovanou příliš časnou vnější diferenciací žáků ve vzdělávacím systému. Silná závislost výsledků vzdělávání na rodinném zázemí úrovni žáka i na úrovni školy (tedy rozdělování žáků do výběrových a nevýběrových škol podle rodinného zázemí) je opakovaně dokladována mezinárodními srovnávacími výzkumy (nejnověji zejména šetření PISA 2012, PIAAC a REFLEX 2013) a v posledních letech je intenzivněji vnímána i širokou veřejností. Replikace vzdělanostních nerovností přináší řadu negativních dopadů na jedince i společnost. Mimo jiné oslabuje myšlenku celoživotního učení, protože rovněž účast v dalším vzdělávání je nadprůměrně podmíněna úrovní nejvyššího dosaženého formálního vzdělání.

Prioritním cílem vzdělávací politiky je dosáhnout v následujících letech výrazného snížení nerovností ve vzdělávání komplexním posilováním kvality celé vzdělávací soustavy. Strategie se přitom nezaměřuje pouze na formální rovnost v přístupu ke vzdělávání, ale na schopnost vzdělávacího systému vytvářet podmínky a uplatňovat účinné postupy pro efektivní prevenci a kompenzaci zdravotních, sociálních, kulturních a jiných osobnostních znevýhodnění tak, aby nerovnosti v dosahovaných výsledcích byly co nejméně předurčovány faktory, které nemůže jedinec ovlivnit, a aby všichni žáci a studenti dosáhli alespoň základní společné úrovně znalostí a dovedností

Strategie usiluje o to, aby žádná společenská skupina nebyla v přístupu ke školnímu vzdělávání znevýhodněna a aby vzdělávací příležitosti i výsledky byly co nejméně ovlivněny takovými faktory, jako je pohlaví, socioekonomický status, region, národnost, původ v kulturně odlišném prostředí (imigranti) apod., které jedinec nemůže ovlivnit. Specificky se strategie zaměřuje na snížení podílu dětí, žáků a studentů, kteří nedosahují ani základní úrovně očekávaných výsledků vzdělávání.

Pod požadavkem snižování nerovností ve vzdělávacím systému si však nelze představit pouze intervence na podporu dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami nebo jinak znevýhodněných. Tato opatření jsou sice mimořádně důležitá, sama o sobě však nestačí. Postavení znevýhodněných dětí, žáků a studentů se ve vzdělávacím systému zlepší, zejména pokud budou systematicky posilovány prvky inkluzivity vzdělávacího systému.

3.2.2 Zvýšit dostupnost a kvalitu předškolního vzdělávání a rané péče

Česká republika se na rozdíl od většiny evropských států vyznačuje absencí fungujícího systému rané péče pro děti do 3 let. Nedostatek kapacit v zařízeních denní nerodičovské péče pro děti do 3 let přitom vytváří v kombinaci s dlouhou rodičovskou dovolenou a značnou rigiditou trhu práce (nedostatek částečných úvazků) systémovou past, v níž se snadno ocitají zejména matky na rodičovské dovolené. Jejich potenciál v této době zůstává nevyužit, dochází naopak k oslabování jejich dříve získaných znalostí a dovedností (a tím ke znehodnocení předchozí investice do jejich vzdělávání), čímž se významně omezují možnosti jejich pozdějšího začlenění na trhu práce. Výsledky empirických výzkumů přitom nepodporují v České republice zažitý názor, že vzdělávání dětí do 3 let věku v zařízeních denní nerodičovské péče je pro tyto děti škodlivé.³ Naopak zejména v případě dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí má kvalifikovaná výchova a vzdělávání dětí od velmi raného věku velký potenciál eliminovat některá znevýhodnění, která si přinášejí z rodiny, a zvýšit jejich vzdělávací šance. Naléhavým úkolem pro následující období, jehož řešení si vyžádá meziresortní koordinaci, je proto zajistit systémové řešení péče a vzdělávání pro děti od nejranějšího věku.

V následujících letech budou rozvíjena opatření s cílem:

- Zavést poslední rok předškolního vzdělávání jako povinný.
- Včasnou diagnostikou potíží dítěte v průběhu předškolního období eliminovat odklady školní docházky (na bázi spolupráce mezi rodiči, předškolními pedagogy a poradenskými institucemi, zdravotníky a orgány sociálněprávní ochrany dětí, případně poskytovateli služeb sociální prevence).
- Systematickým posilováním sítě mateřských škol a jejich kapacit vytvářet podmínky pro to, aby každé dítě, jehož zákonní zástupci o to požádají, mohlo být přijato do předškolního vzdělávání.
- Posilovat výchovnou a vzdělávací funkci předškolní nerodičovské péče o děti; alternativní formy péče o děti ve věku do zahájení povinné školní docházky, které nemají silné výchovné a vzdělávací poslání (např. Dětská skupina), podporovat jen jako dočasnou alternativu do doby dostatečného navýšení kapacit mateřských škol, popř. jiných vzdělávacích institucí.
- Posilovat spolupráci mezi rodinou a školním prostředím.
- Cíleně zvyšovat účast na předškolním vzdělávání dětí ze skupin a lokalit ohrožených sociálním vyloučením.
- Zahájit diskuzi o obsahu vzdělávání učitelů mateřských škol a možném požadavku na jejich vyšší kvalifikaci.
- Ve spolupráci s ostatními věcně příslušnými resorty navrhnout systémové řešení v oblasti vzdělávání a péče o děti do 3 let.

³ Hana Hašková – Steven Saxonberg – Jiří Mudrák, *Péče o nejmenší. Boření mýtů* (Praha, 2012).

3.2.3 Omezovat vnější diferenciaci v základním vzdělávání a efektivně začleňovat žáky do hlavního vzdělávacího proudu

Český vzdělávací systém se v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie dlouhodobě potýká s vyšší mírou diferenciaci již od počátků plnění povinné školní docházky i s nedůvodně vysokou mírou odkladů povinné školní docházky, které v mnoha případech přechod do povinné školní docházky spíše komplikují. Další fáze vnější diferenciaci žáků nastupuje v 5. ročnících, kdy část dětí přechází na nižší stupeň víceletých gymnázií. Zároveň mohou rodiče pro své děti zvolit různé třídy výběrové (např. třídy s rozšířenou výukou jazyků), do kterých jsou žáci přijímáni na základě vstupních testů, které mají charakter přijímacích zkoušek. Dále se s rostoucí měrou již od předškolního vzdělávání setkáváme se nadstandardními vzdělávacími službami, které jsou v rámci systému veřejného školství poskytovány za úplatu (rozšířená výuka cizího jazyka, alternativní pedagogické přístupy, zájmové útvary a další mimoškolní aktivity), a přístup k nim proto není rovný.

Česká republika musí směřovat k systému, který **nebude žáky rozdělovat** na základě kognitivních schopností do tříd a škol s náročnějším, respektive méně náročným kurikulem, ale **umožní každému plně rozvíjet svůj potenciál v systému kvalitního a inkluzivně orientovaného veřejného vzdělávání**. Vzhledem k tomu, že v následujících letech lze s ohledem na demografické změny očekávat zvýšený tlak na kapacity základních škol, představuje tento ambiciózní cíl velkou výzvu jak pro tvůrce politik na všech úrovních, tak především pro jednotlivé školy a učitele.

V následujících letech budou rozvíjena opatření s cílem:

- Eliminovat odklady školní docházky, resp. Je povolovat pouze ve výjimečných případech a provázet je se systémem přípravných tříd.
- V návaznosti na demografické trendy vytvářet podmínky pro průběžné posilování kapacit základních škol.
- Specificky zlepšovat kvalitu vzdělávání na druhém stupni základní školy jako hlavního vzdělávacího proudu.
- Provést komplexní revizi mechanismů podporujících vnější diferenciaci vzdělávacích cest mezi předškolním vzděláváním, prvním a druhým stupněm základního vzdělávání, jakými jsou zejména diagnostické nástroje (a přijímací řízení v případě víceletých gymnázií) s cílem eliminovat nedůvodně vysokou míru vyčleňování dětí mimo hlavní vzdělávací proud.
- Přesněji vymezit typy a stupně znevýhodnění a nadání dětí a žáků a jim odpovídající podpůrná opatření včetně financování.
- Podporovat kompenzaci všech typů znevýhodnění a rozvoj všech typů nadání, a to na principu individualizace podpory.
- Zavést systém diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb pro děti a žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí tak, aby bylo možno vyhodnocovat úspěšnost opatření na podporu jejich vzdělávání.
- Státem organizované výběrové testování žáků základního vzdělávání zacílit výlučně na poskytování zpětné vazby (žákům, jejich rodičům, učitelům, školám a tvůrcům vzdělávací

politiky) a zajistit, aby testovací platformu mohli školy, učitelé a žáci využívat i na dobrovolné bázi.

- Podporovat zájmové vzdělávání a jeho vazby na formální vzdělávání pro skupinu dětí a žáků od 6 do 15 let.
- Podporovat efektivní a cílené primárně preventivní aktivity určené žákům i pedagogům s cílem minimalizace či oddálení rizika spojeného s výskytem rizikového chování.
- Rozvíjet a účinně do vzdělávacího procesu zapojovat aktivity vedoucí ke zdravému životnímu stylu.
- Podporovat propojování školního a mimoškolního vzdělávání.
- Vyrovnávat podmínky v přístupu k mimoškolním vzdělávacím příležitostem, zdrojům a službám a specificky se přitom zaměřit na lokality a skupiny ohrožené sociálním, kulturním nebo jazykovým vyloučením.

3.2.4 Posilovat společné prvky v oborech středního vzdělání

Výrazný pokles v počtu škol, žáků i absolventů zdaleka není jen důsledkem rostoucí nabídky jiných vzdělávacích příležitostí ve středním vzdělávání, ale do značné míry průvodním **znakem** dlouhodobých **problémů** v **sektoru nematuritního středního vzdělání**. Výsledky mezinárodních srovnávacích výzkumů (nejnověji šetření PIAAC zveřejněné v roce 2013) dokládají celkově nízkou (a zhoršující se) úroveň základních dovedností absolventů nematuritních oborů.

Příčiny tohoto stavu jsou podle všeho poměrně komplexní a zahrnují jak širší společenské a ekonomické faktory, tak specifické problémy středního odborného školství. Přestože nízká úroveň vzdělávacích výsledků má u žáků těchto oborů patrně **kořeny** již v **povinné školní docházce**, je zároveň zřejmé, že v oblasti kvality, efektivity, relevance i atraktivity se sektor nematuritního středního vzdělávání potýká s **významnými ohroženími**.

Zákonná omezení možnosti získat živnostenské oprávnění, klesající poptávka po nízkou kvalifikovaných pracovnících, mezi které kvůli technickému rozvoji nyní absolventi některých těchto oborů patří, a omezená adaptabilita na rychlé změny na trhu práce, budou pro tuto skupinu oborů představovat v budoucnu závažný problém. Absolventi oborů s výučním listem jsou v posledních letech stále ohroženi poměrně vysokou nezaměstnaností a se vzděláním, kterého se jim dostalo, obecně nejsou spokojeni. Šetření dále ukazují, že **cílená příprava na úzce specializované povolání zůstává často nevyužita**, neboť do **5 let** od **ukončení** vzdělávání **většina** zaměstnaných absolventů **pracuje v jiném než absolvovaném oboru**. **Především sektor středního vzdělávání bez maturitní zkoušky** proto vyžaduje **hlubokou konceptuální proměnu** takovým způsobem, aby byla zajištěna **jeho atraktivita, relevance a přínos nejen pro současnost**, ale zejména aby vybavovalo mladé lidi komplexně na **život v 21. století**. Specificky je žádoucí **zlepšit především úroveň základních gramotností a obecných znalostí, dovedností a schopností**, neboť jejich význam pro další život absolventů je značný, ať už se jedná o jejich **postavení na trhu práce, zapojení do dalšího vzdělávání** či **schopnosti řešit běžné životní situace**. To je důležité i z hlediska efektivity systému: je třeba **zajistit, aby nebyly finanční prostředky vynakládány na předčasnou profesní specializaci žáků, která v dlouhodobé perspektivě není a nemůže být smysluplně využitelná**.

V následujících letech budou rozvíjena opatření s cílem:

- Posilovat **společný základ v oborech středního vzdělání**, středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou, zaměřený především na **rozvoj základních znalostí, dovedností, schopností a postojů, a to v zájmu dlouhodobé uplatnitelnosti absolventů na pracovním trhu** a vyšší úspěšnosti v dalším studiu i v osobním životě.
- **Nenavyšovat počet oborů** středního vzdělávání a efektivněji jejich strukturu provázat s potřebami trhu práce.
- **Do společné části maturitní zkoušky povinně zařadit matematiku**, a to nejdříve od roku 2020, v návaznosti na systémové změny ve výuce tohoto předmětu v základním a středním vzdělávání.
- Provést důkladnou **reformu oborů navazujících na obory středního vzdělání** bez maturitní zkoušky v zájmu zvýšení jejich kvality a efektivity.
- Podpořit další profesní růst absolventů oborů středního vzdělávání bez maturitní zkoušky **zavedením mistrovské zkoušky**, kterou by mohli skládat absolventi těchto oborů nejdříve **3-5 let po absolutoriu** a jejíž úspěšné složení by umožňovalo **vstup do terciárního vzdělávání**.

3.2.5 Udržet otevřený přístup k rozmanité nabídce terciárního vzdělání

Díky vytrvalému úsilí o navýšení kapacit vysokých škol, bezprecedentnímu nárůstu počtu vysokoškoláků a souběžnému demografickému vývoji se podařilo významně zlepšit celkovou dostupnost terciárního vzdělávání, zejména pro mladou populaci. Přesto však u některých znevýhodněných skupin obyvatelstva překážky v přístupu k terciárnímu vzdělávání přetrvávají. Rostoucí kvalifikační požadavky na výkon řady profesí, lepší uplatnitelnost absolventů vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání na trhu práce, ale také řada doložitelných neekonomických přínosů terciárního vzdělání jednoznačně ukazuje, že v následujících letech bude třeba udržet otevřený přístup k terciárnímu vzdělávání.

V následujících letech budou rozvíjena opatření s cílem:

- Udržet otevřený přístup k terciárnímu vzdělávání tak, aby podíl poprvé zapsaných do celého terciárního vzdělávání zůstal zachován přibližně na úrovni dvou třetin populačního ročníku – zejména bakalářské studijní programy jako základní stupeň vysokoškolského vzdělávání a vzdělávací programy vyšších odborných škol musí zůstat široce dostupné; selektivnější by naproti tomu měl být přístup k magisterským studijním programům („dlouhým“ i navazujícím).
- Zavedením mistrovské zkoušky vytvořit formální předpoklady pro přístup absolventů oborů vzdělání s výučním listem k terciárnímu vzdělávání, zejména profesně zaměřenému.
- Vytvořit formální předpoklady pro oboustrannou prostupnost mezi profesně orientovanými bakalářskými studijními programy a vzdělávacími programy vyšších odborných škol.

3.2.6 Vytvářet podmínky pro snazší přechod absolventů na trh práce

Podíl nezaměstnaných absolventů a mladých lidí obecně se stále pohybuje vysoko nad celostátním průměrem a v řadě segmentů stoupá (zejména u absolventů oborů výučním listem a nástavbového studia). Je třeba vytvářet podmínky pro snazší přechod absolventů na pracovní trh a zejména pro jejich dlouhodobou zaměstnatelnost, tedy schopnost celý život si osvojovat nové pracovní dovednosti a přizpůsobovat se měnícím se nárokům.

V následujících letech budou rozvíjena opatření s cílem:

- Modernizovat systém odborného středního vzdělávání tak, aby směřovalo k intenzivnějšímu a efektivnějšímu rozvoji přenositelných znalostí, dovedností a schopností, ale zároveň aby v závěrečných fázích studia zahrnovalo větší podíl praktické výuky v zájmu dostatečného osvojení profesních dovedností.
- Podporovat systémové využívání stáží ve firmách jako efektivního nástroje podpory zaměstnatelnosti.
- Podporovat rozvoj sociálního partnerství škol a zaměstnavatelů s cílem usnadnit přechod absolventů škol do praxe.

3.2.7 Další strategické cíle

- Podporovat dostupnost a kvalitu dalšího vzdělávání
 - podporovat a rozvíjet práci škol, školských zařízení a knihoven jako center celoživotního učení,
 - vytvářet informované prostředí stimulující poptávku po dalším vzdělávání především s ohledem na nízko kvalifikované a sociálně znevýhodněné občany.
- Individualizovat nabídku poradenských služeb
 - podpořit služby školních psychologů a školních speciálních pedagogů v běžných školách hlavního vzdělávacího proudu,
 - rozvíjet a podporovat efektivní poradenskou činnost v oblasti primární prevence rizikového chování u dětí, žáků a studentů.

3.3 Podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad

Stěžejním předpokladem pro maximální rozvoj dětí, žáků a studentů je kvalitní výuka. Zlepšení kvality vzdělávání přitom může nastat pouze tehdy, pokud cílům a potřebám vzdělávání rozumí většina společnosti a pokud jsou všichni aktéři vzdělávacího procesu motivováni a oddaní myšlence soustavného zlepšování výuky, ke kterému mají patřičné schopnosti a podmínky.⁴

⁴ Ben Levin, *System-wide Improvement in Education* (Paris, 2012).

Školský systém v České republice se v oblasti vzdělávání, zaměstnávání a dalšího rozvoje učitelů potýká s řadou vážných problémů. Jedním z nich je nízká atraktivita učitelské profese v regionálním školství, zapříčiněná nejen poměrně nízkými průměrnými platy (a to nejen v mezinárodním kontextu i ve srovnání s průměrem vysokoškolsky vzdělané populace v ČR). Situaci komplikují rovněž omezené možnosti kariérního postupu a rozšířené přesvědčení, že profese nenabízí dostatečné příležitosti k seberealizaci a odpovídající společenské uznání.

V následujících letech budou rozvíjena opatření s cílem:

- Dokončit a zavést kariérní systém pro učitele a zlepšovat podmínky pro jejich práci
 - dokončit standard profese učitele, který popíše nejdůležitější aspekty kvalitní práce pedagogického pracovníka, a provázat jej s průběžným formativním hodnocením učitelů s cílem pomáhat jim zlepšovat jejich pedagogickou činnost,
 - dokončit návrh kariérního systému pro učitele a pilotně ověřit všechny jeho prvky (práce s profesními portfolii učitele, hodnocení, vzdělávání),
 - provázat standard profese ředitele s výběrem a hodnocením činnosti ředitele ze strany zřizovatele, resp. České školní inspekce, přičemž hlavním smyslem je poskytovat ředitelům průběžně podněty pro zlepšování jejich práce,
 - zlepšit ochranu učitele s možným využitím institutu chráněné osoby,
 - v závislosti na ekonomickém vývoji usilovat o posilování finančních prostředků na mzdy pedagogických i nepedagogických pracovníků ve školství.
- Modernizovat počáteční vzdělávání učitelů a vstupní vzdělávání ředitelů
 - zvyšovat atraktivitu profese učitele a studijních programů připravujících učitele pro nejnadanější uchazeče o studium,
 - v rámci studijních programů připravujících učitele vytvořit dostatečný prostor pro rozvoj pedagogických dovedností nezbytných pro práci ve školní třídě
 - revidovat vstupní vzdělávání ředitelů s důrazem na rozvoj dovedností v oblasti pedagogického vedení.
- Posílit další vzdělávání a metodickou podporu učitelů a ředitelů
 - zajistit, aby každý učitel mohl využívat programy dalšího vzdělávání a aby měl k dispozici individuální podporu založenou na reflexi vlastní pedagogické činnosti pod odborným vedením kdykoli v průběhu své profesní dráhy,
 - na vyšších stupních kariérního systému vymezit pozici mentora pro učitele, kteří dosáhli zdatnosti v některé profesní oblasti (bez ohledu na věk nebo délku praxe) a mají předpoklady k pedagogickému vedení, a vytvořit systém rozvoje mentorských dovedností pro pedagogy,

- systémově zajistit podporu pedagogickým lídrům, včetně adekvátního ohodnocení a možnosti snížit přímou vyučovací povinnost tak, aby mohli vykonávat mentorskou roli ve své nebo i jiné škole.
- Srozumitelněji popsat cíle vzdělávání
 - jasněji vymezit očekávané cíle vzdělávání jako referenční body srozumitelné pro učitele, žáky a studenty, rodiče, zaměstnavatele i veřejnost
 - vytvořit zastřešující kurikulární dokument pro oblast předškolního až vysokoškolského vzdělávání, který formou výstupů z učení popíše podstatu a cíle vzdělávání v jednotlivých částech vzdělávací soustavy.
- Modernizovat systém hodnocení
 - vytvořit platformu pro podporu formativního hodnocení dětí, žáků a studentů,
 - rozvíjet evaluační nástroje k monitoringu všech (tedy i jiných než vědomostních) aspektů žákova výkonu spolu s detailní specifikací dovedností potřebných k podání žádoucího výkonu,
 - zajistit větší srovnatelnost sumativního hodnocení žáků,
 - vytvořit a zveřejnit kritéria kvalitní školy a dbát o jejich konsistenci,
 - na tato kritéria navázat i hodnotící kritéria České školní inspekce s jasně popsanou metodikou a také jejich užívání při inspekční činnosti a hodnocení školy z pozice zřizovatele,
 - zvýraznit formativní aspekty v hodnocení školy Českou školní inspekcí s cílem podporovat zlepšování, tj. poskytovat školám metodickou podporu nezbytnou jak pro směřování k definované kvalitě, tak pro auto evaluační procesy,
 - stanovit přesnější pravidla pro hodnocení škol zřizovatelem.

3.4 Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém

Převod rozhodovacích kompetencí z centrální úrovně státní správy na úroveň krajské a obecní samosprávy představuje nejvýznamnější proměnu vzdělávacího systému z pohledu jeho řízení a zároveň je tak i určující oblastí vyžadující intervence vedoucí k posílení principů strategického řízení na všech jeho úrovních. Jedním z nezamýšlených důsledků reformy byla fragmentace řízení a odtržení centrálního řízení od řízení na regionální úrovni. Existuje enormní počet různých zřizovatelů, z nichž řada zřizuje jen jedinou školu. Za klíčové aktéry ovlivňující kvalitu vzdělávání je třeba specificky považovat vedoucí pracovníky ve školství, mezi které patří nejen ředitelé škol, ale také jejich zástupci, zřizovatelé, úředníci centrálních orgánů, politici a mnozí další aktéři, kteří nějakým způsobem řídí a vedou ostatní.

V následujících letech budou rozvíjena opatření s cílem:

- Zajistit lepší předvídatelnost rozvoje vzdělávacího systému a zlepšit úroveň strategického a metodického vedení ze strany státu, zejména ministerstva školství.
- Zjednodušit soustavu strategických dokumentů a zavést jejich jasnou hierarchii.
- Položit důraz na dlouhodobé záměry, jejichž platnost by měla být v následujícím období sjednocena na 5 let tak, aby bylo možné dále synchronizovat jejich přípravu.
- Každé opatření vzdělávací politiky důsledně provázet evaluací průběhu zavádění a dopadů a zaměřit pozornost na to, aby evaluace neprobíhala formálně, ale aby přinesla faktické informace, na základě kterých bude možno implementaci modifikovat.
- Vytvořit národní systém monitorování míry dosahování všech důležitých výsledků vzdělávání prostřednictvím výběrových šetření a dalších nástrojů.
- Zlepšit informační a poznatkovou základnu a rozvíjet výzkum v oblasti vzdělávání.

Nezbytnou podmínkou jakékoliv hlubší změny vzdělávacího a zejména školského systému je také působení na rodiče, ale rovněž na širokou veřejnost. Školy, učitelé, ředitelé, děkani, úředníci, představitelé samospráv i profesionální politici mají přirozenou tendenci přizpůsobovat svá rozhodnutí především poptávce, kterou v demokratickém systému vládnutí nejsilněji artikuluji rodiče (především v případě předškolního, základního a středního vzdělávání) a studenti, a spíše zprostředkovaně pak také další zájmové skupiny a voliči obecně.

- Zlepšit komunikaci mezi aktéry ve vzdělávání včetně široké veřejnosti
 - vytvořit podmínky pro vznik regionálních sítí či sdružení škol a zřizovatelů škol, přičemž tyto sítě by měly vznikat „zdola“ na základě svobodného rozhodnutí zúčastněných aktérů,
 - vyjasnit vztahy mezi školami a jejich zřizovateli,
 - vytvářet platformy pro komunikaci mezi školami a zaměstnavateli,
 - věnovat výraznější pozornost systematické, otevřené a srozumitelné prezentaci připravovaných a prováděných opatření vzdělávací politiky rodičovské i širší veřejnosti.

3.5 Implementace strategie

Jedním z kritických míst vzdělávací politiky v České republice není jen formulace cílů, ale především prosazování schválených priorit do praxe. Zásadní změny v systému nevznikají jenom velkými zásahy, ale spíše velkým množstvím jednotlivých proměn. V souladu s vyhodnocením aktuálního stavu nenavrhuje žádné radikální institucionální změny, ale klade důraz na informovanější formulaci problémů a cílů a na efektivnější využívání nástrojů vzdělávací politiky.

3.5.1 Nástroje vzdělávací politiky

Strategie obecně předpokládá, že vzdělávací politika bude využívat celou řadu dlouhodobě etablovaných nástrojů, může však v odůvodněných případech vyzvat k jejich větším či menším úpravám v rovině nastavení i praktického provedení.

Regulativní nástroje (legislativní rámec): V resortu školství se v následujících letech nepočítá se vznikem žádných nových zákonů. Existující zákony upravující oblast regionálního školství (zejm. zákony č. 561/2004 Sb. a 563/2004 Sb.), vysokého školství (č. 111/1998 Sb.) a dalšího vzdělávání (č. 179/2006 Sb.). Jedná se o poměrně mladé právní normy, které představují dostatečně stabilní základ pro další rozvoj vzdělávacího systému v ČR.

Ekonomické nástroje: Vzdělávací politika musí v oblasti financování obecně směřovat ke stabilitě, větší předvídatelnosti a lepší koordinaci aktivit. V následujícím období budou v tomto duchu zahájeny přípravy komplexní reformy financování regionálního školství ze státního rozpočtu, dílčí změny lze očekávat rovněž v systému normativního financování veřejných vysokých škol. Podle řady indicií začíná být navíc vzdělávací systém přesycen projektovými formami řízení a financování, na čemž má podíl rovněž existence velkého množství dílčích rozvojových aktivit, programů a projektů, které jsou jen velmi obtížně koordinovatelné. V následujících letech bude proto nezbytné hledat vyvážený poměr mezi účelovými a neúčelovými prostředky v zájmu dostatečné flexibility řízení, snižovat rizika vytvářená projektovým boomem posledních let (např. administrativní zátěž) a zajistit dostatečnou udržitelnost perspektivních iniciativ podpořených v předchozím období.

Informační nástroje: Informační nástroje vzdělávací politiky jsou založeny na předpokladu, že chování aktérů ve vzdělávání lze ovlivňovat cíleným úsilím o zvyšování jejich znalostí, rozvoj dovedností i promyšlení vlastních postojů. Změny tohoto typu mohou mít v dlouhodobé perspektivě dramatický účinek na fungování vzdělávacího systému. Nelze je přitom vynucovat tlakem, nýbrž podporovat systematickým a promyšleným předáváním informací, šířením znalostí, vzděláváním, osvětou, úsilím o sdílení společných hodnot atd.

3.6 Finanční zajištění a příprava navazujících implementačních dokumentů

Předpokládá se, že opatření uvedená ve Strategii budou financována především ze státního rozpočtu a prostřednictvím Evropských investičních a strukturálních fondů, pro jejichž čerpání je třeba ze státního rozpočtu zajistit spolufinancování. Využívány budou rovněž prostředky z komunitárního programu Erasmus+, případně z dalších komunitárních programů a rovněž z existujících schémat zaměřených na podporu mezinárodních mobilit a institucionální spolupráce (např. program švýcarsko-české spolupráce, Norské fondy a fondy EHP).

Předkládaná Strategie je koncipována jako rámec vzdělávací politiky, který na období následujících 7 let vymezuje především prioritní cíle a rámcově určuje směry intervence vedoucí k jejich dosažení. Dokument proto vědomě zůstává na poměrně vysokém stupni obecnosti, přičemž se předpokládá, že bude dále detailněji propracován popis konkrétních kroků. K tomuto účelu budou využity strategické dokumenty nižšího řádu, které budou mít těsnější vazbu na provádění jednotlivých opatření.

3.7 Monitoring a vyhodnocení

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nese zodpovědnost za průběžně monitorování plnění Strategie. V dvouletých intervalech bude ministerstvo předkládat vládě pro informaci vyhodnocení pokroku při naplňování Strategie, první hodnotící zpráva bude vládě předložena do 31. 8. 2016.

Jedním z klíčových problémů vzdělávací politiky v České republice byla v uplynulých letech skutečnost, že se státu nedařilo konkretizovat cíle a přesněji popsat žádoucí efekty opatření na systémové úrovni. Ministerstvo proto v návaznosti na schválenou Strategii v průběhu roku 2014 vyvine soustavu indikátorů rozvoje vzdělávací soustavy, které budou nejen schopny zpětně reflektovat dosavadní vývoj, ale rovněž explicitně stanovovat žádoucí stav nebo alespoň trend v klíčových oblastech zájmu této Strategie vztahený k roku 2020. Základem sady indikátorů budou ukazatele, k jejichž naplňování se Česká republika přihlásila ve strategickém rámci evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (Education and Training 2020 - ET 2020) a ve strategii EU 2020 pro období 2010 až 2020 – Evropa 2020 a které budou doplněny o další vhodné kvantitativní i kvalitativní indikátory.

4 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy české republiky na období 2015-2020

V roce 2014 byla schválena Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 (dále jen „Strategie 2020“). Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020 (dále jen „Dlouhodobý záměr ČR“) je jedním z implementačních dokumentů Strategie 2020.

Z hlediska Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) představuje Dlouhodobý záměr ČR významný nástroj formování vzdělávací soustavy a je základem komunikace mezi centrem a kraji. Zakotvuje záměry, cíle a kritéria vzdělávací politiky vycházející ze Strategie 2020, určuje rámec dlouhodobých záměrů krajů a sjednocuje přístup státu a jednotlivých krajů zejména v oblasti nastavení parametrů vzdělávací soustavy. Stejně jako předcházející dlouhodobé záměry ČR byl i tento připraven pro celý systém regionálního školství České republiky. Vzdělávací soustavou se zabývá bez rozdílu jednotlivých zřizovatelů tedy tak, jak ji definuje školský zákon.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015 -2020 vychází z podrobné analýzy rozvoje společnosti a vzdělávání v mezinárodním kontextu.

4.1 Strategie rozvoje regionálního školství

Společnost současné doby je společností rychlých změn (technologických, ekonomických, společenských a environmentálních), které ovlivňují ekonomiku a ve svém důsledku celou společnost. Pro budoucí období, které přesahuje období „Dlouhodobého záměru“, je třeba počítat s tím, že cíle a obsah vzdělávání bude třeba budoucím trendům výrazněji přizpůsobit.

Kromě personálních kapacit soustředěných na inovace vzdělávání, které budou orientovat školy na budoucí potřeby v osobní, pracovní i společenské oblasti, bude důležité věnovat pozornost také přípravě škol po stránce personální i materiální na budoucí změny.

Ve vztahu ke sféře světa práce má vzdělávací systém vytvářet základ pro občanské uplatnění a zapojování pro sociálně, ekonomicky i environmentálně udržitelný rozvoj společnosti a pro

dlouhodobou uplatnitelnost absolventů i podmínky k snazšímu přechodu na trh práce z těch částí vzdělávací soustavy, které své žáky a studenty pro bezprostřední uplatnění připravují. Struktura škol a školského systému bude orientována na potřeby vyváženého rozvoje společnosti a obsahy učiva přizpůsobovány měnícímu se hospodářskému i společenskému prostředí.

Systematický přístup bude vyžadován především v následujících oblastech:

- Inovace rámcových vzdělávacích programů.
- Příprava učitelů na tyto změny (v pregraduální přípravě i v jejich dalším vzdělávání).
- Racionální vybavování škol nezbytnými výukovými prostředky.
- Řízení změn, které budou tyto inovace provázet.
- Vzdělávání pro udržitelný rozvoj.

4.1.1 Předškolní vzdělávání

Populační nárůst v minulých letech způsobil v některých oblastech ČR nedostatečné kapacity mateřských škol, především ve velkých městech a některých přilehlých aglomeracích.

MŠMT vytvořilo fond na podporu rozvoje kapacit mateřských a základních škol, jehož cílem je kromě zajištění potřebných kapacit pro docházku v posledním ročníku mateřské školy a pro plnění povinné školní docházky, dosáhnout efektivního využití budovaných kapacit mateřských a základních škol v území a předejít budování nadbytečných kapacit předškolního a základního vzdělávání ve spádových oblastech. Potřebu zvýšení kapacit v mateřských školách významně ovlivňuje míra účasti okrajových věkových skupin, tj. dětí mladších 3 let a starších 5 let.

Je již obecně uznávaným názorem, který je mj. obsažen ve Strategii 2020, že „zejména v případě dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí má kvalifikovaná výchova a vzdělávání dětí od velmi raného věku velký potenciál eliminovat hendikepy, které si děti přinášejí z rodiny, a zvýšit jejich vzdělávací šance“. Předškolní vzdělávání má pro zlepšení vyhlídek dítěte uspět v následném vzdělávacím procesu mimořádný význam. Povinné vzdělávání v posledním ročníku předškolního vzdělávání je důležité zejména pro osobnostní a sociální vývoj dětí, pro vyrovnání nerovnoměrností v jejich vývoji a usnadnění jejich vstupu do základního vzdělávání. Zavedení povinného posledního roku předškolního vzdělávání zajistí téměř 100% docházku 5letých dětí přednostně do mateřských škol, případně do přípravných tříd základních škol.

Mezi hlavní úkoly v oblasti předškolního vzdělávání pro následující období patří především zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání a podpora mateřských škol při začleňování dětí ze znevýhodněných skupin, v místech zvýšeného zájmu o předškolní vzdělávání navýšení nedostatečných kapacit mateřských škol a zvyšování kvality předškolního vzdělávání.

4.1.2 Základní vzdělávání

Základní školy se v současné době potýkají se zvýšeným počtem žáků na 1. stupni základního vzdělávání. Počet žáků na 1. stupni základního vzdělávání se bude zvyšovat až do roku 2017. Potvrdil se tak předpoklad uvedený v minulém dlouhodobém záměru. Na 2. stupni základního vzdělávání zaznamenáváme zvýšený počet žáků se zpožděním, tj. vzrůstající trend lze zaznamenat od školního roku 2013/14.

Přes zvyšující se počet žáků ve věku 6–15 let jsou kapacity základních škol (evidované ve školském rejstříku) v republikovém měřítku dostačující.

Český vzdělávací systém se dlouhodobě potýká s vysokou mírou odkladů školní docházky. I přes opatření, která měla vysoký podíl odkladů snížit, se podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou snížil jen mírně. Jedním z opatření, které přispěje ke zlepšení současné stavu, bude zavedení jednotné diagnostiky k posuzování školní zralosti dítěte.

V předcházejících letech byla dokončena kurikulární reforma základního vzdělávání, která mimo nesporných výhod přinesla i potřebu případných efektivních a předvídatelných revizí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV). V následném období bude třeba soustředit pozornost na vytvoření pro školy byrokraticky nezatěžujících postupů, které umožní v časově přijatelných etapách (např. 5 let) inovovat kurikulární rámec tohoto základního segmentu vzdělávací soustavy.

Nejdůležitějším úkolem, který kromě jiného souvisí s úpravami RVP ZV a může zmírnit odliv žáků ze základních škol, je zkvalitnění 2. stupně základního vzdělávání jak po stránce zvýšení kvality výuky, tak po stránce zajištění materiálního vybavení škol. V souvislosti se zvyšujícími se nároky na kvalitu školního vzdělávání prudce rostou i požadavky na práci pedagoga a s tím i na jeho počáteční i další vzdělávání.

Stále přetrvávajícím problémem základního vzdělávání ovlivňujícím kvalitu vzdělávání především na druhém stupni základních škol je odchod žáků ze základních škol do různých výběrově zaměřených tříd a vysoký podíl žáků, kteří pokračují v plnění povinné školní docházky v nižších stupních na 6 a 8letých gymnáziích. Z provedených výzkumů je patrné, že víceletá gymnázia již nejsou určena především pro nadané děti, což bylo původně jejich posláním. I přes opatření uvedená v Dlouhodobém záměru ČR 2011 nedošlo ke snížení podílu žáků, kteří odchází na víceletá gymnázia. V budoucím období se předpokládá, že nebudou navyšovány kapacity těchto škol.

Do roku 2020 bude hlavním úkolem v oblasti základního vzdělávání snížit množství odkladů povinné školní docházky a kapacitně zajistit plnění povinné školní docházky zejména žáků 1. stupně ZŠ při zachování kvality vzdělávání. Současně podporovat kvalitu vzdělávání 2. stupně ZŠ a nezvyšovat podíl žáků odcházejících do víceletých gymnázií. Zvyšování kvality vzdělávání je úzce provázáno se zvyšováním kvality počátečního i dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků 2. stupně ZŠ.

4.2 Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení

Hlavní cíle změn ve školském rejstříku v letech 2015–2020:

- V oblasti předškolního vzdělávání bude podporováno navyšování nejvyšších povolených počtů (dále jen „kapacity“) dětí mateřských škol zřizovaných obcí nebo svazkem obcí a dalšími zřizovateli v místech s nedostatečnými kapacitami postupně do roku 2018 tak, aby bylo zajištěno přijetí všech dětí ve věku 3 až 5 let.
- V oblasti základního vzdělávání bude podporováno navyšování kapacit základních škol tak, aby byly do školního roku 2016/17 zajištěny kapacity pro přijetí celého populačního ročníku v rámci spádového obvodu každé základní školy.

- Ve školních družinách, školních klubech bude umožněno navyšování počtu žáků v těchto zařízeních podle potřeby s ohledem na kapacity základních škol v oblasti, dále budou moci být podpořena školská zařízení pro zájmové vzdělávání (SVČ a DDM, které se podílejí na rozvoji nadání žáků, popř. v ZŠ speciální pro činnosti Aktivačních center apod.). Případné navyšování počtu žáků ve školních družinách a školních klubech by mělo odpovídat míře přiměřené nárůstu počtu dětí a žáků. Zohledněna by měla být také stávající naplněnost školy, stávající síť školních družin a školních klubů a jejich naplněnost a síť středisek volného času.
- V oblasti ostatních školských služeb budou kapacity školských zařízení zajištěny v míře přiměřené nárůstu počtu dětí, žáků, studentů vzdělávajících se ve školách.
- V oblasti pedagogicko-psychologického poradenství bude zhodnocen dosavadní vývoj zejména v krajích Ústeckém, Královéhradeckém, Pardubickém, Jihomoravském, Karlovarském, Olomouckém, v Kraji Vysočina a v Praze, kde podíl klientů PPP, SPC a SVP na věkové skupině žáků ZŠ a SŠ přesahuje 20 procent, s ohledem na místní podmínky nebude zvyšován počet školských poradenských zařízení v krajích.

4.3 Zefektivnění systému hodnocení žáků, škol a školského systému

Současné hodnocení se zaměřením na výkon žáka bez poskytnutí zpětné vazby nemotivuje žáky ke zlepšení výsledků vzdělávání. V chápání zpětné vazby z hlediska hodnocení převažuje sumativní přístup. Je proto důležité a potřebné zaměřit se na formativní způsob hodnocení žáků. Ze zjištění mezi pedagogy vyplývá, že chybí metodické nástroje a není dostupné další vzdělávání pedagogických pracovníků v této oblasti.

Podle OECD jsou hodnotící postupy a kritéria ve školách stanoveny příliš obecně, žákům nejsou poskytovány informace, podle jakých kritérií budou hodnoceni. Výstupy žáků na konci základního vzdělávání při přestupu na střední školu nejsou srovnatelné. Částečně bude tento problém řešen přijímacími zkouškami do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou. Je však potřeba nastavit kritéria hodnocení a metodiku jejich využívání tak, aby hodnocení výsledků vzdělávání žáků v různých školách bylo srovnatelné.

Hodnocení škol je v České republice realizováno jako externí hodnocení a vlastní hodnocení. V oblasti vlastního hodnocení škol jsou školám nabízeny evaluační nástroje vytvořené v rámci projektu IPn Cesta ke kvalitě. ČŠI aktuálně připravuje sérii nových metod, postupů a nástrojů pro hodnocení škol i vzdělávací soustavy jako celku, které mimo jiné zajistí větší pro-pojení vlastního hodnocení školy a hodnocení externího prováděného ze strany ČŠI.

Hlavním úkolem v nadcházejícím období bude vytvořit kritéria kvalitní školy, provázat je s kritérii hodnocení škol Českou školní inspekcí a umožnit tak lepší propojení externího hodnocení s vlastním hodnocením školy. Další oblastí, na kterou je třeba se zaměřit, je posílení formativního hodnocení na školách a zajištění srovnatelnosti hodnocení v rámci základních škol.

4.4 Rovné příležitosti ve vzdělávání, poradenství, vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Podle OECD představují rovnost a kvalita ve vzdělávání dvě vzájemně spojené charakteristiky vysoce výkonných vzdělávacích systémů. Rovnost ve vzdělávání znamená, že osobní a společenské okolnosti,

jako je pohlaví, etnický původ či rodinné zázemí, nepředstavují překážky při dosahování maxima vzdělávacího potenciálu.

Základním cílem v následném období je ve smyslu přijatých zásad Strategie 2020 zvýšit „schopnost vzdělávacího systému vytvářet podmínky a uplatňovat účinné postupy pro efektivní prevenci a kompenzaci zdravotních, sociálních, kulturních a jiných osobnostních znevýhodnění“ tak, aby nerovnosti v dosahovaných výsledcích byly co nejméně předurčovány faktory, které nemůže jedinec ovlivnit.

To znamená, že do budoucna je třeba se zaměřit na zkvalitnění vzdělávání pro cílové skupiny dětí a žáků s problémovým socioekonomickým a kulturním zázemím tak, aby jejich vzdělanostní potenciál mohl být maximálně naplňován, tomu by mělo napomáhat zpřesnění diagnostiky a následných intervencí ve formě podpůrných opatření, navrhovaných školskými poradenskými zařízeními.

MŠMT bude i nadále podporovat vhodná opatření na podporu speciálního vzdělávání, inkluzivního vzdělávání a poradenství, které vyplývají z novely § 16 a následujících školského zákona, a také pomocí dotačních a rozvojových programů zaměřených na financování asistentů pedagoga, podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání, vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji, financování speciálních učebnic, vybavování škol kompenzačními pomůckami pro žáky se zdravotním postižením, zpracování metodických dokumentů („školský podpůrný program“) k zavádění principů inkluzivního vzdělávání do škol. Bude také podporováno posílení školních poradenských pracovišť (např. zavedení povinného kvalifikačního studia výchovného poradce, větší počet školních psychologů - u menších škol sdílením s větší školou, dále skutečné metodické vedení ze strany pedagogicko-psychologických poraden).

4.5 Zlepšení podmínek pedagogických pracovníků

Zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků je jednou z priorit Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Podpora pedagogickým pracovníkům bude v následném období zaměřena především na dokončení a realizaci kariérního systému učitelů a ředitelů, na zlepšení odměňování pedagogických pracovníků. Současně bude pozornost zaměřena na modernizaci počátečního vzdělávání učitelů a posílení jejich dalšího vzdělávání. Důraz bude také kladen na podporu a zlepšení postavení a vzdělávání ředitelů škol.

Systém, který by motivoval učitele splňovat tyto atributy, zatím v České republice chybí a je třeba tento nedostatek v následujícím období napravit. Je třeba usilovat o zavedení kariérního systému učitelů a současně i ředitelů škol, který bude pobízet učitele se zdokonalovat podle transparentních a účelně stanovených standardizovaných pravidel a bude provázán s motivujícím systémem hodnocení.

Kariérní systém cílí k růstu kvality škol, ke změnám priorit v řízení škol, ke zvyšování kvality práce učitelů a ke zlepšování výsledků dětí, žáků a studentů, zejména tím, že:

- Změní se příprava budoucích učitelů a propojí se pregraduální příprava na fakultách vzdělávající učitele (a SŠ a VOŠ připravujících učitele) s praxí škol.
- Dojde ke změnám hodnocení práce učitele a vlastního hodnocení ze strany učitelů.
- Zefektivní se systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen DVPP) a změní se pohled na plánování profesního rozvoje učitelů.

- Dojde ke sdílení příkladů dobré praxe uvnitř škol i mezi školami, vytvoří se podmínky pro předávání zkušeností, mentoring a koučování.
- Dojde ke změnám v práci se začínajícími učiteli.

Zavádění kariérního systému si vyžádá postupné a vzájemně provázané kroky, které umožní hladký přechod od současného stavu k aplikaci kariérního systému po nabytí účinnosti všech legislativních změn. Náběhové období započne 1. 9. 2015, plná realizace kariérního systému se předpokládá od 1. září 2018.

4.6 Vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Jedním z cílů vzdělávání uváděných ve Strategii 2020 „je rozvoj aktivního občanství vytvářející předpoklady pro solidární společnost, udržitelný rozvoj a demokratické vládnutí“. Záměrem udržitelného rozvoje je vyvážení ekonomických, sociálních a environmentálních aspektů tak, abychom dosáhli vyšší kvality života jednotlivce, inkluzivní a prosperující ekonomiky, bezpečné a spravedlivé společnosti, a to vše při zachování či dokonce zlepšení životního prostředí pro další generace. Vzdělávání pro udržitelný rozvoj tak nepředstavuje jednu specifickou oblast vzdělávání, ale průřezový princip, který je naplňován napříč vzděláváním. Vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR) se vyznačuje svými typickými obsahy, principy, metodami a prostředky a zaměřuje se zejména na tyto cíle:

- Pochopení propojenosti a vzájemné souvislosti ekonomických, sociálních a environmentálních hledisek rozvoje na všech úrovních.
- Vnímání udržitelného rozvoje jako celostního a systémového přístupu, který směřuje k ekonomicky prosperující společnosti a respektuje sociální a environmentální souvislosti a limity.
- Rozvoj kompetencí (znalostí, dovedností a postojů) pro demokratické a svobodné rozhodování ve vlastním i veřejném zájmu v souladu s právem a s principy udržitelného rozvoje.

4.7 Další vzdělávání

Další vzdělávání je důležitou a nezastupitelnou součástí konceptu celoživotního učení. V souvislosti s rychlými změnami v oblasti sociální, kulturní či ekonomické či například s velmi rychlými změnami a vývojem v oblasti nových technologií posiluje další vzdělávání na svém významu. Naprostá většina lidí již v průběhu svého života nevystačí s tím, co se naučila ve škole v rámci počátečního formálního vzdělávání, naopak učit se a vzdělávat se musí stále více lidí i v průběhu dospělosti a to nejen pro udržení své pozice na trhu práce, ale i z hlediska svého fungování v běžném životě. Další vzdělávání umožňuje každému i po dokončení počátečního vzdělávání získávat nové znalosti a dovednosti a reagovat a adaptovat se na stálé změny.

Na národní úrovni nebyla dosud systematicky řešena problematika nedostatečného rozvoje klíčových kompetencí dospělých, jejich základních dovedností a dalšího občanského vzdělávání. Proto je záměrem MŠMT rozvinout podporu těchto oblastí především s ohledem na nízko kvalifikované a sociálně znevýhodněné občany zejména kvůli jejich lepšímu uplatnění na trhu práce.

4.8 Řízení školského systému

V oblasti řízení školského systému budou naplňována témata k dovršení kurikulárních změn (vytvoření Národního programu vzdělávání, ustavení Národní rady pro vzdělávání vyhodnocení dosavadních zkušeností se vzdělávacími programy), lépe strategicky plánovat a vyhodnocovat zaváděná opatření a propojovat je s výsledky pedagogického výzkumu, efektivněji monitorovat změny ve vzdělávacím systému apod. To se týká například stanovení budoucích představ pro inovace ve vzdělávacím systému tak, aby obsah vzdělávacích programů, vybavení škol a spolupráce s firemním sektorem podporovala konkurenceschopnost České republiky.

5 Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016 -2018

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) v návaznosti na schválenou novelu školského zákona a prioritní úkoly v roce 2015 systematicky a intenzivně zavádí inkluzivní vzdělávání, čímž nastoluje rovný přístup ke vzdělávání všech žáků⁵ v rámci České republiky

Cílem procesu je nastavení pozitivních podmínek pro vzdělávání všech žáků tak, aby při zabezpečení adekvátních podpůrných opatření, nezbytných pro zajištění vzdělávacích potřeb každého žáka, bylo možné vzdělávání uskutečňovat přednostně v hlavním vzdělávacím proudu. Plánování a realizace inkluzivního školství je proces, který se týká celého systému vzdělávání a všech žáků. Rovnost a kvalita jdou ruku v ruce. Inkluzivní vzdělávání je třeba vidět jako rozvíjející se koncept, kde mají témata rozmanitosti a demokracie stále větší význam.

Inkluzivní vzdělávání je vnímáno na úrovni systému, zřizovatelů, škol, žáků, rodičů a veřejnosti jako vysoce kvalitní vzdělávání, které umožňuje nejen rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání, ale i spravedlivou a přiměřenou podporu zohledňující různé vzdělávací potřeby žáků, tak aby plně využili svého studijního potenciálu, aby se nevytvářely bariéry a nesnižovaly se nároky na žádné skupiny.

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 je zastřešujícím strategickým dokumentem v oblasti vzdělávání.

Tento Akční plán inkluzivního vzdělávání na období let 2016-2018 při svém zpracování vychází z priorit stanovených ve Strategii vzdělávací politiky ČR do r. 2020 a podrobněji definovaných opatření v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015-2020.

Předkládaný akční plán má za cíl současně sloužit jako naplnění ex-ante podmínek pro Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále OP VVV).

5.1 Definice prioritních témat vycházející ze „Strategie vzdělávání 2020“

- „Nastavení podmínek rovných příležitostí ve vzdělávání pro všechny.
- Diagnostické nástroje – činnost a role školských poradenských zařízení.

⁵ V celém materiálu je používáno slovo „žák“. V souladu se školským zákonem, podle kontextu platí, že v rámci předškolního vzdělávání a přípravných tříd je tím myšleno „dítě“, v rámci základního a středního vzdělávání „žák“ a v rámci vyššího a vysokého vzdělávání „student“. Zároveň, označení žák je použito jako zkratka pro žáky i žákyně. Pojem „dítě“ je používán pro děti, které ještě nezahájily předškolní nebo základní vzdělávání.

- Supervizní mechanismy v oblasti inkluzivního vzdělávání.
- Evidence a statistiky žáků vzdělávaných v inkluzivním prostředí.
- Inkluze v předškolním vzdělávání.
- Snižování předčasných odchodů ze vzdělávání“.

5.1.1 Struktura akčního plánu

Část A – Prioritní úkoly MŠMT

Tato první část je věnovaná závazným úkolům MŠMT vůči Evropské komisi.

Část B – Inkluzivní a kvalitní vzdělávací systém

Struktura akčního plánu je v části B rozložena do pěti strategických cest, které vedou k naplnění vize inkluzivního a kvalitního vzdělávacího systému. Strategické cesty tvoří vzájemně propojený systém. Na každé strategické cestě jsou stanoveny milníky – indikátory, které je nutné naplnit, abychom se přiblížili k vizi.

Strategické cesty:

1. Čím dříve, tím lépe.
2. Inkluzivní vzdělávání je přínosem pro všechny.
3. Vysoce kvalifikovaní odborníci.
4. Podpůrné systémy a mechanismy financování.
5. Spolehlivá data.

Část C – Ze školy do práce

Opatření ke zlepšení propojení vzdělávání a trhu práce jsou soustředěna v Dlouhodobém záměru rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy ČR na období 2015–2020 a v aktualizacích Akčního plánu podpory odborného vzdělávání. Část C obsahuje soubor opatření a aktivit, která vedou lepšímu přístupu k zaměstnání a k celoživotnímu učení u cílové skupiny absolventů škol ohrožených na trhu práce.

5.2 Cíle akčního plánu inkluzivního vzdělávání

Cílem Akčního plánu inkluzivního vzdělávání na období 2016 – 2018 je připravit a podpořit všechny složky systému tak, aby od 1. září 2016 bylo možné začít realizovat změny, které přinesla novela zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Většina klíčových změn ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bude účinná od 1. září 2016.

Novela školského zákona přináší tyto zásadní změny:

- Deklaruje rovný přístup ke vzdělávání pro všechny žáky.
- Upouští od kategorizace žáků (žáci se sociálním znevýhodněním, žáci se zdravotním znevýhodněním, žáci se zdravotním postižením).
- Zavádí pojem podpůrných opatření nezbytných pro zajištění maximálně dosažitelného plnohodnotného vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. Podpůrná opatření budou volena tak, aby odpovídala žákovu zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám.

- Zavádí nové vymezení pojmu žák se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým se rozumí žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností a k realizaci práva na vzdělání na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje podpůrná opatření. Základem bude stanovení individuálních vzdělávacích cílů, na které bude navazovat identifikace speciálních vzdělávacích potřeb a doporučení a realizace podpůrného opatření.
- Zavádí možnost vzdělávání v přípravných třídách pro všechny děti (v přípravných třídách do 31. 8. 2015 bylo možné vzdělávat jen děti se sociálním znevýhodněním).

5.2.1 Zrušení přílohy RVP ZV-LMP a revize Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

MŠMT zruší přílohu rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (RVP ZV LMP).

Podpora dětí s lehkým mentálním postižením bude zapracována do revidovaného RVP.

5.2.2 Prováděcí předpis k § 16 novely školského zákona

MŠMT připravuje prováděcí předpis k § 16 novely školského zákona.

Vyhláška o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a poskytování poradenských služeb vymezí např.:

- Druhy a účel podpůrných opatření a jejich členění do stupňů.
- Postup a lhůty pro jejich přiznávání.
- Pravidla spolupráce kompetentních subjektů.
- Náležitosti zprávy a doporučení vydávaných školským poradenským zařízením.
- Průběh a organizaci poradenských služeb školy a činnosti školských poradenských zařízení, základní zásady používání diagnostických nástrojů a pravidla spolupráce školských poradenských zařízení se školami, školskými zařízeními a dalšími osobami a orgány veřejné správy.
- Náležitosti individuálních vzdělávacích plánů.
- Činnost asistenta pedagoga.
- Kompetence revizního orgánu.
- Organizaci a pravidla vzdělávání ve třídách, odděleních a studijních skupinách a školách zřízených pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením.

5.2.3 Milníky na této cestě k vizi - indikátory pro rok 2018:

- Zvýší se podíl dětí ve věku od 4 let, které se účastní předškolního vzdělávání oproti současnému stavu (dlouhodobým cílem je do roku 2020 dosáhnout v předškolním vzdělávání alespoň 95 % dle ET 2020).

- Jsou vytvořeny metodické pokyny pro zřizovatele, jak řešit koncepci spádových oblastí ve vztahu k desegregaci⁶.
- Sníží se podíl odkladů povinné školní docházky.
- Místní partnerství zaměřená na mezioborovou spolupráci pro včasnou podporu dětí se znevýhodněním jsou vytvořena nejméně na 30 procentech území ČR.
- Většina krajů má zpracované školské inkluzivní koncepce a zahájila jejich realizaci.
- Realizace místních ucelených strategií pro inkluzivní a kvalitní vzdělávání probíhá minimálně na 50 územích (území v hranicích spádového obvodu obce s rozšířenou působností).
- V rámci podpořených projektů se realizuje se minimálně 5 příkladů dobré praxe řešení situace škol oslabených územní segregací, které budou uvedeny v metodických pomůckách pro obce.
- 600 běžných škol směřuje ve svých plánech a konkrétních krocích k vyšší kvalitě a inkluzivitě za podpory OP VVV.

5.2.4 Podpora projektového řešení zaměřeného na:

- Nastavení podmínek rovných příležitostí ve vzdělávání pro všechny na místní a školní úrovni:
 - podpora inkluzivního vzdělávání v obcích, na jejichž území leží sociálně vyloučené lokality
- Podporu inkluze v předškolním vzdělávání na místní a školní úrovni:
 - podpora dětí se znevýhodněním v předškolním vzdělávání – podmínkou je propojení aktivit nízkoprahových center s mateřskými školami a příprava na zavedení povinného předškolního vzdělávání od 1. 9. 2017,
 - projekty na podporu vzdělávání pedagogů v mateřských školách
- Snižování předčasných odchodů ze vzdělávání na místní a školní úrovni:
 - projekty na podporu práce s rodinami/děťmi/žáky ohroženými, ale také aktivity pro motivované žáky se sociálním znevýhodněním apod. o projekty na podporu žáků při přechodech mezi stupni vzdělávání o projekty na podporu vzdělávání pedagogů.

5.2.5 Místní akční plány rozvoje vzdělávání

MAP je Místní akční plán rozvoje vzdělávání, který bude prioritně zaměřen na rozvoj kvalitního a inkluzivního vzdělávání dětí a žáků do 15 let. Zahrnuje oblasti včasné péče, předškolního a základního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání.

⁶ *Východiska pro tyto metodiky - viz Příloha č. 5*

Tomuto zaměření odpovídá území realizace i výběr partnerů pro realizaci MAP a zaměření sběru dat. Hlavním přínosem realizace místních akčních plánů je vybudování udržitelného systému komunikace mezi aktéry, kteří ovlivňují vzdělávání v území.

Vzniklá partnerství napomáhají zkvalitňování vzdělávání zejména v místních mateřských a základních školách, ale také k řízenému rozvoji dalších služeb na podporu vzdělávání dětí a mládeže.

Priority MAP z hlediska vzdělávání:

- Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita.
- Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání.
- Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.

5.2.6 Podpora škol, pedagogických pracovníků a žáků

Školy budou při zavádění změn a rozvoj inkluzivního vzdělávání podpořeny formou projektů se zjednodušeným finančním vykazováním (šablony⁹) v rámci OP VVV. Šablony jsou připraveny na podporu aktivit, které umožňují lepší spolupráci, společné vzdělávání a sdílení zkušeností mezi pedagogickými pracovníky. Šablony také slouží pro ověření nových aktivit na podporu dětí se SVP ve škole (např. sociální pedagog) a pro zakotvení systémů na úrovni školy pro následné poskytování podpůrných opatření.

Pro operační programy mimo gesci MŠMT bude připraven návrh na podporu těchto opatření:

- Přímá podpora a motivace dětí a rodin ze socio-kulturně odlišného prostředí - příspěvky na stravování ve školách – bude dle možností ověřena z Operačního programu potravinové a materiální pomoci (MPSV).
- Bezbariérové a jiné úpravy budovy školy pro inkluzivní vzdělávání a rozvoj krajské sítě půjčoven kompenzačních pomůcek pro vzdělávání – v rámci specifického cíle 2.4 Integrovaného regionálního operačního programu (MMR).

5.2.7 Podpora pedagogických pracovníků v rozvoji formativního hodnocení

Inkluzivní vzdělávání klade nároky na pedagogické pracovníky nejen ve volbě obsahu, rozsahu a podpůrných opatření pro rozvoj vzdělávacího potenciálu každého žáka. Zásadní je také formativní hodnocení žáků - sledování pokroku každého žáka oproti stanoveným vzdělávacím cílům a poskytování pozitivní zpětné vazby. To umožňuje zažít úspěch každému žákovi, rozvíjí jeho sebedůvěru a motivuje k dalšímu učení. Formativní hodnocení je v inkluzivní třídě také důležitým prvkem spravedlivého hodnocení.

5.2.8 Podpora žáků ze strany asistentů pedagoga

Asistent pedagoga je jedním z podpůrných opatření. Bylo zpracováno metodické doporučení pro práci asistenta pedagoga. Bude zpracován Standard profese asistenta pedagoga a v rámci závazného dokumentu implementován standard činnosti asistenta pedagoga a zaveden do praxe škol.

5.3 Podpora systémové práce s žáky s odlišným mateřským jazykem

Cílem je podpořit dlouhodobé a systematické vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem: cizinců, bilingvních dětí a dětí s etnolektem (neustálená forma mateřského jazyka). Žáci přicházejí do českých škol s odlišnou úrovní českého jazyka, školy nemají dostatečnou podporu v práci s touto cílovou skupinou.

Pro podporu dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem v úspěšném zvládnutí školní docházky bude dále podporována výuka českého jazyka vhodnou metodikou výuky, připraven podpůrný e-learningový program, podpořen informační a poradenský systém školám a školským zařízením v jednotlivých krajích a vytvořen diagnostický nástroj pro zjišťování jazykové úrovně žáků s odlišným mateřským jazykem.

5.4 Podpora začleňování žáků se SVP do neformálního a zájmového vzdělávání

Cílem je vyšší míra začleňování dětí a žáků z cílové skupiny do již existujícího zájmového a neformálního vzdělávání, včetně prázdninových programů. Budou podpořeny projekty zaměřené na snižování předčasného ukončení vzdělání v běžných školách u žáků se SVP, aktivity směřující k posílení motivace ke vzdělávání, podpůrné skupiny, podpora při přechodu ze ZŠ na SŠ a při vstupu na trh práce a aktivity vedoucí k vyšší míře začleňování (zvýšení počtu) dětí a žáků z cílové skupiny do již existujících organizací zájmového a neformálního vzdělávání s cílem rozvoje klíčových (měkkých) kompetencí, programy druhé šance a propojení s formálním vzděláváním.

Bude podpořeno vzdělávání pracovníků neformálního a zájmového vzdělávání tak, aby uměli pracovat s dětmi s potřebou podpůrných opatření a rozuměli konceptu inkluzivního vzdělávání.

5.4.1 Vzdělávání pedagogických pracovníků škol a pracovníků ŠPZ v oblastech zaměřených na inkluzivní vzdělávání

- Vzdělávání pedagogických pracovníků škol a pracovníků ŠPZ v oblastech potřebných pro aplikaci změn §16 školského zákona v praxi.
- Zajištění a distribuce metodických materiálů určených ředitelům a pedagogickým pracovníkům škol (např. Katalog podpůrných opatření včetně jeho elektronické podoby)
- Podpora vzniku dalších metodických materiálů (např. instruktážních videí) představujících aplikaci konkrétních podpůrných opatření v praxi.
- Zpracování návrhu metodického vedení škol a školských poradenských zařízení v oblasti podpory vzdělávání žáků s potřebou podpůrných opatření.

5.4.2 Podpora pedagogického vedení škol

Cílem je podpora budování kapacit pro pedagogický leadership, koncepční rozvoj škol a spolupráce základních a mateřských škol se zřizovateli, rodiči a ostatními organizacemi ve vzdělávání. Systémový projekt se zaměří na intenzivní podporu zejména škol se slabšími výsledky a připraví podporu i školám dalším tak, aby bylo podpořeno budování sdílené představy o kvalitě škol (v úzké spolupráci s ČŠI a nástrojem Kvalitní škola). Pilotní školy budou podpořeny v tom, jak navrhovat opatření, zacílená podpora rozvoje potenciálu každého žáka, a to metodou přímé facilitace procesů

ve školách. Budou vytvořeny a ověřeny nové vzdělávací moduly pro ředitele v návaznosti na standard ředitele a ověří se také systém trvalé podpory vedení školy.

5.4.3 Podpůrný systém – oblast poradenství a činnosti specialistů

V České republice poradenské služby ve vzdělávání zahrnují poradenství ve školách, ve školských poradenských zařízeních včetně kariérového poradenství, které zahrnuje volbu vzdělávací a profesní dráhy. Poradenské služby jsou poskytovány dětem, žákům, rodičům a pedagogickým pracovníkům škol, předškolních a školských zařízení. Smyslem poradenských služeb je zkvalitnění průběhu vzdělávacího procesu, úspěšného vzdělávání i osobnostní rozvoje žáka, napomáhání v řešení obtíží ve školní práci, výchově a vývoji žáků, a jako pomoc v oblasti rizikového chování.

Poradenské služby jsou zajišťovány:

1. Školskými poradenskými zařízeními, kterými jsou pedagogicko-psychologické poradny (dále jen PPP) a speciálně pedagogická centra (dále jen SPC). Služby v těchto zařízeních zajišťují pedagogičtí pracovníci, a to zejména psychologové, speciální pedagogové, pedagogové a sociální pracovníci.
2. Školními poradenskými pracovišti ve školách. Tyto služby jsou ve škole zajišťovány výchovným poradcem, školním metodikem prevence, případně školním psychologem/školním speciálním pedagogem, kteří úzce spolupracují zejména s třídními učiteli, asistenty pedagoga, a to v součinnosti s vedením školy a s celým pedagogickým sborem.

Školní poradenská pracoviště (ŠPP) a školská poradenská zařízení (PPP, SPC) vytváří integrovaný a vzájemně provázaný systém poskytovaných poradenských služeb.

Cílem je, aby metodická síť pracovníků ŠPZ poskytovala metodickou podporu pro zavádění a nastavování podpůrných opatření, definování výstupů poradenské práce v kontextu §16 školského zákona a podporu v užívání Katalogu podpůrných opatření.

Cílem je vytvořit systémové podmínky pro činnost školních speciálních pedagogů a školních psychologů ve školách.

- Přizpůsobit počty poradenských pracovníků potřebám jednotlivých školských poradenských zařízení na základě potřeb odběratelů služeb (žáci se SVP, školy) v závislosti na specifikách regionu.
- Upravit formy financování školských poradenských služeb nad rámec dosavadních nákladů v současném systému financování - vytvořit nový model financování včetně očekávaných nákladů.
- Vymezit kompetence školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť s důrazem na spolupráci těchto subjektů; sjednotit kritéria, pravidla pro vedení dokumentace a diagnostické a intervenční postupy užívané ve školách a školských poradenských zařízeních.

- Podporovat posílení školních poradenských pracovišť (ŠPP) například zavést kvalitní metodickou podporu ŠPP, posílení motivace škol k povinnému kvalifikačnímu studiu výchovného poradce, větší počet školních psychologů a školních speciálních pedagogů (s více než 0,5 úvazkem), aktivní zapojení školních metodiků prevence do ŠPP.

5.4.4 Zavedení podpůrných opatření na úrovni školy

Zajistit metodické vedení v oblasti včasné identifikace podpory při stanovování vzdělávacích potřeb u žáků ve školách a při vytváření plánu pedagogické podpory.

Realizovat vzdělávací programy a vytvořit metodické materiály pro školní psychology a školní speciální pedagogy, a pro pedagogické pracovníky, které budou sloužit jako podpora pro vytváření Plánů pedagogické podpory a dále specifikovat některé oblasti speciálně pedagogické a psychologické péče v prostředí škol.

Ve spolupráci s kraji přiblížit služby školských poradenských zařízení klientům také zřizováním odloučených pracovišť pedagogicko-psychologických poraden a speciálně pedagogických center. Vznik nových odloučených poradenských pracovišť bude respektovat požadavek na dostupnost služeb a naplňování stanovených standardů.

Zavádět systém diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb pro děti a žáky z jiného socio-kulturně odlišného prostředí tak, aby bylo možno vyhodnocovat úspěšnost opatření na podporu jejich zdělávání. Využít výstupů projektů OP VK, které mohou přispět k identifikaci podpůrných opatření pro žáky s různými druhy speciálních vzdělávacích potřeb, zejména z důvodu sociálního znevýhodnění. Využití nástrojů pro posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb pro žáky se zdravotním postižením, vytvořených existujících nástrojů z OP VK. Po ověření zavést do praxe nástroje posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb pro žáky se zdravotním postižením vytvořené v rámci projektů OP VK.

5.4.5 Finanční zajištění Akčního plánu inkluzivního vzdělávání

MŠMT systematicky a průběžně podporuje vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami také prostřednictvím dotačních a rozvojových programů. K naplňování cílů a plnění opatření nezbytných pro realizaci klíčových aktivit v oblasti speciálního vzdělávání, prevence rizikového chování, inkluzivního vzdělávání, integrace, pedagogickopsychologického poradenství využívá nástrojů podpory subjektů, které se na realizaci na místní úrovni podílejí – dotačních a rozvojových programů.

Jednou z oblastí intervence OP VVV je i podpora rovnosti a kvality ve vzdělávání, která je vtělena zejména do třetí prioritní osy operačního programu (PO3) s názvem „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání“. Tato osa je zaměřena na vzdělávání k sociální integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ, zlepšení kvality vzdělávání a výsledků v klíčových kompetencích, rozvoj strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání, zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků, zvyšování kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance k potřebám trhu práce.

5.4.6 Monitoring

Existence zacílené a pravidelně evaluované datové politiky je nezbytným předpokladem kvalifikovaných rozhodnutí při tvorbě a vyhodnocení dopadů veřejných politik. Právě tvorba politik na základě prokazatelných dat, je tím nezbytným předpokladem pro dlouhodobý rozvoj systémů inkluzivního vzdělávání. Tato kapitola si dává za cíl definovat soubory připravovaných a již dnes dostupných dat a jejich plánované rozvedení v souvislosti se schopností vyhodnocení dopadů opatření APIV ve sledovaném prostředí.

- Je vytvořen jednotný evidenční systém („výkaznictví“) pro poskytovatele školských poradenských služeb a jednotné evidence a statistiky žáků vzdělávaných v inkluzivním prostředí, za účelem zvýšení efektivity a predikce poskytovaných poradenských služeb.
- Jsou zavedeny a využívány nástroje pro sledování rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání.
- Jsou vytvořeny a sledovány indikátory vycházející z metodiky hodnocení a monitoringu Strategie romské integrace do roku 2020.
- V praxi se uplatňují indikátory a postupy vycházející z doporučení pracovní skupiny pro naplňování Memoranda o dlouhodobé spolupráci mezi ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a Českou školní inspekci zastoupenou ústředním školním inspektorem v oblasti zjišťování rovného přístupu ke vzdělávání.
- Sledují se kvalitativní dopady realizace projektů zaměřených na inkluzivní vzdělávání.

5.5 Ze školy do práce

Cíl: zajistit takové parametry vzdělávacího systému, které společně s opatřeními na podporu zaměstnanosti pomohou vládě ČR garantovat, že každý mladý člověk do 25 let dostane kvalitní nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, odborné přípravy nebo stáže, a to do 4 měsíců poté, co se stal nezaměstnaným, ukončil formální vzdělávání anebo odešel ze systému formálního vzdělávání.

V rámci projektu PŘEKVAP (Předvídání kvalifikačních potřeb trhu práce) je zaměřena pozornost především na strukturu a pohyb pracovní síly jako takové. Získané informace o vývoji profesní struktury mohou být vztaženy k problematice uplatnitelnosti absolventů škol. Plánován je rozvoj mezirezortní spolupráce při předvídání potřeb trhu práce v návaznosti na projekt PŘEKVAP.

Informace o uplatnitelnosti absolventů škol vychází z datových podkladů využívaných pro monitoring nezaměstnanosti absolventů v rámci projektu VIP II Kariéra (www.infoabsolvent.cz).

Sledování uplatnitelnosti absolventů na trhu práce - v návaznosti na dlouhodobé systematické práce, metody a výstupy projektu VIP II Kariéra - v oblastech:

- Nezaměstnanost absolventů SŠ a VOŠ (publikace vychází každý rok).
- Analýza struktury pracovní síly z pohledu vzdělávání.
- Vzdělanostní struktura nově přijímaných žáků SŠ a VŠ.

- Přechod absolventů na trh práce.

Zavedení Mistrovské zkoušky umožní získat vzdělání na úrovni EQF 5. K jejímu složení možné přistoupit po získání příslušného oboru vzdělání nebo úplné profesní kvalifikace. Samotná zkouška pak bude definována na úrovni 5 EQF

Obdobně jako Strategický plán vzdělávání 2020 předpokládá Akční plán inkluzivního vzdělávání podporu center celoživotního učení, včasné plánování podpory žáků při přechodu do zaměstnání a další cíle a úkoly v své návaznosti.

6 Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020

Účelem „Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020“ (dále jen „Strategie“) je přispět k plnění národního cíle redukce chudoby a sociálního vyloučení, ke kterému se ČR zavázala v rámci evropského cíle v této oblasti strategie Evropa 2020.

Kvalita předškolní výchovy a primárního vzdělávání je významnou determinantou vzdělavatelnosti člověka v pozdějším věku a podstatným faktorem pro sociální integraci. Napomáhá ke snižování sociálních rozdílů a představuje efektivní opatření k výraznému snižování nákladů budoucích sociálních politik. Investice do kvalitního a široce dostupného počátečního vzdělávání představují velké úspory budoucích sociálních výdajů.

České školství není schopno dostatečně vyrovnávat handicap znevýhodněných žáků a rozvíjet individuální potenciál každého žáka. Problémy přetrvávají nejen v případě dětí z vyloučených či ohrožených skupin obyvatel – nízká schopnost diverzifikace výuky a individualizace se dotýká každého žáka, včetně nadaných a talentovaných žáků. I přes kritiku stávající situace v oblasti vzdělávání ze strany mnoha českých a mezinárodních organizací⁵⁹ v ČR uplatňovalo principy inkluzivního vzdělávání pouze minimum škol. Jednou z nezbytných podmínek pro vzdělávání dětí v běžných třídách je vybudování prostředí „rovného přístupu“ v českých základních školách.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy se zavázalo společně zajistit podmínky (materiální, technické, finanční, personální) pro vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu pro všechny děti, žáky a studenty.

K naplnění tohoto globálního cíle MPSV navrhuje tato opatření:

- Zkvalitnění a rozvoj poradenského systému za účelem zajištění rovného přístupu ve vzdělávání (od předškolního po vysokoškolské, vč. prevence rizikového chování).
- Zajištění podpory rovného přístupu ve vzdělávání prostřednictvím mimoškolních aktivit (podpora efektivního zájmového a neformálního vzdělávání).
- Minimalizace rizik spojených s rizikovým chováním u dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami prostřednictvím podpory standardizovaných a certifikovaných služeb v oblasti primární prevence rizikového chování ve vzdělávání, ve spolupráci s rodinou a sociálními službami.

- Podpora rozvoje a tvorby místních strategií rozvoje výchovně vzdělávací soustavy a systematické sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením.
- Podpora poradenských, intervenčních a aktivizačních služeb v činnosti vzdělávacích institucí.
- Podpůrné služby k získání a dokončení vzdělání pro osoby ze sociálně znevýhodňujícího prostředí podporujících jednak samotné žáky a studenty ve studiu, tak jejich rodiče v podpoře svých studujících dětí.
- Propojení a spolupráce škol, rodin, sociálních služeb a orgánů sociálně právní ochrany dítěte.

7 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2016

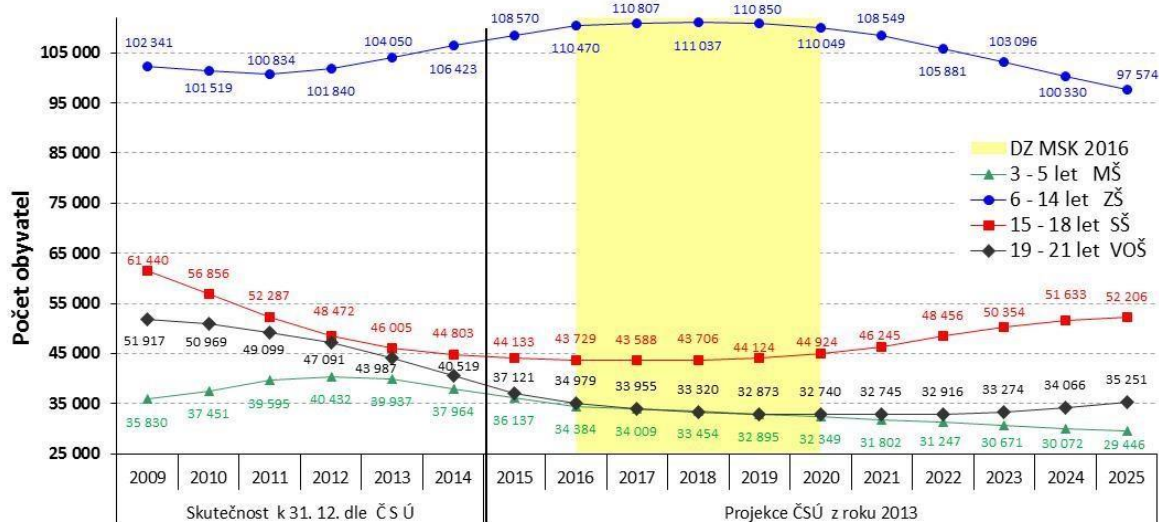
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2016 je hlavním střednědobým strategickým dokumentem kraje v oblasti vzdělávání pro následující období – do roku 2020. Dlouhodobý záměr je zpracován na základě § 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů a taktéž v souladu s vyhláškou č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, ve znění pozdějších předpisů.

7.1 Demografická projekce jako faktor průchodu dětí, žáků a studentů vzdělávací soustavou

Pro odhad budoucího vývoje počtu dětí, žáků a studentů v jednotlivých oblastech vzdělávací soustavy a tedy odhad potřebný pro plánování kapacit v oblasti vzdělávání je vstupním faktorem znalost demografického vývoje v příslušných věkových skupinách. Trendem první dekády po roce 2000 byl populační nárůst nově narozených (kulminoval v roce 2008, následovaný poklesem), s několikaletým odkladem se promítající do nárůstu ve věkové skupině dětí vstupujících do předškolního a posléze základního vzdělávání. Několik let naopak probíhal zřetelný a v Moravskoslezském kraji velmi výrazný pokles ve věkové skupině odpovídající středoškolskému vzdělávání a také vyššímu odbornému vzdělávání. Reakcí na tento demografický vývoj byly mj. optimalizační opatření v oblasti středního školství. Nicméně tyto demografické trendy se postupně začínají stabilizovat.

Graf 11: Demografický vývoj a jeho projekce v MSK dle věkových skupin (zdroj ČSÚ)

Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávací soustavy MSK 2016

Hlavní poznatky vyplývající z prognóz demografického vývoje lze shrnout následovně:

- Nově narození - počet nově narozených kulminoval po několika letech setrvalého nárůstu v roce 2008, po období poklesu lze v roce 2014 zaznamenat nárůst – pro následující období je však predikován setrvalý pokles .
- V oblasti předškolního vzdělávání (věková skupina 3-5 let): po období nárůstu lze od roku 2013 zaznamenat mírný pokles, který by však i do budoucna měl být setrvalý.
- V oblasti základního vzdělávání (věková skupina 6-14 let): po období mírného poklesu od roku 2012 počet příslušníků této skupiny setrvale narůstá, vrcholných hodnot by dle odhadů mělo být dosaženo v roce 2018 – cca 111 tisíc dětí poté by mělo následovat období mírného poklesu, v roce 2024 by se hodnoty měly přibližovat hodnotám z roku 2011 (cca 100 tis. dětí).
- V oblasti středního vzdělávání (věková skupina 15-18 let): po několikaletém setrvalém poklesu je situace v této kategorii relativně stabilizovaná a pro následující období (platnost stávajícího DZ) lze očekávat relativně konstantní vývoj v této oblasti; od roku 2018 je odhadována mírná vzrůstající tendence, v roce 2025 by se hodnoty měly přiblížit hodnotám z roku 2011 – tedy cca 52 tisíc.
- V oblasti vyššího odborného vzdělávání (věková skupina 19-21 let): v této věkové skupině se s několikaletým zpožděním projevuje demografický pokles projevující se dříve ve středním vzdělávání, po poměrně výrazném setrvalém poklesu do roku 2016, by v následujícím období – v dlouhodobém výhledu situace měla být relativně stabilizovaná.

Lze tedy shrnout, že dramatické změny v demografickém vývoji (srovnatelné např. s propadem populace 15letých v uplynulých letech) ve vztahu k populaci vstupující do

počátečního vzdělávání nejsou pro následující období v MSK predikovány. Situace by měla být relativně stabilizovaná. V souvislosti s reálným demografickým vývojem lze předvídat vzrůstající počet žáků v základním vzdělávání, v předškolním vzdělávání může v budoucnu hrát určitou roli plánované zavedení povinného posledního ročního předškolního vzdělávání – nicméně tento faktor pravděpodobně bude vyvážen demografickým poklesem v této skupině - z grafu demografického vývoje populace 5letých je zřejmá výrazná klesající tendence v této věkové skupině od roku 2017 a neočekává se tedy výrazný dopad na potřebu zvyšování kapacit v předškolním vzdělávání s výjimkou možných specifických místních potřeb.

7.2 Vývoj v jednotlivých oblastech vzdělávací soustavy a kritéria rozvoje sítě škol a školských zařízení

7.2.1 Předškolní vzdělávání

Vzhledem k demografické predikci lze předpokládat, že kapacitní změny, ke kterým v síti mateřských škol v uplynulém období došlo, budou (s přihlédnutím k lokálním výjimkám) schopny vyhovět očekávané poptávce.

Od školního roku 2015/2016 lze na území MSK očekávat postupné snižování počtu dětí v běžných i speciálních mateřských školách. Případné navyšování kapacit mateřských škol bude umožněno pouze na základě prokázané potřeby v konkrétní lokalitě, např. v kontextu se zavedením povinného posledního ročníku mateřské školy.

Kritéria rozvoje sítě škol:

- Vznik nových mateřských škol nebo zvyšování kapacity mateřských škol pouze za předpokladu nedostatečných volných kapacit stávajících mateřských škol v dané lokalitě.
- Snižování kapacit mateřských škol nebo výmaz mateřských škol v závislosti na konkrétních podmínkách v dané lokalitě.
- Úprava kapacit mateřských škol při zdravotnických zařízeních v závislosti na počtu dlouhodobě hospitalizovaných dětí.
- Podpora vzniku přípravných tříd, v souladu s platnou legislativou a v závislosti na aktuálních potřebách v dané lokalitě.
- Tato kritéria se vztahují na školy všech zřizovatelů.

7.2.1 Základní vzdělávání a povinná školní docházka

V předchozím období nebyly v souvislosti s demografickým vývojem ve věkové skupině 6-14letých realizovány výrazné změny v rámci sítě základních škol. V některých, především příměstských lokalitách a rozvíjejících se obcích, se projevila potřeba navýšit kapacity pro základní vzdělávání, obecně lze však říci, že síť a příslušné kapacity základních škol byly v uplynulém období dostatečné. Ve sledovaném období vzniklo několik škol s alternativním vzdělávacím programem. Předpokládá se, že vzhledem k demografické situaci v této věkové skupině budou v některých lokalitách kraje v případě potřeby navyšovány kapacity základních škol.

V souladu s trendem individuální integrace klesaly v minulých letech počty žáků ve speciálních třídách. Vzhledem k předpokládanému nárůstu celkového počtu žáků v základním vzdělávání očekáváme mírné zvýšení počtu žáků také ve speciálních třídách. Na základě prokázané potřeby budou zachovány třídy pro žáky se zdravotním postižením, kterým tento způsob vzdělávání doporučí školské poradenské zařízení.

Situace v základních školách speciálních je z hlediska počtu žáků stabilizovaná, v následujícím období nepředpokládáme výrazné změny. Rodiče žáků mají v souladu s trendem inkluzivního vzdělávání možnost vybrat pro své dítě vhodný způsob vzdělávání. Pro žáky s nejvyšší mírou potřeby podpůrných opatření však bude i nadále potřeba zachovat síť škol samostatně zřízených pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením.

Kritéria rozvoje sítě škol:

- Vznik nové základní školy jen výjimečně, na základě prokazatelné potřeby a s ohledem na aktuální podmínky v dané lokalitě.
- Úprava kapacit stávajících základních škol vzhledem k aktuálním potřebám nebo vzhledem ke stavebně technické kapacitě budov.
- Úprava kapacit základních škol samostatně zřízených pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v závislosti na aktuálních potřebách.
- Úprava kapacit základních škol při zdravotnických zařízeních v závislosti na počtu dlouhodobě hospitalizovaných žáků.
- Tato kritéria se vztahují na školy všech zřizovatelů.

7.2.2 Střední vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři

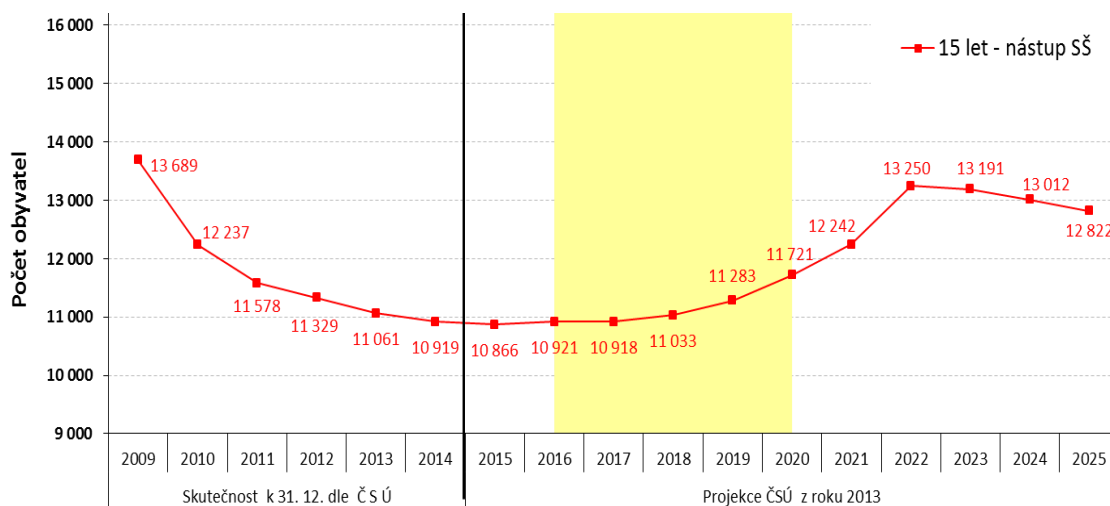
V celorepublikovém pohledu se Moravskoslezský kraj řadí mezi kraje s nejvyšším počtem žáků ve středním vzdělávání, a to i přes výrazný pokles jejich počtu související s demografickým propadem 15letých v uplynulých letech. Ve školním roce 2014/2015 celkový počet žáků ve středních školách a konzervatořích všech zřizovatelů a forem vzdělávání činil 52 286 a v porovnání s rokem 2007/2008 klesl o 20 158, tj. o cca 27,8 %; projekce do roku 2016/2017 pak předpokládá další mírný pokles. Z dlouhodobého hlediska lze budoucí vývoj hodnotit jako relativně stabilizovaný.

Předpokladem stabilizace středního vzdělávání v kraji je racionální síť středních škol odpovídající dlouhodobému demografickému trendu. Optimalizace počtu středních škol, oborů vzdělání a počtu otevíraných tříd v konkrétních oborech vzdělání byla nezbytným předpokladem zajištění ekonomické udržitelnosti krajské vzdělávací soustavy.

Demografická situace by v následujícím období měla vést ke stabilizaci počtu škol poskytujících střední vzdělání včetně jejich vzdělávací nabídky. Případný mírný nárůst počtu žáků na konci tohoto období by měl směřovat k lepší naplněnosti tříd a škol s cílem zajistit efektivnější využití prostorového, materiálního a personálního zajištění stávajících zařízení, bez nutnosti zapisování nových oborů vzdělání či navyšování kapacit středních škol a oborů vzdělání.

Graf 12: Demografický vývoj 15letých – obvyklý věk nástupu do SŠ

Zdroj: Dlouhodobý záměr vzdělávací soustavy MSK 2016

Kritéria rozvoje sítě škol:

- Nepředpokládá se vznik nových středních škol a konzervatoří ani míst poskytovaného vzdělávání; pouze zcela výjimečně, na základě jednoznačně prokazatelné společenské potřeby.
- Nepředpokládá se zvyšování kapacit stávajících středních škol a konzervatoří v kraji; pouze ve zcela výjimečných případech na základě prokázaných potřeb trhu práce.
- Racionalizovat stávající kapacity a oborovou nabídku škol směřující k lepší prostorové, materiální a personální efektivitě poskytovaného vzdělávání a s ohledem na požadavky trhu práce.
- Zápis nebo kapacitní posílení oboru vzdělání realizovat pouze u oborů požadovaných trhem práce, s ohledem na potřeby kvalifikované pracovní síly v kraji a uplatnitelnost absolventů příslušné skupiny oborů na trhu práce a s ohledem na nabídku požadovaného oboru, příp. Skupiny oborů, v dané oblasti. Přihlíženo bude k odůvodněným stanoviskům zástupců sociálních partnerů (např. Svaz průmyslu a dopravy, hospodářská komora, agrární komora).
- Zápis nového oboru v denní formě vzdělávání uskutečnit pouze v případě recipročního vymazu jiného aktivního oboru stejného stupně vzdělání v denní formě vzdělávání, zejména s vysokou nezaměstnaností jeho absolventů.
- Kapacitní posílení stávajícího oboru vzdělání uskutečnit pouze v případě recipročního utlumení jiného aktivního oboru, zejména s vysokou nezaměstnaností jeho absolventů.
- Nezvyšovat kapacity oborů vzdělání ve skupinách oborů, které mají dlouhodobě nezaměstnanost vyšší než průměr nezaměstnaných absolventů v rámci kraje nebo jejich oborová kapacita je postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce.

- V oborech vzdělání, které mají unikátní obsah nebo jsou jedinečné v rámci ČR nebo jejichž oborová kapacita je postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce, jejichž seznam byl dohodnut společně MŠMT a Asociací krajů (např. Obory vzdělání z oblasti rybářství, vinařství, obory ze skupiny oborů 82 Umění a užitě umění), zahrne MŠMT do podkladů pro vydání rozhodnutí k zařazení uvedeného oboru vzdělání do struktury oborů vzdělání či zvýšení kapacity těchto oborů ve střední škole, vyšší odborné škole nebo konzervatoři odůvodněný souhlas Asociace krajů ČR. Seznam těchto oborů vzdělání MŠMT dohodne s Asociací krajů ČR a zveřejní na webových stránkách MŠMT a Věstníku MŠMT.
- V oblasti oborů vzdělání s maturitní zkouškou všeobecného zaměření nenavýšovat kapacity oborů gymnázií.
- Stabilizovat oborovou nabídku v oborech vzdělání nástavbového studia (především denní forma vzdělávání) s ohledem na demografický vývoj, vývoj počtu žáků v oborech středního vzdělání s výučním listem, uplatnitelnost absolventů na trhu práce a s důrazem na profesně zaměřené obory vzdělání, situaci v daném regionu.
- Zápis nebo kapacitní posílení oborů vzdělání určených zejména pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (obory kategorie C - Praktická škola jednoletá a Praktická škola dvouletá, E - dvouleté a tříleté obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem určené hlavně pro žáky se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním) realizovat v závislosti na aktuálních potřebách a s ohledem na dostupnost těchto oborů vzdělání v dané oblasti.
- Podpořit záměry směřující ke zvýšení nabídky zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem nebo maturitní zkouškou.
- Tato kritéria se vztahují na školy všech zřizovatelů.

7.3 Prioritní oblasti rozvoje vzdělávání v MSK

V rámci strategie rozvoje vzdělávání a sítě škol jsou vedle vývoje na jednotlivých úrovních vzdělávací soustavy a kritérií rozvoje sítě škol a školských zařízení vymezeny také prioritní oblasti, kterým bude v následujícím období věnována zvýšená pozornost.

- Rovné příležitosti ve vzdělávání (podpora inkluzivního vzdělávání, podpora dětí žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně nadaných; podpora národnostního školství; rozvoj pedagogicko-psychologického a kariérového poradenství; prevence sociálně patologických jevů mládeže).
- Zvyšování kvality vzdělávání s akcentem na připravenost absolventů pro vstup na trh práce a život v moderní společnosti (složování vzdělávání a potřeb trhu práce; podpora technického a přírodovědného vzdělávání; rozvoj kariérového poradenství; rozvoj klíčových gramotností – zejména matematické, jazykové, digitální a čtenářské; monitorování výsledků vzdělávání jako nástroj zlepšení kvality vzdělávání).
- Věnovat pozornost problematice dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, celoživotního učení a vzdělávání pro trvale udržitelný rozvoj.

8 Strategie rozvoje moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2020

Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009–2020 (dále jen Strategie) je zpracována jako střednědobý strategický dokument, který plní podmínky vyplývající ze zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. Strategie reaguje na nové podmínky, ve kterých se kraj oproti roku 2005 nachází.

Moravskoslezský kraj se stal dobrou adresou pro zahraniční investory, včetně nejsilnějších globálních firem jako je Hyundai nebo ArcelorMittal. Do globálních hodnotových řetězců se dokázala úspěšně zapojit řada silných místních firem, jako například VÍTKOVICE, a.s., Třinecké železárny nebo Brano Group. Kraj zaujal i mezinárodní společnosti, které svůj podnikatelský úspěch staví na využití vysoce kvalifikovaných odborníků v oblasti informačních technologií, jako je např. Tieto. S velkým zpožděním, ale přece dochází k napojení kraje na hlavní evropské koridory prostřednictvím moderní dopravní infrastruktury. Dynamický rozvoj kraje se projevil i výrazným snížením počtu nezaměstnaných a lepším využitím lidského potenciálu obyvatel.

Vzdělanost obyvatel kraje je oproti průměru Česka nižší, navzdory přítomnosti univerzit a vysokých škol, které v posledních letech evidují dynamický nárůst počtu studentů. Moravskoslezský kraj více než deset let zaznamenává záporné saldo migrace, a to zejména lidí vzdělaných a v produktivním věku. Pokud se tento trend nepodaří zvrátit, budou se i nadále obyvatelé kraje stěhovat mimo region a dojde ke stárnutí populace, což negativně ovlivní jeho konkurenceschopnost.

8.1 Globální cíl 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost – příležitost pro všechny

Moravskoslezský kraj má rozvinutou vzdělávací infrastrukturu od mateřských po vysoké školy a patří k nejméně aktivním regionům v inovacích ve vzdělávání. Tyto dobré výchozí podmínky chceme nejen dále rozvíjet, ale současně je využít k posunu na vyšší úroveň – šíři a kvalitu doplnit excelencí a prestiží.

Moravskoslezský kraj se chce do roku 2020 zbavit pozice jednoho z krajů s trvale nejvyšší nezaměstnaností. K dosažení podstatné změny je potřebné koncentrované a koordinované úsilí všech, kdo zaměstnanost nejvíce ovlivňují, ať to jsou úspěšné místní firmy, noví investoři, dobře fungující veřejný sektor nebo účinná aktivní politika zaměstnanosti úřadu práce.

8.1.1 Specifické strategické cíle globálního cíle 2 – Dobré vzdělání a vysoká zaměstnanost - příležitost pro všechny

Trh práce je složitý mechanismus, jehož fungování ovlivňuje řada klíčových aktérů a faktorů. Koordinace aktivit zaměstnavatelů, učitelů, samosprávy, odborů a veřejného sektoru není řešením na všechny potřeby a problémy, ale může významně přispět.

Brána k technické kariéře je integrovaným projektem a postupně jsou zde zařazovány systémové projekty podporující rozvoj technické vzdělanosti.

Čtenářská gramotnost je podporována projektem „Rozvoj gramotnosti“ budoucích studentů a zaměstnanců reagující na zjištění, že čtenářská gramotnost 15letých žáků v MS kraji je dle výsledků PISA 2009 nejhorší ve stále se zhoršující ČR s extrémně negativním trendem u chlapců.

Jedením ze strategických cílů je i zvýšit podíl obyvatel schopných komunikovat v cizích jazycích, zejména v angličtině. Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi člověkem” - je asi jen málo rčení, která by byla v dnešní době aktuálnější, a platí plně i v MS kraji. Přiměřená jazyková vybavenost mezi širokou veřejností, zejména v angličtině, je stále ještě velkou výzvou.

9 Regionální inovační strategie Moravskoslezského kraje 2014-2020 (ris3 msk) aktualizace 2016

Hlavní výzvou pro MSK je zvýšení hrubé přidané hodnoty na zaměstnance, neboť v současné globální ekonomice mohou být dlouhodobě konkurenceschopné a tudíž i úspěšné pouze ty regiony, které exportují produkty s vysokou úrovní přidané hodnoty, které nelze jednoduchým způsobem substituovat podobnými levnějšími produkty z nízkonákladových zemí.

Globálního cíle strategie - zvýšit konkurenceschopnost ekonomiky MSK na globálních trzích – bude tak dosaženo zejména koordinovaným prováděním aktivit přispívajících ke zvýšení hrubé přidané hodnoty na zaměstnance v MSK.

Globálním cílem je „Zvýšit konkurenceschopnost ekonomiky Moravskoslezského kraje na globálních trzích.

Tato regionální inovační strategie se věnuje pouze velmi okrajové předškolnímu a základnímu vzdělávání. Prioritně zmiňuje nutnost posílení technického vzdělávání. Kraj chce zvýšit počet absolventů technických a přírodovědných oborů ze středních a vysokých škol uplatněných v podnicích MSK. Dále chce zvýšit podíl základních a středních škol se zavedeným systémem identifikace přirozeného nadání a má zájem o navýšení počtu osob zapojených do vysoce individualizovaných programů na rozvoj jedinců s mimořádným talentem.

10 Regionální akční plán Moravskoslezského kraje

Regionální akční plán (RAP) je souhrnný dokument, v němž jsou definovány společné představy o potřebách a skutečnosti směřování Evropských strukturálních a investičních fondů a národních zdrojů do území kraje (tematicky, územně).

Je rozdělen do několika oblastí. Pro naši syntézu dokumentů je relevantní oblast „Výzkumu, vývoje a vzdělání“ a okrajově Oblast sociální a zaměstnanosti. V oblasti školství jsou prioritně zmiňovány projekty určené vysokým školám.

Nicméně je zde zmiňována aktivita: „Zvyšování jazykové úrovně s akcentem na anglický jazyk“ a v ní podpora dílčích aktivit typu:

- Zvyšování jazykové úrovně angličtiny učitelů a pedagogů MŠ, ZŠ, a SŠ.
- Profesní podpora (mentoring, supervize) pedagogů a osobnostně sociální rozvoj pedagogických pracovníků.
- Zvýšení jazykové úrovně angličtiny žáků MŠ, ZŠ a SŠ.
- Zvýšení jazykové úrovně lektorů angličtiny.

Aktivita: Podpora rozvoje vzdělávání na MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ v sobě zahrnuje specifikaci dalších podporovaných dílčích aktivit typu:

- Zkvalitnění předškolního vzdělávání, spolupráce MŠ se ZŠ včetně vzájemné spolupráce pedagogických pracovníků.

Budou podporovány projekty zaměřené na zvýšení počtu a podílu předškolních vzdělávacích organizací, které jsou proinkluzivní, zavádějí postupy a nástroje na podporu kvalitní práce pedagogů, zajišťují pedagogům a rodičům dětí metodickou, pedagogicko-psychologickou a asistenční podporu, rozvíjejí klíčové kompetence pedagogů, včetně kompetence k proinkluzivnímu vzdělávání, zlepšují kvalitu řízení, podporují spolupráci pedagogů MŠ a ZŠ i dalších odborníků s cílem usnadnit přechod dětí na ZŠ. Projekty zaměřené na rozvoj kreativity, technických i manuálních dovedností dětí. Část projektů bude realizována v rámci koordinovaného programu ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování.

- Rozšíření kvalifikace pedagogů na ZŠ a SŠ ve vazbě na rozvoj klíčových kompetencí žáků.

Realizace promyšlené a synergicky provázané sady intervencí k posílení schopností pedagogů rozvíjet klíčové kompetence jejich žáků na základních a středních školách a k plnému využití jejich osobního potenciálu. Projekty zaměřené na zavádění a šíření programů k rozvoji klíčových kompetencí žáků prostřednictvím pedagogů, na individuální podporu pedagogů při změnách způsobu výuky od převažujícího předávání informací a znalostí k rozvoji dovedností, na sdílení zkušeností a vytváření znalostních databází podporujících rozvoj klíčových kompetencí, na rozvoj schopností pedagogů k individuální práci s žáky, na zvýšení počtu i podílu ZŠ a SŠ, ve kterých selepší kvalita vzdělávání ke klíčovým kompetencím, ke zvýšení kvality pedagogicko-psychologického poradenství, k lepší spolupráci s rodinami žáků, k inkluzivnímu vzdělávání, k využití ICT technologií a on-line vzdělávání a k rozvoji klíčových kompetencí v zájmovém a neformálním vzdělávání.

- Rozvoj strategického řízení v předškolním, primárním, sekundárním vzdělávání.

Prioritou jsou projekty zaměřené na zvýšení relevantních kompetencí pracovníků veřejné správy, zřizovatelů škol, ředitelů a pedagogů, na vytvoření a zavádění uceleného rámce standardů, monitorování a hodnocení, na propojování interního i externího hodnocení, na naplňování cílů v oblasti rovných příležitostí, na hodnocení pokroku jednotlivých žáků pedagogy a na zvyšování spolehlivosti a spravedlnosti hodnocení žáků pedagogy. Relevantní projekty zaměřené na posilování spolupráce s externími partnery a propojování "světa vzdělávání" a "světa práce".

- Zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogů.

Podpora bude soustředěna na rozvoj kompetencí budoucích pedagogů k rozvoji individuálního potenciálu a klíčových kompetencí žáků, na rozvoj a zavádění systému hodnocení a řízení kvality na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity, na její spolupráci v síti pedagogických fakult a ostatních vzdělávacích institucí a organizací, na jejich spolupráci při zavádění průřezových témat do výuky, která povede k rozvoji klíčových kompetencí, na usnadnění adaptace nových učitelů při nástupu do škol, na rozvoj lidských zdrojů a pedagogických kompetencí na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity i v dalších organizacích ve vzdělávání, včetně těch, které realizují další vzdělávání pedagogických pracovníků, na internacionalizaci vzdělávání budoucích pedagogů a na rozvoj pedagogického a didaktického výzkumu.

- Podpora vzdělávání v technických a přírodovědných oborech a zvyšování zájmu o jejich studium.

Budou podporovány projekty zaměřené na zvýšení zájmu dětí a žáků o studium technických a přírodovědných oborů, na posilování jejich motivace k pracovnímu nebo podnikatelskému uplatnění v těchto oborech, na rozvoj kreativity, manuální zručnosti a vztahu k přírodě a technice již u předškolních dětí, na rozšiřování a z kvalitňování polytechnického vzdělávání na ZŠ, SŠ a VOŠ, na rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů, na rozvoj vzájemné spolupráce mezi školami a mezi školami a dalšími vzdělávacími organizacemi, na zvýšení kapacity a kvality kariérového poradenství na školách, včetně jeho relevance pro trh práce, na zvýšení relevance RVP a ŠVP vůči potřebám zaměstnavatelů a k posílení uplatnitelnosti absolventů na trhu práce, na rozvoj kapacity odborných škol ke vzdělávání dospělých s vazbou na profesní kvalifikace a zvýšení prostupnosti vzdělávání.

- Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami.

Projekty zaměřené na rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků při rozpoznávání individuálních potřeb a potenciálu každého dítěte nebo žáka a k realizaci adekvátních podpůrných opatření. Projekty zaměřené na transformaci systému a jednotného přístupu ke službám pedagogicko-psychologického poradenství, včetně posílení spolupráce poradenských zařízení s relevantními aktéry.

- Sociální integrace dětí a žáků, vč. romských dětí do vzdělávání.

Projekty zaměřené na zajištění rovného přístupu ke vzdělání pro každé dítě nebo žáka ze sociálně slabých rodin a vyloučených lokalit, na zvýšení počtu proinkluzivně nastavených běžných škol a školských zařízení, na podporu zájmového a neformálního vzdělávání v obcích se sociálně vyloučenými lokalitami, na zvýšení počtu dětí, ohrožených školním neúspěchem v předškolním vzdělávání, na zavádění systému včasné péče o ohrožené děti, na zlepšení postojů pedagogů i veřejnosti k možnostem společného vzdělávání dětí a žáků, kteří žijí v odlišném sociálním prostředí.

Další podporovanou aktivitou je „Podpora rozvoje vzdělávací infrastruktury pro regionální školství a celoživotní vzdělávání“ s dílčí aktivitou:

- Rozvoj vzdělávací infrastruktury pro MŠ, ZŠ a pro zájmové a neformální vzdělávání.
- Rozvoj vzdělávací infrastruktury škol a školských zařízení pro střední a vyšší odborné vzdělávání s vazbou na rozvoj klíčových a odborných kompetencí žáků a studentů.
- Rozvoj vzdělávací infrastruktury pro celoživotní vzdělávání.

11 Strategie a integrovaný akční program ke zvýšení zaměstnanosti a lepšímu vzdělávání v Moravskoslezském kraji na roky 2015 – 2023

Moravskoslezský pakt zaměstnanosti (dále jen MSPakt) je smluvně uzavřené partnerství k propojení politik a strategických aktivit v oblasti trhu práce a zaměstnanosti s rozvojem ekonomiky a konkurenceschopnosti Moravskoslezského kraje. MSPakt se stává strategickou platformou pro partnerskou spolupráci organizací ve prospěch zaměstnanosti a konkurenceschopnosti Moravskoslezského kraje.

K hlavním aktivitám patří:

- Zajištění více a lepších pracovních příležitostí pro obyvatele MS kraje.

- Analýza problémů, představ a cílů regionálních aktérů v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání a ekonomického rozvoje a jejich zasazení do globálních vývojových trendů.
- Příprava společné dlouhodobé strategie zaměstnanosti a její prosazování prostřednictvím systémových doporučení a koordinovaných aktivit na krajské, místní i národní úrovni.
- Realizace strategie prostřednictvím střednědobých integrovaných programů a synergicky fungujících projektů.

11.1 Strategické priority Moravskoslezského paktu zaměstnanosti

11.1.1 1. Více a lepších pracovních míst

Růst podílu zaměstnanosti v Moravskoslezském kraji závisí především na stavu ekonomiky a jejím vývoji v globálním, národním i regionálním měřítku. Více a lepších pracovních míst mohou nabídnout pouze zaměstnavatelé, ať už se jedná o místní podnikatele a organizace nebo o investory z jiných regionů v České republice nebo ze zahraničí. MSPZ může tuto poptávkovou stranu trhu práce ovlivnit pouze nepřímo. Image regionu přátelského k podnikání a tvorbě zaměstnaneckých a podnikatelských příležitostí lze podpořit vhodnou kombinací národních a regionálních pobídek a služeb pro investory a zaměstnavatele. Patří sem také zpružňování trhu práce úpravou legislativy a zaváděním prvků konceptu flexicurity s důrazem na obě strany tohoto konceptu. To znamená na jedné straně umožnění větší pružnosti v pracovních vztazích a na straně druhé zajišťování optimálních pracovních podmínek, motivačních výdělků a podmínek pro profesní rozvoj zaměstnanců včetně zlepšování dostupnosti a kvality služeb pro zaměstnance uvolňované z firem.

11.1.2 Technická a řemeslná excelence

Moravskoslezský kraj má několik staletí trvající historii průmyslově vyspělého regionu, na které chce stavět i do budoucna. Vychází přitom z existence silného hodnotového řetězce v oblasti zpracování surovin a návazných oborů strojírenství, z dynamického rozvoje automobilového sektoru a sektoru informačních a komunikačních technologií a z jejich vysokého výzkumného a vývojově inovačního potenciálu. Evropské centrum excelence „IT4INNOVATIONS“ a další Regionální centra vědy a výzkumu vytvoří v nejbližších letech špičkovou infrastrukturu ke kvalitativní změně průmyslového charakteru kraje. Technická excelence je jedním z pólů tohoto rozvoje, jehož druhým pólem je řemeslná excelence. Zde se jedná v první řadě o zvýšení prestiže řemeslných profesí, které jsou atraktivní pro stále méně mladých lidí. Jednou z příčin je omezování praktického vyučování na ZŠ, jak v množství hodin, tak i vybavení praktických dílen.

11.1.3 Kvalitní služby

Sektor služeb má vysoký potenciál k rozvoji konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a kvality života v kraji. V rámci této strategické priority chceme rozvíjet kvalitu, strukturu i objem služeb pro individuální zákazníky i pro firemní klienty. V současnosti se realizuje řada developerských projektů, které rozšíří nabídku moderních kancelářských budov, zejména v Ostravě a dalších větších městech. Je nutné podpořit zájem společností, doposud působících v zahraničí nebo v jiných regionech České republiky, aby umístily svá centra strategických služeb do našeho kraje. Kromě budov odpovídající úrovně jsou to právě lidské zdroje, které budou rozhodující pro využití této příležitosti. Vedle odbornosti se budou v tomto sektoru „počítat“ zejména jazykové, počítačové a měkké kompetence.

Další důležitá oblast služeb je spojena s trávením volného času. Kvalitní gastronomie, turistika, sportovní vyžití, kultura a zábava má svou část „tvrdou“ – infrastrukturu (restaurace, hotely, sportovní a volnočasové areály, divadla, galerie apod.) a „měkkou“ – personál ochotný a schopný kvalitně sloužit a také podnikatele a manažery schopné se domluvit na společné službě. Součástí služeb s rozvojovým potenciálem jsou také špičkové služby zdravotní a sociální. Specifickou oblast s vysokým rozvojovým potenciálem představuje rozvoj tzv. kreativních služeb.

11.1.4 Podnikavost a kreativita

Podnikavost a kreativita jsou měkké kompetence nezbytné pro nastartování a rozvoj vlastní firmy i pro zapojení do tvorby a aplikace inovací v roli zaměstnance nebo manažera. Úspěšné podnikání a inovace jsou klíčovými faktory konkurenceschopnosti. Kreativita a podnikavost přitom často narušuje zavedené pořádky, tím vytváří problém a vyvolává odpor okolí. Vzdělávací systém podporuje spíše kulturu zaměstnance a neumí či nechce rozvíjet kulturu podnikavosti a podnikání. Existují přitom příklady států či regionů, které cíleně vyhledávají podnikatelské talenty a vytvářejí podmínky pro jejich uplatnění. Podnikání může být cestou ke komerčnímu uplatnění výsledků vědy a výzkumu. V tomto případě, jsou-li zakladatelé úspěšní, existuje velký potenciál k rozvoji firmy a vytváření zaměstnaneckých příležitostí pro desítky a stovky dalších lidí. Podnikání bývá častěji cestou k samostatné výdělečné činnosti, v níž živnostník uživí sebe, členy rodiny a pár dalších jednotlivců. Každá z těchto cest vyžaduje jiné přístupy, programy, financování a zpravidla také jiný typ osobnosti.

11.1.5 Zaměstnanost pro všechny (kdo chtějí)

Pátá strategická priorita se zaměřuje na zlepšení podmínek pro vstup nezaměstnaných na trh práce, a to do výše uvedených tří hlavních sektorů – řemeslných a technických profesí, služeb a podnikání. Specifickou skupinou, která bude také řešena v této strategické prioritě, jsou osoby se zdravotním postižením. Dosavadní individuální aktivity jednotlivých subjektů na trhu práce nestačí. Dlouhodobý problém vysoké nezaměstnanosti vyžaduje koordinované akce zaměstnavatelů, vzdělavatelů, samosprávy, odborů a veřejného sektoru. Důležitým prvním krokem je výběr tématu „zaměstnanost“ mezi hlavní strategické priority kraje. Následovat bude rozšíření spolupráce a koordinace aktivit pro rozvoj zaměstnanosti mezi centrálně řízenými institucemi jako jsou úřady práce, krajská samospráva a další aktéři na trhu práce. V Moravskoslezském kraji je kvalitní infrastruktura institucí a nabídka služeb pro trh práce, s úřady práce jako hlavními nositeli aktivit pro nezaměstnané. Jsou k dispozici významné finanční zdroje pro realizaci aktivní politiky zaměstnanosti, spolufinancované z evropských fondů. Potřebujeme lépe propojit strategické cíle Moravskoslezského kraje s politikou zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí a s aktivitami úřadů práce jako realizátorů této politiky.

12 Strategie ITI – „Integrovaná teritoriální investice Ostravské aglomerace“

V České republice může tento nástroj využít sedm velkých metropolitních oblastí a aglomerací. Integrovaná teritoriální investice je mechanismus, který umožňuje průřezově čerpat finanční prostředky z několika prioritních os jednoho nebo více operačních programů Evropských strukturálních a investičních fondů. Čerpání finančních prostředků je podmíněno funkčním vymezením území a pro něj zpracovanou strategií ITI, která však musí současně naplňovat cíle, definované v daných operačních programech. S tím souvisí také vytvoření odpovídající řídicí a implementační struktury pro realizaci investičního nástroje ITI.

Strategie ITI je rozvojová strategie pro území ostravské aglomerace, která umožňuje využití evropských investic v programovém období 2014-2020. Městská aglomerace je chápána jako území s nejsilnějším potenciálem pro zvýšení ekonomického růstu a kvality života obyvatel v souladu s udržitelným rozvojem životního prostředí. Ostravskou aglomerací se myslí území soustřeďující nejvýznamnější ekonomické a společenské funkce okolo pěti statutárních měst - Ostravy, Havířova, Karviné, Opavy a Frýdku-Místku.

12.1 Vzdělávání v „ITI Ostravské aglomerace“

Investiční plán pro udržitelný rozvoj měst v území ostravské aglomerace na období 2014 – 2020 je vyjádřen schválenou strategií ITI Ostravské aglomerace z prosince 2015. Oblast vzdělávání je v strategii ITI Ostravské aglomerace zmiňována jak v části analytické (kap. 5.5. *Zaměstnanost a vzdělávání str. 41 – 55*). Z ní tak jako z jiných analýz vyplývá že:

„Počet žáků v krajské vzdělávací soustavě (MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ) v souvislosti s demografickými trendy ČR klesá, byť v Moravskoslezském kraji o něco rychleji (ve školním roce 2012-2013 oproti 2010-2011 o 3 %, zatímco průměrný pokles za ČR bylo 1 %). V absolutních hodnotách je počet žáků všech stupňů v Moravskoslezském kraji na 2. místě v ČR. Přestože na trhu práce v MSK dlouhodobě přetrvává vysoká poptávka po absolventech některých oborů středního technického vzdělávání, zejména oborů strojírenských, hutnických, elektrotechnických a stavebních, zájem uchazečů o tento typ vzdělání v uplynulých letech víceméně klesá.“

„Od roku 2005 dochází v MSK i v souvislosti s demografickým trendem k postupnému poklesu počtu žáků středních škol, nejvíce v oborech středního vzdělání s maturitou (pokles studentů o 6,9 % - oproti demografickému propadu 15-18letých o 5,1 % mezi lety 2012/13 a 2013/14).“

„Vzdělanostní úroveň obyvatel MSK se naopak zvyšuje. V populaci Moravskoslezského kraje se zvyšuje podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí a lidí s úplným středoškolským vzděláním, bohužel právě tito lidé také území nejčastěji opouštějí. Vzdělanostní úroveň obyvatel ostravské aglomerace nedosahuje úrovně té celorepublikové, ale oproti krajské dosahuje o něco málo lepších výsledků.“

Úroveň vzdělání obyvatel MSK koresponduje s jejich životní úrovní a odráží se na celkové konkurenceschopnosti kraje. Pro mladé lidi se stává standardem získání minimálně středního vzdělání s maturitou, či v poslední době i vysokoškolské vzdělání.

12.1.1 Předškolní a základní vzdělávání

V období 2007-2012 docházelo k plynulému zvyšování počtu 3-5letých dětí, a tím i k plynulému zvyšování počtu dětí ve třídách mateřských škol. V roce 2013 poklesl meziročně počet dětí ve věku 3-5 let ze 40 932 na 39 937 dětí, počet dětí. Oproti minulému školnímu roku však ve školním roce 2013/14 narostl počet dětí v předškolních zařízeních o 475 na 40 856 dětí.

Dle oficiální projekce demografického vývoje dané věkové skupiny se v oblasti předškolního vzdělávání předpokládá v příštích letech slabý vzestup a následná stabilizace počtu dětí.

U populační skupiny 6-14letých se v roce 2012 obrátila křivka a počet dětí v této věkové kohortě opět začíná růst. S demografickým trendem souvisí i počet žáků na základní škole – oproti minulému školnímu roku narostl počet dětí v základním školství o 2210 dětí (+2,2 %) na 104 050 dětí (započtení

i žáci víceletých gymnázií a konzervatoří, kteří zde plní povinnou školní docházku). Očekává se, že v roce 2016/2017 se počet žáků bude přibližovat úrovni počtu žáků v roce 2007/2008 (109 tis. dětí).

12.1.2 Vzdělávání na středních školách

V celorepublikovém pohledu se MSK řadí dlouhodobě na 2. místo s celkovým počtem žáků středního vzdělávání (za Hl. městem Praha).

- Od školního roku 2006/2007 dochází ve většině krajů k poklesu v počtu žáků středních škol, a to v návaznosti na demografický vývoj ve věkové skupině 15-18 letých (2006 – 68 524, 2013 – 46 005).
- V Moravskoslezském kraji také pravidelně meziročně klesá počet žáků na středních školách. Oproti minulému školnímu roku byl ve školním roce 2013/14 zaznamenán 6% pokles na 54 730 studentů).

12.2 Závěry analýzy ve vztahu ke vzdělávání

- a) Ostravská aglomerace se v posledních letech výrazně vylidňuje.
 - Úbytek počtu obyvatel je dán jak přirozeným úbytkem, tak zejména vystěhovalctvím do jiných regionů ČR. Ubývá obyvatel - 37 544 za posledních 10 let, nejvyšší migrační úbytek v celé ČR (vystěhovávání tvoří 75 % z celkového úbytku), odcházejí zejména vzdělaní a mladí lidé, zatímco skupina sociálně slabších a málo adaptabilních roste. Nejvýznamnější je úbytek v centru aglomerace, jedním z hlavních důvodů vystěhovávání je uváděna atraktivita nabídky práce.
- b) Hlavním důvodem vystěhovalctví je nedostatek pracovních příležitostí.
 - Ten souvisí s restrukturalizací těžkého průmyslu a dlouhodobou kvalifikační orientací obyvatel, dále pak stav životního prostředí, zejména v podobě znečištěného ovzduší. Výrazně k vystěhovalctví přispívá obecné negativní vnímání aglomerace, které mnohdy není založeno na faktech. Pro obyvatele aglomerace je zde málo atraktivního místa pro život.
- c) V regionu je nejnižší ochota obyvatel podnikat z celé republiky.
 - I přes relativně kvalitní a dostupnou podnikatelskou infrastrukturu včetně možností využití brownfieldů je v aglomeraci nejnižší ochota podnikat, což vyplývá z dlouhodobé zaměstnanecké tradice v aglomeraci, nízká je i míra inovačních aktivit, kvalifikační úroveň MSK se zásadně nemění.
- d) Vzhledem k ochotě lidí odejít za prací a jejich adaptabilitě nejvíce odcházejí zejména lidé mladí a vzdělaní.
 - V aglomeraci se tak zvyšuje podíl osob nízko kvalifikovaných a sociálně slabších. Především v užším jádru aglomerace (vymezeno obcemi s nejvyšší koncentrací

ekonomických aktivit - obce Ostrava, Havířov, Karviná) se výrazně koncentruje počet obyvatel s nízkými příjmy, vznikají nové sociálně vyloučené lokality. Rostou sociální problémy doprovázené zvýšenou kriminalitou, atraktivita života v takové společnosti pak klesá více a více.

12.3 Strategie ITI Ostravské aglomerace – pilíře

Strategická část Integrované teritoriální investice stojí na vizi, rozpracované ve třech pilířích, vycházejících z identifikovaných klíčových problémů aglomerace. Těmi pilíři jsou PRÁCE, PODNIKÁNÍ A PROSTŘEDÍ.

K těmto třem pilířům byly definovány příslušné strategické cíle:

- pilíř PRÁCE strategický cíl 1 *Zvýšit zaměstnanost a uplatnitelnost obyvatel na trhu práce.*
- pilíř PODNIKÁNÍ strategický cíl 2 *Podpořit podnikání a vznik pracovních míst.*
- pilíř PROSTŘEDÍ strategický cíl 3 *Zlepšit kvalitu prostředí a podpořit udržitelný rozvoj.*

Oblast vzdělávání je v rámci ITI Ostravské aglomerace prioritně začleněna do „PILÍŘE PRÁCE“. Reaguje tak na zjištění analytické části především v částech týkajících se demografického vývoje, migrace obyvatelstva, nezaměstnanosti a struktury nezaměstnaných atd.

Naplnění vize a dosažení strategických cílů v jednotlivých pilířích strategie bude prováděno prostřednictvím investic v celkem jedenácti navržených specifických cílech ITI (viz obrázek Struktura strategie). Specifické cíle ITI představují integrovaná řešení pro specifický okruh problémů a potřeb v aglomeraci a jsou vzájemně provázány k naplnění strategických cílů aglomerace a v návaznosti na pilíře strategie – PRÁCE, PODNIKÁNÍ a PROSTŘEDÍ. Následné kapitoly konkrétně popisují specifické cíle ITI a opatření u jednotlivých pilířů / strategických cílů.

Investiční priority podle dohody klíčových aktérů aglomerace na Čeladné 6. května 2014

1. Zvýšit kvalitu vzdělávání a zvýšit uplatnitelnost (podpora přírodovědných a technických oborů, vyšší kvalita služeb, restrukturalizace průmyslu, jazyková vybavenost).
2. Zvýšit kvalitu dopravní infrastruktury a mobility v aglomeraci.
3. Podpora investic a vzniku pracovních míst.
4. Výzkum, vývoj, inovace a podpora uplatnění v praxi (vč. podpory MSP a třetí role univerzit).
5. Snížit emise v ovzduší a zefektivnit nakládání s energiemi a odpady.
6. Podpora inovativního podnikání a podnikavosti (vč. orientace na sociální služby)
7. Revitalizovat zanedbané plochy a areály.
8. Zvýšit zaměstnanost, zlepšit soulad nabídky a poptávky na trhu práce a zapojit dlouhodobě nezaměstnané a znevýhodněné skupiny na trh práce.
9. Propagovat a využít kulturní dědictví.

Trh práce v ostravské aglomeraci prošel v posledních 20 letech hospodářskou transformací – útlumem hornické činnosti, ekologizací velkých průmyslových podniků – největších zdrojů znečištění, více či méně úspěšnou konverzí velkých strojírenských podniků, ale i příchodem nových firem, hlavně

z oblasti automobilového průmyslu nebo informačních technologií. Situace na trhu práce je obtížná – v regionu je zaznamenán vysoký podíl nezaměstnaných, na druhou stranu firmy postrádají vzdělané a motivované pracovníky, zvláště v technických a přírodovědných oborech.

Proto je nezbytné podpořit kvalitní proces vzdělávání pro žáky a studenty, zvláště ve vztahu k technickým a přírodovědným oborům, a podpořit kontakty škol s firmami. Dále je nutné podporovat celoživotní učení a možnosti pro aktivní lidi na trhu práce rozšiřovat či změnit svou kvalifikaci. Na druhou stranu je třeba také soustavně pracovat s lidmi, ohrožených vyloučením nebo vyloučených z trhu práce, ať již z důvodu dlouhodobé nezaměstnanosti nebo zdravotního postižení, a pomoci jim k návratu do práce. Pro úspěšné splnění cílů zaměstnanosti a zaměstnatelnosti obyvatel je nezbytné vytvoření integrovaných řešení, ať už se jedná o systematickou motivaci žáků a studentů k technickým a přírodovědným oborům v celém žebříčku vzdělávacího systému, o systémové řešení nabídky a poptávky na trhu práce, nebo provázaný komplex služeb, provázející nezaměstnaného zpět na trh práce.

Pilíř Práce má logickou vazbu na ostatní pilíře ITI. Vzdělaní a motivovaní lidé s potřebnou kvalifikací naleznou uplatnění na trhu práce u tradičních velkých firem i u rozvíjejících se malých a středních firem, ve vědeckovýzkumném sektoru, v kreativních oborech nebo ve vznikajících sociálních podnicích. Kromě perspektivy získání a udržení zaměstnání očekávají obyvatelé aglomerace příznivé podmínky pro život, tj. dostupnou veřejnou dopravu, snížení emisí v ovzduší a šetrné a rozumné hospodaření veřejné správy, vyznačující se úsporami energií ve veřejných budovách nebo ekologickým odpadovým hospodářstvím apod.

12.3.1 Podporované aktivity z operačních programů ve specifickém cíli pilíře – „PRÁCE“

OPATŘENÍ ITI 1.1.1 VYTVOŘENÍ PODMÍNEK PRO KVALITNÍ PŘÍPRAVU NA ZAMĚSTNÁNÍ V TECHNICKÝCH, ŘEMESLNÝCH A PŘÍRODOVĚDNÝCH OBORECH

OP VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ, SC 3.1.1 ZVÝŠENÍ KVALITY PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ VČETNĚ USNADNĚNÍ PŘECHODU DĚTÍ NA ZŠ

- Zvýšit kvalitu předškolního vzdělávání.
- Spolupráce MŠ a ZŠ, všeobecná spolupráce mezi pedagogy, s rodiči, odborníky aj.
- Profesionální podpora pedagogů.

OP VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ, SC 3.1.5 ZVYŠOVÁNÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ A ODBORNÉ PŘÍPRAVY VČETNĚ POSÍLENÍ JEJICH RELEVANCE PRO TRH PRÁCE

- Zvýšení spolupráce škol a zaměstnavatelů při podpoře kreativity a zájmu o přírodní a technické obory.
- Rozšíření spolupráce mezi školami vzájemně, a s dalšími vzdělávacími zařízeními a organizacemi, sdílení dobré praxe a propojení neformálního, zájmového a odborného vzdělávání zaměřené na inovace technologií a podnikatelských kompetencí a podporu žáků s vynikajícími výsledky v praktických předmětech.

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM, SC 2.4 ZVÝŠENÍ KVALITY A DOSTUPNOSTI
INFRASTRUKTURY PRO VZDĚLÁVÁNÍ A CELOŽIVOTNÍ UČENÍ

- Výstavba, rekonstrukce a vybavení odborných učeben, laboratoří, dílen, center odborné přípravy a pozemků pro výuku přírodovědných a technických oborů a pro výuku technických a řemeslných dovedností.

OPATŘENÍ ITI 1.1.2 ROZVOJ KLÍČOVÝCH PŘENOSITELNÝCH KOMPETENCÍ OBYVATEL PRO UPLATNĚNÍ
NA TRHU PRÁCE

OP VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ, SC 3.1.2 ZLEPŠENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ A VÝSLEDKŮ
ŽÁKŮ V KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍCH

- Zavedení a rozšíření postupů a nástrojů individuální podpory pedagogů.
- Rozvoj kultury sdílení pedagogických zkušeností.
- Zavedení a rozvoj postupů a nástrojů individuální podpory žáků.

OP VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ, SC 3.1.4 ZKVALITNĚNÍ PŘÍPRAVY BUDOUCÍCH A ZAČÍNÁJÍCÍCH
PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

- Zvýšení kompetencí budoucích pedagogických pracovníků.
- Vytvoření sítí fakult a ostatních vzdělávacích institucí a organizací pro přípravu a realizaci vzdělávacích programů, zvýšení podílu praxe, posílení didaktické transformace odborných témat, rozvoj aktuálních poznatků oboru na odborných fakultách a spolupráci se školami, školskými zařízeními pro zájmové vzdělávání a organizacemi neformálního vzdělávání – rozvoj zájmu žáků o studium technických a přírodovědných předmětů.
- Spolupráce ŠVU (škola vzdělávající učitele) a dalších vzdělávacích organizací.
- Rozvoj lidských zdrojů ŠVU – posílení pedagogické kompetence pracovníků ŠVU i organizací ve vzdělávání ve spolupráci se školskou praxí, s organizacemi poskytujícími DVPP a se zahraničním zapojením učitelů z praxe do ŠVU.

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM, SC 2.4 ZVÝŠENÍ KVALITY A DOSTUPNOSTI
INFRASTRUKTURY PRO VZDĚLÁVÁNÍ A CELOŽIVOTNÍ UČENÍ

- Výstavba, rekonstrukce a vybavení odborných učeben, laboratoří, dílen, center odborné přípravy a pozemků pro výuku přírodovědných a technických oborů a pro výuku technických a řemeslných dovedností.

OPATŘENÍ ITI 1.1.3 AKTIVNÍ ŘEŠENÍ DOPADŮ POKRAČUJÍCÍ RESTRUKTURALIZACE TRADIČNÍCH
PRŮMYSLOVÝCH OBORŮ

OP ZAMĚSTNANOST SC 1.1.1 ZVÝŠIT ZAMĚSTNANOST PODPOŘENÝCH OSOB, ZEJMÉNA STARŠÍCH,
NÍZKOKVALIFIKOVANÝCH A ZNEVÝHODNĚNÝCH

- Realizace poradenských činností a programů, jejichž cílem je zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů osob pro volbu povolání.
 - a) Bilanční a pracovní diagnostika.

- b) Rekvalifikace.
- c) Rozvoj základních kompetencí.
- d) Realizace nových či inovativních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

OP ZAMĚSTNANOST SC 1.3.1 ZVÝŠIT ODBORNOU ÚROVEŇ ZNALOSTÍ, DOVEDNOSTÍ A KOMPETENCÍ PRACOVNÍKŮ A SOULAD KVALIFIKAČNÍ ÚROVNĚ PRACOVNÍ SÍLY S POŽADAVKY TRHU PRÁCE

- e) Další profesní vzdělávání zaměstnanců podporované zaměstnavateli, zaměřené na odborné i klíčové kompetence.
- f) Tvorba a realizace podnikových vzdělávacích programů, včetně přípravy podnikových lektorů a instruktorů.
- g) Podpora zavádění age managementu.
- h) Podpora odborné praxe a stáží v podnicích.
- i) Podpora spolupráce podniků a vzdělávacích institucí za účelem sladování kvalifikační úrovně a kvalifikační struktury pracovní síly s požadavky trhu práce.
- j) Budování kapacit sociálních partnerů zejména prostřednictvím vzdělávání, opatření na vytváření sítí a posílení sociálního dialogu a činnosti společně uskutečňované sociálními partnery.

OP PODNIKÁNÍ A INOVACE PRO KONKURENCESCHOPNOST SC 2.4 ZVÝŠIT KAPACITU PRO ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ V MSP

- k) Zajištění a rozvoj kvalitní infrastruktury pro realizaci, organizaci a řízení odborného vzdělávání a další aktivity související s rozvojem lidských zdrojů v podnicích.
- l) Vzdělávání je také okrajově zmiňováno v pilíři ITI PODNIKÁNÍ kde se opakovaně zmiňuje potřeba již od základních škol „Zvýšit podnikatelské kompetence obyvatel a zvýšit motivaci k podnikání“.

Dále se zmiňují oblasti jako:

- m) Podpora polytechnického vzdělávání, aktivit rozvíjejících podnikavost a kompetence k podnikání na všech stupních škol.
- n) Zvýšení spolupráce škol a zaměstnavatelů při podpoře kreativity a zájmu o přírodní a technické obory.
- o) Zlepšení spolupráce škol a školských zařízení a zaměstnavatelů NNO, ostatních aktérů ve vzdělávání a institucí VaV.
- p) Zvýšení motivace žáků studovat a v praxi uplatnit odborné dovednosti a zároveň zvýšit informovanost žáků, rodičů a učitelů o požadavcích na výkon povolání, o pracovním prostředí a perspektivě uplatnění.
- q) Rozvoj základních kompetencí za účelem snazšího uplatnění na trhu práce (např. čtenářská gramotnost, numerická gramotnost či rozvoj digitálních kompetencí apod.).
- r) Zajištění a rozvoj kvalitní infrastruktury pro realizaci, organizaci a řízení odborného vzdělávání pracovníků v malých a středních podnicích.
- s) Pořízení nových zařízení, vybudování/rozšíření školicích středisek, v rámci kterých budou mít zaměstnavatelé, jejich zaměstnanci, žáci a studenti spolupracujících škol možnost proškolení a seznámení se s rozvíjejícími se novými technologiemi, odbornostmi a procesy v daném oboru a novou legislativou související s podnikáním i s efektivním marketingem, který je nutnou součástí konkurenceschopnosti.

Celkově lze říci, že strategie ITI Ostravské aglomerace komplexně shrnuje již dříve zmíněné strategie vzdělávání v ČR 2020, dále volně doplňuje „DLOUHODOBÝ ZÁMĚR VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE 2016“.

13 Strategie dobrovolných svazků obcí – „místní akční skupiny“ pro strategii komunitně vedený místní rozvoj „CLLD“

V ORP Haviřov působí jedna Místní akční skupina „POBESKYDÍ“ (dále jen MAS).

13.1 MAS „POBESKYDÍ“

Venkovské školství Pobeskydí je silně zasaženo suburbanizací. Do území se stěhují většinou rodiny s dětmi, což společně s probíhajícím krátkodobým nárůstem porodnosti vede k větší poptávce po službách školských zařízení (mateřské a základní školy, školní družiny či kluby). Tato poptávka v různých obcích často výrazně kolísá a zejména menší školy jsou vůči těmto trendům velmi zranitelné. Jejich zřizovatelé se svými omezenými kapacitami nejsou schopni na tyto změny flexibilně reagovat a uspokojovat tak potřeby obyvatel. V této oblasti je potřeba ve spolupráci s ostatními obcemi hledat efektivní, flexibilní a dlouhodobě udržitelná řešení.

Z krátkodobého hlediska je patrná nedostatečná kapacita mateřských škol, školních družin a klubů. Toto lze řešit rozšířením kapacit stávající zařízení či rozšířením nabídky zařízení péče o dítě (např. o dětské skupiny).

Snahou škol v Pobeskydí je nabídnout v rámci svých možností kvalitní vzdělávání všem dětem s ohledem na jejich individuální vzdělávací potřeby. Jedná se především o uzpůsobení prostředí, pomůcek, využívání asistentů či externích odborníků a péči o duševní zdraví a přípravu na život. V této souvislosti se vyskytují dva zásadní problémy: nedostatek finančních prostředků na nezbytné vybavení či uzpůsobení budov a nedostupnost specializovaných pracovníků, zejména psychologů, poradců, asistentů apod.

Další potřebou v oblasti školství (i zaměstnanosti a společnosti obecně) v silně pociťovanou místními aktéry je rozvoj klíčových kompetencí neboli schopností, které jsou nezbytné pro přípravu žáků na další vzdělávání, práci a život ve společnosti. Jedná se zejména o rozvoj komunikace v mateřském i v cizích jazycích, matematické schopnosti, schopnosti práce s digitálními technologiemi, schopnosti učit se, sociální a občanské schopnosti, smyslu pro iniciativu a podnikavost, kulturního povědomí, schopnosti vyjadřovat se a základních schopností v oblasti vědy a technologií, včetně environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, manuální zručnosti a pozitivního vztahu k řemeslům a práci obecně. S ohledem na omezené finanční i lidské kapacity je nutné hledat a nalézat nové způsoby vzdělávání v oblasti těchto kompetencí.

Významným prvkem bude posílení spolupráce škol, obcí, knihoven a spolků, ale také místních řemeslníků a dalších podnikatelských subjektů. Venkovské školy nebývaly a v řadě vesnic dosud nejsou pouze vzdělávacími institucemi, ale také centry života místních společenství. Je potřeba posilovat komunitní roli škol prostřednictvím vzdělávání a volnočasových aktivit pro širokou veřejnost a zapojování veřejnosti do života škol. Školy (a jejich personální a technické zázemí) se takto stávají více využívanými a jejich místo ve vesnici se posiluje. Diverzifikace aktivit škol lze chápat jako jednu z

možností jak zachovat školy na venkově navzdory demografickému vývoji a poklesu počtu dětí v dlouhodobém výhledu.

Projekty zaměřené na zkvalitnění venkovské infrastruktury budou moci žádat o podporu prostřednictvím Integrovaného regionálního programu (Prioritní osa 2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionu, Specifický cíl 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení). Projekty 85 V kontextu této strategie je za adekvátní považováno bydlení s tekoucí vodou, elektrickou energií a teplem (resp. s možností jejich připojení, vč. vlastního zdroje v bytové jednotce) a s přiměřeným rozsahem podlahové plochy. Definice tohoto typu bydlení může být upřesněna strategiemi a programy vyššího řádu. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí 47/147 zaměřené na rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání jsou podporovatelné z Operačního programu Věda, výzkum a vzdělávání (prioritní osa 3). V této oblasti bude využit integrovaný nástroj komunitně vedeného místního rozvoje v Integrovaném regionálním operačním programu.

14 Strategické dokumenty ORP Havířov

14.1 IPRM ROP – Havířov přitažlivé město

Integrovaným plánem rozvoje města se rozumí soubor vzájemně obsahově a časově provázaných akcí, které jsou realizovány ve vybrané zóně města nebo tematickým integrovaným přístupem. Prioritní osa Rozvoj měst je zaměřena na podporu vyváženého rozvoje regionu, na snižování disparit v socioekonomické úrovni uvnitř regionu soudržnosti.

Priority a cíle okruhu SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ A LIDSKÉ ZDROJE se zabývají zejména problémy sociální soudržnosti, bydlení, volnočasovými aktivitami včetně kultury a sportu, rozvojem vzdělanosti obyvatelstva a školství a rozvojem občanské společnosti. Dále zahrnuje problémy sociální infrastruktury a infrastruktur v oblastech školství, kultury a sportu. Hlavním sociálním problémem města je postupné stárnutí obyvatel a migrace mladých obyvatel za prací.

Integrovaný plán rozvoje města Havířov se částečně věnuje oblasti předškolního a školního vzdělávání (viz výše - SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ A LIDSKÉ ZDROJE).

V analytické části „Sociální integrace“ je z hlediska námi sledované oblasti konstatováno:

a) Hlavním sociálním problémem města je postupné stárnutí obyvatel a migrace mladých obyvatel za prací.

- Školství představuje velmi významný prvek v životě každého města. Jednak zajišťuje vzdělávání a výchovu dětí a mládeže a tím i růst vzdělanosti a kvality pracovní síly a také se školy, zejména vysoké, stávají kulturními a vědeckými centry s velkými dopady na celkovou úroveň města. Dostupnost různých forem vzdělání bývá důležitým argumentem pro výběr místa, kde chceme žít. Důležitým strategickým dokumentem o školství je „Koncepte mateřských a základních škol v působnosti Havířova“ společně s demografickou studií „Prognóza o vývoji počtu dětí na základních školách do roku 2015“. Ve městě působí celkem 27 mateřských škol + 3 soukromé MŠ, z toho jedna je s polským jazykem vyučovacím. V roce

2007 navštěvovalo předškolní zařízení cca 1800 dětí. Počet žáků předškolních zařízení má mírně stoupající tendenci.

- V Havířově je celkem 20 základních škol, z toho jedna s polským jazykem vyučovacím, 1 speciální základní škola a 2 umělecké školy. Tyto školy navštěvovalo v roce 2007 cca 8600 žáků (bez spec. ZŠ a uměleckých škol). Ačkoliv byly od roku 1994 vyřazeny z Rejstříku škol 3 základní školy, v důsledku neustálého poklesu počtu žáků dochází k nenaplnění škol. I když prognózy nasvědčují pokračování tohoto trendu, s největší pravděpodobností bude v průběhu několika let opět vzrůstající tendence počtu žáků ve školách.
- Střední školství v Havířově je představováno 12 školami, z toho 4 soukromými, vč. 3 gymnázií.
- V Havířově se nacházejí v současné době 3 vysoké školy. Vysokoškolský institut VŠH v Havířově, organizační složka Vysoké školy humanitně-ekonomické v Lodži a Vysoká škola sociálně správní se sídlem v Havířově, jejímž zřizovatelem je Institut celoživotního vzdělávání Havířov o.p.s. (výuka bude zahájena v říjnu 2008).

b) Kulturní vybavení města neodpovídá jeho velikosti. Sportovní objekty nejsou plně dostačující.

- Městu chybí zejména víceúčelová hala. Zajištění údržby starých objektů a výstavba chybějících jsou důležité úkoly do budoucna. Rozvojem sportovních aktivit se zabývá strategický dokument „Koncepte tělovýchovy a sportu“.
- Sportovní odvětví na vrcholové úrovni provozuje cca 20 tělovýchovných organizací. V těchto organizacích působí cca 5800 členů, z čehož je zhruba 4000 mládežníků (tedy členů do 26let věku).

c) Sociálním problémem města je koncentrace sociálně problematického obyvatelstva v části města Šumbark.

- Proto bude pokračovat jak revitalizace této části, tak i projekty podporující sociální adaptaci některých skupin obyvatel. Nepříznivému stavu drogové závislosti, zejména mládeže, je nutno čelit, kromě speciálních sociálních programů, i rozvojem a podporou žádoucích volnočasových aktivit. Pro zpřístupnění těchto aktivit obyvatelům svého města, především s důrazem na volný čas dětí, sestavil v roce 2005 Magistrát města Havířova přehledný dokument pod názvem Katalog volnočasových aktivit. Tento katalog obsahuje ve své databázi více než 270 „tipů“. Katalog je dvakrát do roka aktualizován.

14.1.1 Přitažlivé město

Havířov je připraven vyvíjet aktivity, jejichž cílem bude postupné vyrovnávání handicapů vzniklých historickým vývojem, které způsobily, že město nemá administrativní služby, školství, kulturu a instituce na úrovni odpovídající jeho velikosti.

Do těchto snah bude patřit i podpora image a propagace města a vytváření vztahu občanů k městu. Ačkoliv Havířov bude mít i v blízké budoucnosti charakter sídlištního města, bude nutné zajistit běžné obecné služby na úrovni obvyklé ve městech podobné velikosti. To se týká zejména úřadů a státem garantovaných služeb (zdravotnictví, školství, pošty, telekomunikace). Primárně je to potřebné pro vytvoření prostředí, které by lákalo mladé perspektivní obyvatele, sekundárně to přispěje i ke zlepšení image města.

14.1.2 Veřejná infrastruktura ve školství a vzdělávání

V oblasti veřejných služeb ve školství a dalším vzdělávání je třeba směřovat k zajištění rozvoje a zkvalitnění vzdělávací infrastruktury se zaměřením na zvýšení uplatnitelnosti žáků a absolventů škol na trhu práce, na všestranný rozvoj kvality výuky, znalostí a dovedností žáků s ohledem na rozšířenou výuku jednotlivých škol. V návaznosti na tyto cíle je třeba dbát také na vytváření příležitostí pro sociální a společenské zapojení a uplatnění v případě žáků se zdravotním postižením či se specifickými vzdělávacími potřebami. S ohledem na slabé stránky města v oblasti zaměstnanosti je totiž nezbytně nutné, vzhledem k budoucím očekávaným trendům a současnému stavu a poměru nabídky a poptávky na regionálním trhu práce, podporovat výstavbu a technické zhodnocení školské a vzdělávací infrastruktury jako základního nástroje pro získání potřebných znalostí a dovedností moderními metodami výuky a zvyšování uplatnitelnosti žáků a absolventů na regionálním trhu práce v souladu s potřebami na straně potenciálních zaměstnavatelů a nároky ekonomiky založené na znalostech.

K aktivitám, vedoucím k dosažení tohoto cíle, patří výstavba a celkový rozvoj infrastruktury škol, školských zařízení a vzdělávacího sektoru (včetně školních sportovních zařízení) jako základní veřejné služby včetně pořízení vybavení a učebních pomůcek sloužících k výuce za účelem zlepšení kvality výuky, zavádění moderních metod a inovativních postupů výuky a zvýšení návaznosti výstupů tohoto systému na potřeby regionálního trhu práce či znalostní ekonomiky a zajištění podmínek pro pracovní uplatnění žáků a absolventů škol. V rámci rozvoje veřejných služeb ve školství musí být počítáno také s takovým rozšířením a technickým zhodnocením školské infrastruktury, která s ohledem na specifičnost skupin žáků se zdravotním postižením či specifickými vzdělávacími potřebami povedou ke vzniku podmínek nejen pro jejich budoucí efektivní uplatnění na trhu práce, ale i zapojení do společenských a sociálních aspektů života, bez nichž by výše zmíněné uplatnění na trhu práce nebylo možné. Kromě toho je třeba zabezpečit také rozvoj specificky orientovaných zařízení sloužících pro vzdělávání široké veřejnosti zaměřených na rozvoj všeobecné vzdělanosti a znalostní ekonomiky, které ve spádovém regionu města chybí.

Rozvoj veřejné infrastruktury pro školství a vzdělávání lze obdobně jako předchozí sociální oblast financovat z prostředků ROP NUTS II Moravskoslezsko v rámci oblasti podpory 3.1 - Rozvoj urbanizačních center.

14.1.3 Občanská vybavenost v oblastech kultury, sportu, práce s dětmi a mládeží, volného času a neformálních aktivit

V dané oblasti lze s ohledem na předchozí analýzy situace, silných a slabých stránek města, stanovit cíl rozvoje a zkvalitnění občanské vybavenosti v oblasti kultury, sportu, práce s dětmi a mládeží, volnočasových aktivit a v dalších souvisejících oblastech. Tento druh zařízení představuje určitý homogenní celek občanské vybavenosti a obdobně jako výše uvedené oblasti školství a sociální péče přímo ovlivňuje kvalitu života ve městě. Zároveň nepřímo přispívá ke zlepšení ekonomické situace města, podpoře jeho růstového potenciálu a atraktivity pro jeho obyvatele i další osoby a lze předpokládat také jeho pozitivní dopad v rámci oblasti prevence výskytu sociálně-patologických jevů.

Vzhledem k očekávaným trendům v hospodářské, sociální, demografické a dalších oblastech se jeví jako nutné posilovat a nadále zvyšovat rozsah a kvalitu veškeré veřejné infrastruktury, a to formou

výstavby, technického zhodnocení a rozvoje občanské vybavenosti v oblasti kultury, sportu, práce s dětmi a mládeží a infrastruktury volného času a neformálních aktivit.

14.1.4 Vize a globální cíl IPRM Havířov

Město Havířov chce v horizontu tohoto integrovaného plánu zachovat a posílit svou pověst nejpříjemnějšího místa života v jádru ostravské aglomerace, to jest v souměstí Ostrava, Havířov, Karviná, Orlová a mezi nimi ležících menších sídel. To vyžaduje důslednou humanizaci prostředí města a odstranění urbanistických chyb a nedodělků vzniklých v minulosti. Také je nutno zkvalitnit a posílit všechny služby od zdravotních a sociálních přes školství, kulturu a sport po dokonalé služby obchodní a rekreační.

Rozvoj školství zlepší vzdělanostní strukturu. Rozvoj Havířova musí být provázán s rozvojem okolního prostředí a to jak s rozvojem jej obklopujících obcí, tak i s rozvojem celého jádra ostravského souměstí.

CÍL: „Vytvořit z Havířova město zajišťující všem generacím občanů kvalitní životní podmínky a zároveň město přitažlivé pro mladé kvalifikované lidi. Současně též město úspěšně spolupracující s ostatními sídlišti ostravské aglomerace a přinášející svůj podíl na zajištění funkcí tohoto souměstí.“

Jednotlivé rozvojové cíle a dlouhodobé záměry města se komplexním způsobem odrážejí v této celkové vizi města a člení se dále do tematických oblastí:

statutární město Havířov jako středisko vzdělanosti, výzkumu a inovací, vytvářející podmínky pro rozvoj lidských zdrojů a dlouhodobě udržitelný rozvoj města a jeho ekonomického, sociálního a lidského potenciálu,

statutární město Havířov jako moderní město poskytující podmínky pro kvalitní a plnohodnotný život obyvatel města a regionu se zaměřením na sociální oblast včetně sociální integrace specifických skupin, oblast kultury, vzdělávání, zdravý životní styl obyvatel a infrastrukturu sportu a volného času,

14.1.5 Závěry IPRM Havířov pro oblast školství

Podkladová část Integrovaného plánu rozvoje města je bohatá a dokládá negativní zjištění v sociální oblasti (úbytek obyvatel, stárnutí populace, problematická vzdělanostní struktura, atd.)

Podpora v oblasti školství zde není nijak konkrétní a spíše se orientuje na projekty rozvoje podmínek pro volnočasové aktivity a to jak kulturní tak sportovní.

14.2 Strategie udržitelného rozvoje města Havířov

Strategická vize statutárního města Havířova byla formulována s ohledem na potřebu trvale udržitelného rozvoje a s vědomím, že jen od jasných vizí lze přejít k realizaci přínosných aktivit.

VIZE 2020: „Město Havířov je v roce 2020 dynamicky se rozvíjející a udržované město plné zeleně, s funkčním a harmonickým urbanistickým řešením, ekonomicky stabilním prostředím, výbornou dopravní dostupností, kvalitním bydlením, bohatou nabídkou služeb, kulturním a sportovním zázemím, poskytující dobré podmínky pro život všech obyvatel.“

Kromě jiného jsou zde definovány globální strategické cíle a mezi nimi:

„Vytvořit jedinečnou a nezaměnitelnou tvář města jako města ideálního pro život, vzdělávání, kulturu a sport, pro rozvoj osobnosti a zdraví, které oceňují jeho obyvatelé i návštěvníci.“

Oblast školství je zařazena do oblasti 1: „Vzdělání, cestovní ruch a volnočasové aktivity“ s dvěma hlavními aktivitami:

- Infrastruktura pro rozvoj školství.
- Podpora rozvoje školních aktivit.

V rámci analytické části jsou zmíněny i možnosti využití fondů Evropské unie pro řešení definovaných cílů. Dále je zde upozorněno na nutnost: „Možnosti využít fondy EU sebou nese i nutnost sledovat vypsání výzvy s předstihem, zejména se jedná o povinnosti, že:

- U „tvrdých“ investičních projektů je nutné počítat s delším časem na zajištění projektové přípravy.
- Záměry pro rozvojové projekty bude nutné pečlivě volit (předpokládá se nižší objem finančních prostředků, které budou určeny na dotace a z toho plynoucí větší konkurence).
- Z výše uvedeného je patrné, že bude nutné i s větším předstihem zajistit dostatečné množství prostředků na financování projektové přípravy a pro spoluúčast projektů.

14.2.1 Shrnutí

Z provedené detailní analýzy hospodaření města za předpokladu aplikace současných legislativních pravidel vyplývá, že město může v následujících 5 letech (od roku 2015) investovat kolem 180 až 200 mil. Kč ročně, aniž by uvažovalo o cizích finančních zdrojích.

Bližší rozpracování pro oblast školství zde není uvedeno. Pouze v obecné rovině podmínky pro výběr projektových záměrů, podmínky realizace a monitoring

14.3 Koncepce rozvoje školství v Havířově na léta 2014 – 2021

Zastupitelstvo města Havířova usnesením č. 1193/26ZM/2014 ze dne 23. 6. 2014 schválilo dokument: „Koncepce rozvoje školství v Havířově na léta 2014-2021“

Hlavním cílem Koncepce rozvoje školství v Havířově je podat souhrnnou zprávu o současném stavu předškolního a základního vzdělávání na území města Havířova a na základě zhodnocení tohoto stavu, a s ohledem na předpokládaný demografický vývoj, stanovit záměry a cíle, kterých má být v následujících osmi letech v oblasti školství dosaženo. Koncepce se skládá ze tří hlavních částí.

- V první části se koncepce zabývá vývojem a současným stavem předškolního a základního vzdělávání. Shrnuje, jaká jsou na území města školská zařízení, jaký je jejich počet a vyhodnocuje vývoj počtu žáků v těchto zařízeních. Poskytuje informaci o způsobech financování školských zařízení ze státního rozpočtu a z rozpočtu zřizovatele.
- V druhé části se koncepce zabývá prognózou věkové struktury obyvatel města a vývojem počtu dětí, žáků a jeho dopadem na předškolní a základní vzdělávání na území

města v dalších letech. Vychází z výsledků odborné Demografické studie vývoje počtu dětí a žáků v mateřských školách a základních školách města Havířova⁷.

- V poslední části se věnuje koncepčním záměrům a cílům. Klíčovými oblastmi jsou vzdělávání, tj. kvalita vzdělávání a dostupnost vzdělávání pro obyvatele města, případně okolních obcí, vytváření podmínek pro vícezdrojové financování školských zařízení, problematika sociálně patologických jevů, optimalizace a využití kapacity škol a oblast, která se zabývá technickým stavem budov a předpokládanými investicemi do těchto budov.
- Koncepce rozvoje školství v Havířově je v souladu s rozvojovými dokumenty, jako je „Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2012“⁸, „Strategie udržitelného rozvoje města Havířova 2012-2020“ a „Koncepce prevence kriminality na léta 2012-2015 v Havířově“⁹.

14.3.1 Přehled mateřských škol na území města

Město Havířov je zřizovatelem 20 mateřských škol. Z toho tři mateřské školy mají navíc ještě odloučená pracoviště. Dále pět mateřských škol, z toho jedna s polským jazykem vyučovacím, je součástí základních škol a nemá vlastní právní subjektivitu. Na území města je v současné době také jedna soukromá mateřská škola na ul. Okružní 13 a jedna mateřská škola speciální pro zrakově postižené na ul. Mozartově 2, jejímž zřizovatelem je Moravskoslezský kraj. Každá mateřská škola má zařízení školního stravování. Na 17 mateřských školách zřízených městem je školní kuchyň a jídelna, na zbylých mateřských školách je školní výdejna, kam se jídlo dováží. Speciální třídy pro děti s vadou řeči jsou zřízeny u dvou mateřských škol (MŠ E. Holuba, MŠ Čelakovského).

Ve školním roce 2013/2014 je v mateřských školách zřizovaných městem Havířov celkem 2 195 dětí. Jak je patrné z tabulky č. 2.4. - Srovnání stavu počtu dětí k předchozímu školnímu roku s výjimkou dvou školních roků dochází k neustálému zvyšování počtu dětí. Nejvyšší nárůst v počtu dětí přinesl školní rok 2012/2013. Z tohoto důvodu byla upravena kapacita na jednotlivých mateřských školách, které mohly uspokojit vyšší zájem rodičů o umístění dětí do těchto zařízení. Nárůst počtu dětí předškolního věku však bude končit, neboť souvisel s tzv. druhou vlnou matek narozených v době pronatalitní politiky státu sedmdesátých let minulého století.

⁷ RNDr. Ivan ŠOTKOVSKÝ, Ph.D. *Demografická studie vývoje počtu dětí a žáků v mateřských školách*

a *základních školách města Havířova*. Lučina, 2013.

⁸ *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2012* [online].

Ostrava: Moravskoslezský kraj, Krajský úřad, 2012 [cit. 2014-12-28]. ISBN 978-80-87503-13-3.

Dostupné z: verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/sk_dokumenty.html

⁹ *Koncepce prevence kriminality na léta 2012-2015 v Havířově* [online]. Havířov: statutární město Havířov [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://www.havirov-city.cz/dokumenty/rozvojove-dokumenty.html2>.

Vývoj a současný stav předškolního a základního vzdělávání na území města

Tabulka 32: Počty dětí v mateřských školách, jejichž zřizovatelem je město Havířov od školního roku 2003/2004 do školního roku 2013/2014 v Havířově

	Počet dětí podle stavu k 30.9. - výkaz o mateřské škole										
	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014
Celkem Havířov	1 790	1 780	1 796	1 790	1 819	1 845	1 859	1 975	1 982	2 129	2 195

Zdroj: *Koncepce rozvoje školství v Havířově na léta 2014 – 2021*

Nejvyšší zastoupení v mateřských školách mají děti ve věku pět až šest let (31,9%). Následují je děti čtyřleté až pětileté (28,4%), děti tříleté až čtyřleté (26,3%), dále děti dvouleté až tříleté (10,2%) a nejnižší počet (3,2%) mají děti s odloženou školní docházkou.

14.3.2 Prognóza vývoje dětské složky obyvatelstva do roku 2020

Přes výrazné negativní demografické trendy v ORP Havířov je prognóza vývoje počtu dětí v mateřských školách Havířova příznivá. Následující tabulka ukazuje, že se předpokládá pouze cca 10% snížení počtu dětí v MŠ ve věku 3 – 5 let.

Tabulka 33: Složení základních skupin dětské složky města Havířova od roku 1980

rok	dětská složka						rok	dětská složka					
	děti (3-5 let)		děti (6-14 let)		děti (0-14 let)			děti (3-5 let)		děti (6-14 let)		děti (0-14 let)	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		abs.	%	abs.	%	abs.	%
1980	4 526	5,3	13 323	15,5	21 209	24,7	2008	2 095	2,5	6 702	8,0	11 159	13,4
1985	3 690	4,0	13 426	14,5	21 062	22,8	2009	2 149	2,6	6 381	7,7	10 967	13,2
1991	3 578	4,1	11 181	12,9	23 103	26,6	2010	2 227	2,7	6 257	7,6	10 896	13,3
1995	3 506	4,0	10 488	11,9	16 785	19,1	2011	2 364	3,0	5 973	7,6	10 700	13,6
2001	2 226	2,6	9 544	11,2	13 852	16,2	2012	2 439	3,2	6 016	7,8	10 662	13,8
2005	2 130	2,5	7 849	9,3	12 082	14,3	2020 *	2 263	3,1	5 548	7,6	9 344	12,8

* prognóza

Zdroj: RNDr. Ivan ŠOTKOVSKÝ, Ph.D. *Demografická studie vývoje počtu dětí a žáků v mateřských školách a základních školách města Havířova*. Lučina 2013. Strana 19.

14.3.3 Závěry MŠ

Využití jejich kapacity se v současné době blíží 100 %. Proto se domníváme, že nemusíme očekávat zásadní vliv poklesu dětí na počty mateřských škol a případné výrazné změny jejich současné kapacity, jelikož v letech 2010 a 2011 byl již předpokládán stav roku 2020 v počtu dětí dosažen. Toto tvrzení také podporuje zájem o umístění dětí do mateřských škol, který dlouhodobě mírně přesahuje možnosti kapacity mateřských škol a pohybuje se okolo 9,5 % k počtu přijatých dětí. Tento zájem by mohl být vlivem snížení celkového počtu dětí plně uspokojen.

14.3.4 Přehled základních škol na území města

Město Havířov je zřizovatelem celkem 17 základních škol, které jsou uvedeny v příloze č. 5. Součástí každé z těchto škol je i školní družina a zařízení školního stravování. Na 12 školách je školní kuchyň a jídelna, na zbylých pěti školách je školní výdejna, kde se jídlo dováží. Čtyři základní školy mají zřízenou jako odloučené pracoviště i mateřskou školu. Z celkového počtu základních škol je jedna škola pouze s 1. stupněm vyučovacím a jedna škola s polským jazykem vyučovacím. Přípravná třída je zřízena na třech školách, které patří do části města Šumbark a Prostřední Suchá (ZŠ na ul. Moravská, Školní, Kapitána Jasioka). Speciální třída, která slouží ke skupinovému začlenění žáků se zdravotním postižením, je zřízena na jedné škole (ZŠ M. Kudeříkové). Každá základní škola má vymezen vlastní školský obvod, který je stanoven obecně závaznou vyhláškou č. 7/2009.

Ve školním roce 2013/2014 je na základních školách v Havířově celkem 5 740 žáků. Jak je patrné z tabulky č. 3 dochází, k neustálému poklesu počtu žáků. Tento pokles má však snižující se tendenci. Od prvního poklesu počtu žáků ve školním roce 2004/2005 ve výši 493 žáků ve školním roce 2013/2014 byl pokles počtu žáků již pouze ve výši 5 žáků. V současnosti je kapacita škol v průměru využívána na 78 %.

Vzhledem k předpokládaným trendům demografického vývoje (viz kapitola 6.2.3. a tabulka č. 2), lze očekávat výrazné změny v oblasti základního školství. Dnes plní povinnou školní docházku na základních školách v Havířově zřizovaných městem 5 740 žáků z celkového počtu 6 tisíc havířovských dětí školního věku (vliv studia na nižším stupni víceletých gymnázií a na školách v zahraničí). Podle prognózy střední varianty demografické studie bude dětí školou povinných v roce 2020 okolo 5,5 tisíc. Avšak dětí, které budou reálně docházet do základních škol v Havířově, bude okolo 5 250. Prognóza má tudíž za to, že dojde k poklesu počtu havířovských školáků během příštích osmi let přibližně o 500. Na tomto úbytku se bude z částí města Havířova nejvíce podílet Šumbark (40 %) a Město (30 %). Další dvě části města Podlesí a Bludovice se budou na úbytku žáků podílet asi deseti procenty. Na pěti školách v části města Šumbark tak můžeme očekávat souhrnem pokles počtu dětí o více než 200 a na pěti školách části města Město asi o 150.

Tabulka 34: Počty žáků v běžných třídách základních škol v Havířově od školního roku 2003/2004 do školního roku 2013/2014

ZŠ na ulici	Kapa- cita / školy	Počet žáků podle stavu k 30.9. - výkaz o základní škole											Využití kapacity školy
		2003 / 2004	2004 / 2005	2005 / 2006	2006 / 2007	2007 / 2008	2008 / 2009	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012	2012 / 2013	2013 / 2014	
1. máje	760	708	675	642	638	681	697	688	685	668	646	647	85%
Gorkého	530	476	486	485	463	463	469	453	446	427	427	457	86%
Marušky Kudeříkové	550	696	605	515	499	456	536	491	435	417	370	357	65%
Na Nábřeží	520	535	484	443	407	383	369	379	387	376	359	374	72%
Vítězslava Nezvala	0	430	414	366	331	191	Zrušena						
Žákovská	500	574	562	545	516	464	458	429	407	410	399	394	79%
Františka Hrubína	400	356	329	307	312	307	290	273	267	295	320	334	84%
Karolíny Světlé	450	503	474	465	440	423	401	383	367	353	364	382	85%
Mládežnická	600	562	550	530	534	525	537	540	516	514	534	542	90%
Frýdecká	330	207	207	207	208	222	229	227	228	237	258	255	82%
Občanská		11	13	13	10	12	13	15	20	20	18	17	
Selská	90	87	83	80	78	74	68	63	60	58	58	55	61%
Generála Svobody	650	749	760	735	659	634	584	551	551	532	524	509	78%
Jarošova	360	464	429	401	369	371	349	316	285	260	257	233	65%
Marie Pujmanové	450	518	476	443	401	391	372	374	365	348	371	361	80%
Moravská	500	911	816	741	664	598	520	452	424	394	410	408	82%
Školní	300	414	350	301	273	260	227	205	208	197	175	165	55%
Kapitána Jasioka	300	361	354	328	284	264	222	193	196	195	189	184	61%
Zelená	75	30	32	40	53	61	69	73	65	61	66	66	88%
Celkem Havířov	7365	8592	8099	7587	7139	6780	6410	6105	5912	5762	5745	5740	78%

14.3.5 Koncepční záměry a cíle „Koncepce rozvoje školství v Havířově na léta 2014 – 2021“

1. Dnešní vzdělávání se musí přizpůsobit potřebám člověka 21. století. Zvládnout informační explozi, orientovat se ve světě techniky, žít bez problémů v multikulturní společnosti, dokázat se dorozumět v prostoru EU. Proto se hlavním cílem vzdělávání našich dětí stává rozvoj těch dovedností, které jsou pro dnešní svět klíčové, tj. komunikovat, umět řešit problémy, umět spolupracovat s ostatními. Jde o vědomosti, dovednosti a osobnostní vlastnosti, které jsou široce

využitelné, umožňují uplatnění v širokém spektru povolání, snadnou rekvalifikaci, rychlou adaptaci na změny, atd. Nabytí těchto dovedností by se pak mělo projevit.

2. Zpřístupnění vzdělávání je třeba chápat nejen z hlediska srovnatelných možností pro všechny děti a žáky s různými zdravotními a sociálními podmínkami, ale i z hlediska uplatnění postupů jakým způsobem je vtáhnout do aktivní účasti na vzdělávání. Základem vždy musí být příznivé a přátelské prostředí pro vzdělávání a motivace k celoživotnímu učení, které se stává v dnešním rychle se měnícím světě nezbytností. V havířovských základních školách se vzdělává celkem 391 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ať už se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním. V mateřských školách je individuálně integrováno v běžných třídách a ve speciálních třídách 49 dětí se zdravotním postižením.

Stanovené cíle v oblasti vzdělávání:

- Podporovat v souladu se záměry vzdělávání a rozvojem vzdělávání v ČR aktivity vedení škol zajišťující inovace školních vzdělávacích programů, rozvoj jazykového, přírodovědného a technického vzdělávání dětí a žáků a podporu inovativních metod ve výuce s využitím ICT.
 - Podporovat využívání informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání předškolních dětí a postupně vybavit mateřské školy interaktivními tabulemi.
 - Podporovat rozvoj kvality vzdělávání dětí a žáků vhodnými projekty organizovanými pro školy na úrovni města Havířova.
 - Napomáhat rozvoji pohybových dovedností dětí a žáků, pokračovat v projektech jako je „Pohybem ke zdraví“ a „Míčové hry“.
 - Aktivně podporovat systematickou výuku dopravní výchovy dětí a žáků.
 - Podporovat rovné příležitosti ke vzdělávání dětí a žáků podporou systému asistence školních poradenských pracovišť obsazených psychology či speciálními pedagogy, financováním nadstandardních služeb poskytovaných vybranými školami v návaznosti na udržitelnost projektu Stejná šance - CZ.1.07/1.2.10/02.0033 (provoz školních studoven a 2 center pro biofeedback).
 - Pokračovat v podpoře integrace dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
 - Zajišťovat dle potřeb předškolních dětí zejména ze sociokulturně znevýhodněného prostředí odpovídající počet možností předškolního vzdělávání v mateřských školách a přípravných třídách základních škol.
 - V rámci rozvoje kvality vzdělávání ve školách podporovat evaluaci vzdělávání na úrovni škol a navázat na již provedené šetření Mapa školy zaměřené na klima škol¹⁰.
3. S ohledem na očekávanou reformu financování veřejného školství se otevírá řada otázek. Hlavním cílem reformy, jak je proklamováno, by mělo být spravedlivěji a efektivněji využívat peníze, které stát do regionálního školství dává, tzn. přispět ekonomickými nástroji k tomu, aby v budoucnu bylo zajištěno kvalitní vzdělávání v rozumně zorganizovaných školách podle rámcového vzdělávacího programu. Nevíme prozatím, jaké budou nastaveny podmínky pro

¹⁰ www.SCIO.CZ, s.r.o. *MAPA ŠKOLY: pro základní školy*. Praha, 2012.

posuzování optimální naplněnosti třídy, při které by škola dostala maximální objem finančních prostředků. Nejsme ani schopni vyhodnotit, zda reforma přinese do havířovských mateřských a základních škol více finančních zdrojů ze státního rozpočtu, nebo tomu bude právě naopak a k jakým opatřením bude muset zřizovatel z těchto důvodů přistoupit. Proto je důležité nejen dnes, ale i do dalších let, maximálně využívat možností získávat finanční zdroje programů, grantů a dotací, které vyhledává MŠMT, EU a jiné organizace. Aby se mohly školy zapojit do získávání těchto zdrojů, musí jim zřizovatel vytvořit podmínky a zajistit financování případných nákladů, které představují jejich finanční spoluúčast na projektech.

Stanovené cíle v oblasti financování:

- Využívat příležitosti pro společné i individuální zapojení škol do vhodných projektů financovaných z dotačních titulů vyhlášených EU, státními fondy, ministerstvy aj. Organizacemi, které mohou přinést zlepšení materiálního vybavení škol, zlepšení kvality práce škol nebo úsporu finančních prostředků.
 - Motivovat ředitele k získávání nových zdrojů financování při hodnocení jejich práce.
 - Vytvářet jak organizační, tak finanční podmínky pro realizaci projektů.
 - Usilovat o udržení (či nárůst) objemu finančních prostředků zřizovatele na organizační jednotce školství.
 - Dle objemu finančních prostředků rozpočtu zřizovatele na organizační jednotce školství akceptovat v návrzích rozpočtu jednotlivých škol poskytnutí finančních prostředků na výdaje škol na učební pomůcky, školní potřeby a učebnice z rozpočtu zřizovatele.
 - Reflektovat změny financování, které přinese reforma financování regionálního školství. S ohledem na potřebu zachování příznivého klimatu a schopnosti škol s vyšším procentuálním podílem dětí a žáků se sociálním znevýhodněním poskytovat specifické žákovské komunitě odpovídající vyrovnávací a podpůrná opatření.
4. Od roku 2012 zajišťuje, na základě mandátní smlouvy, opravu a údržbu budov svěřených příspěvkovým organizacím Městská realitní agentura, s. r. o. Úkolem OŠK a ředitelů škol je ve spolupráci s Městskou realitní agenturou, s. r. o. zabezpečit technický stav budov škol tak, aby odpovídal hygienickým normám vztahujícím se k této oblasti činnosti a aby umožňoval provádět kvalitní výuku. Město Havířov vynakládá nemalé finanční prostředky na opravu, údržbu a rekonstrukci budov škol. Stejně tak, jako v minulých letech, je i v současnosti věnováno velké úsilí hledání úspor energií. To spočívá ve snižování energetické náročnosti budov. Probíhá postupné zateplování obvodových stěn budov, zateplování střech a výměna oken. Z těchto opatření, která již byla realizována, se potvrdila skutečnost, že jakákoliv investice do úsporných technologií se efektivně vrací formou úspor nákladů na energie. Plánované akce v dalších letech by kromě obnovy budov měly ve zpětném efektu přinést energetické úspory na všech objektech. Konkrétní plány na jednotlivá léta budou schvalovány s ohledem na celkové finanční možnosti města současně s rozpočtem na daný rok.

Stanovené cíle v oblasti technického stavu budov a školních hřišť:

- Pokračovat v opravách a postupných rekonstrukcích budov mateřských a základních škol v souladu se schváleným plánem oprav a investic tak, aby bylo zajištěno vhodné, zdravotně nezávadné, bezpečné (v souladu s normami) a příjemné prostředí pro děti a žáky.

- Pokračovat v dalším zabezpečení škol vycházejícím z harmonogramu prací v souvislosti s „analýzou fyzické ochrany na objektech mš a zš“11, jehož cílem je zvýšit bezpečnost dětí a žáků ve školách a dosáhnout toho, aby na všech školách byly instalovány vhodné bezpečnostní prvky, které zabrání vstupu nepovolaných osob.
 - Modernizovat vybavení škol a podporovat rozvoj infrastruktury počítačových sítí škol s cílem dosáhnout aplikace bezdrátové komunikace v prostorách objektů škol.
 - Provádět rekonstrukce školních hřišť v souvislosti s podporou sportovních aktivit a prevencí sociálně patologických jevů a prostřednictvím správy sportovních a rekreačních zařízení Havířov nadále zabezpečovat jejich provoz a údržbu.
 - Vybudovat nové dětské dopravní hřiště.
5. V této podkapitole vycházíme ze zjištění a závěrů kapitoly 3. Prognóza vývoje předškolního a základního vzdělávání na území města v dalších letech. V případě, že se prognóza o celkovém poklesu dětí a žáků naplní, bude mít tento pokles jistě dopad na využití kapacity mateřských a základních škol. Přitom dopad bude o to výraznější především u základních škol z důvodu, že již v tuto chvíli mají nenaplněnou kapacitu všechny základní školy v Havířově. Celková kapacita všech škol je v průměru využívána na 78 %. Je proto možné očekávat, že by bylo vhodným řešením případné sloučení některých škol z těch částí města, které budou v budoucnu největší měrou postiženy poklesem počtu žáků. Jsou však již nyní tři školy, jejichž kapacita není využívána ani na 62 %. V případě dalšího poklesu počtu dětí na těchto školách, by bylo možným dočasným řešením ponechání ve škole pouze prvního stupně vzdělávání a přesunutí druhého stupně na školy v blízkém okolí. Navrhované řešení by bylo možné realizovat z důvodu obecně nižšího naplnění počtu dětí na II. stupni základních škol. Řešení této situace bude o to naléhavější v případě, že dojde k již zmiňované změně systému financování veřejného školství, který bude postaven na optimalizaci využití kapacit škol.)S ohledem na předpokládanou změnu počtu obyvatel v jednotlivých částech města by bylo vhodné přizpůsobit kapacity mateřských a základních škol demografickým změnám a potřebám občanů. Pravděpodobně může dojít k poklesu využití kapacit základních a mateřských škol v částech města Šumbark a Město a naopak k potřebě navýšení kapacit v okrajových částech města, kde probíhá výstavba rodinných domů a počet obyvatel se zvyšuje.

Stanovené cíle v oblasti optimalizace a kapacity škol:

- Hledat možnosti podpory škol z důvodu složení žákovské komunity školy s přihlédnutím ke zdrojovým možnostem města Havířova.
- Reagovat pružně na případné změny v demografickém vývoji jednotlivých částí města s ohledem na kapacity škol.
- Připravit návrh možných racionalizačních opatření, který bude projednán v orgánech města Havířova při ekonomické neúnosnosti provozu některé ze škol.

¹¹ F.S.C. BEZPEČNOSTNÍ PORADENSTVÍ, a.s. *Analýza stavu fyzické ochrany vybraných školních objektů statutárního města Havířov*. Ostrava, 2012.

6. Na předškolní a základní vzdělávání navazuje střední, vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání. Zřizovatelem středních škol v Havířově je Krajský úřad Moravskoslezského kraje a soukromé subjekty. Město Havířov podporuje střední školy na území města formou dotací na sportovní a jiné kroužky a kulturní akce. Další možností vzdělávání dětí a žáků jsou základní umělecké školy, kde se mohou děti a žáci vzdělávat v jednotlivých uměleckých oborech. Na území města Havířova působí 2 základní umělecké školy a jejich zřizovatelem je Krajský úřad Moravskoslezského kraje. Jsou to Základní umělecká škola Bohuslava Martinů, Havířov – Město, Na schodech 1, příspěvková organizace a Základní umělecká škola Leoše Janáčka, Havířov, příspěvková organizace. Město Havířov podporuje základní umělecké školy na území města formou dotací, které poskytuje např. na výjezdy žáků těchto škol do partnerských a spřátelených měst v zahraničí. Na území města působí jedna soukromá Vysoká škola sociálně-správní, Institut celoživotního vzdělávání Havířov o. p. s., na ul. Vítězslava Nezvala 801/1. Město této škole pronajímá budovu a pozemky. Tato vysoká škola je také realizátorem Akademie III. věku, která je určena především pro seniory a je spolufinancována z rozpočtu města.

Stanovené cíle v oblasti středního, vyššího odborného, vysokého a základního uměleckého školství v Havířově:

- Podporovat spolupráci všech školských institucí ve městě.
 - Podílet se na finanční podpoře tradičních sportovních a kulturních akcí pořádaných středními školami a základními uměleckými školami v havířově.
 - Pokračovat v podpoře celoživotního vzdělávání ve formě akademie III. věku.
7. Město Havířov je zřizovatelem příspěvkové organizace ASTERIX - středisko volného času Havířov. Tato příspěvková organizace je zařazena do sítě škol a platí pro ni stejná pravidla jako pro všechny školy, jak z hlediska bezpečnosti, tak náplně a úrovně činnosti. ASTERIX poskytuje širokou nabídku kroužků a kurzů. Děti a mládež mohou také v této organizaci navštěvovat klubovny a zúčastňovat se soutěží a příležitostných akcí. Každý rok prožije s ASTERIXem – střediskem volného času Havířov část prázdnin téměř 700 dětí, a to v táborech, příměstských táborech a na ozdravných pobytech v Chorvatsku. Ve městě existuje řada dalších sportovních, církevních a jiných neziskových organizací, které se zabývají využitím volného času dětí a mládeže. Na území města Havířova je celkem 144 veřejně přístupných hřišť určených pro děti ve věku 4-12 let. A dalších 20 hřišť, z toho 8 multifunkčních, umístěných převážně u základních škol, které jsou určené pro děti a mládež. Tato hřiště jsou v odpoledních hodinách veřejně přístupná.

Stanovené cíle v oblasti mimoškolních aktivit dětí a mládeže:

- Podporovat spolupráci mezi neziskovými organizacemi, školami a Asterixem v oblasti výchovy a společných mimoškolních aktivit dětí a mládeže.
- Finančně se podílet a podporovat ozdravné pobyty dětí a mládeže především v období smogových situací.
- Umožnit využití dětského dopravního hřiště rodičovskou veřejností v odpoledních hodinách, případně o víkendech.

- Spolupodílet se na zajišťování soutěží a jiných aktivit na dětském dopravním hřišti, koordinovat spolupráci správce hřiště s městskou policií a komisí BESIP a postupně vybavit vnitřní výukové prostory moderními pomůckami.
 - Udržovat v celodenním provozu stávající hřiště a případně vybudovat nová otevřená dětská hřiště v částech města, které se rozvíjejí.
8. Problematika sociálně patologických jevů u dětí a mladistvých je v posledních několika letech stále více aktuální. Jedná se především o problémy záškoláctví, nedokončení základního vzdělávání, zneužívání alkoholu, drog a jiné závislosti. V této oblasti hraje významnou preventivní roli především rodina. Ale i škola se může podílet na prevenci před těmito problémy, zvláště v případech, kdy rodina selhává. Důležité je také využití volného času dětí a mladistvých a jejich zapojení do mimoškolních aktivit. Především školy v částech města Šumbark a Prostřední Suchá se snaží v co největší míře zpřístupnit vzdělávání a pomoci dětem a žákům z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením a ohrožením sociálně patologickými jevy. Na havířovských školách jsou zřizovány přípravné třídy a zaměstnávání školní asistenti, školní psychologové a školní speciální pedagogové.

Stanovené cíle v oblasti prevence sociálně patologických jevů:

- Podporovat prevenci sociálně patologických jevů, potlačování projevů rasismu, xenofobie a šikany různými programy zaměřenými na tato témata.
- Pokračovat ve finanční podpoře aktivit, které jsou školami pořádány jako sportovní, vědomostní a jiné soutěže a akce pro děti a žáky.
- Podporovat spolupráci mezi školami a dalšími aktéry působícími v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Vytvářet dále podmínky pro rozvoj aktivit příspěvkové organizace Asterix - středisko volného času.

14.3.6 Závěry koncepce rozvoje školství ve městě Havířově

Hlavním cílem předkládané koncepce je zachytit výchozí stav školství ve městě Havířově a stanovit reálné cíle v základních oblastech, které souvisí se školstvím a správou škol. V současné době je síť mateřských a základních škol na území města dostačující. Přesto je potřeba reagovat na změny, které přináší snižování počtu obyvatel ve městě a změny rozmístění obyvatel v jednotlivých částech města. Jsou oblasti, které město Havířov, jakožto zřizovatel základních a mateřských škol, může ovlivnit a oblasti, které přímo ovlivnit nemůže, ale na které je třeba se připravit a přizpůsobit se jim. Věříme, že Koncepce školství, ve které jsou vytýčeny cíle pro směřování školství na území města Havířova, nám pomůže v dalších letech úspěšně zvládnout a pružně reagovat na všechny změny, které přinesou nejenom měnící se legislativa pro oblast školství, ale také měnící se skladba obyvatel města a životní podmínky. Tato koncepce byla vypracována na základě současně dostupných informací a předpokládaného vývoje. V údajích, které obsahuje, mohou nastat změny, o nichž budou průběžně podávány informace na webových stránkách města a v tisku.

14.4 Program rozvoje obce Albrechtice

Dokument byl projednán 10. 12. 2013 a dosud nebyla zveřejněna jeho případná aktualizace.

V obci se nachází dvě školská zařízení pro výuku v českém jazyce a jazyce polském. Rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byly s platností od 1. 1. 2003 obě školy zařazeny do sítě škol s právní subjektivitou jako příspěvkové organizace obce, a to s názvy:

- Základní škola a Mateřská škola Albrechtice, Školní 20, okres Karviná.
- Základní škola a mateřská škola s polským jazykem vyučovacím Albrechtice, Školní 11, okres Karviná, příspěvková organizace.

Základní škola a Mateřská škola Albrechtice

Výstavba této školy byla zahájena v r. 1983. Impulsem byl nárůst dětí školou povinných po osídlení nově vybudovaného sídliště a kapacitně nevyhovující stávající budova školy na ul. Obecní. Budova školy je vícepatrová, má 18 tříd. Navštěvují ji žáci I. a II. stupně (žáci 1. až 9. třídy). Dále se v budově nachází jedna třída MŠ – 4. oddělení, 1 školní jídelna s kuchyní a skladovacími prostory, školní družina, ředitelna, sborovna, pracovní kabinety, dílny, 2 tělocvičny, kotelna a další prostory využívané jako sklady. Školní areál byl v roce 2005 rozšířen o fotbalové hřiště a běžeckou dráhu s umělou trávou, 1 volejbalové hřiště a hřiště pro streedbal s umělým povrchem. Součástí ZŠ je odloučené pracoviště mateřské školy na ul. Obecní 698.

Základní škola poskytuje podmínky pro výuku žáků s SPU (speciální poruchy učení), výuku hry na hudební nástroje, kterou zajišťuje ZUŠ Pavla Kalety z Českého Těšína a ZUŠ Bohuslava Martinů z Havířova. Školní jídelna s kuchyní zajišťuje obědy pro zaměstnance obce a občany v důchodovém věku, kterým je zajištěn dovoz obědů domů soukromou firmou.

Základní škola a mateřská škola s polským jazykem vyučovacím Albrechtice

Budova školy je zděná, jednopatrová, má 2 třídy. Navštěvují ji pouze žáci I. stupně (tzn. žáci 1. až 5. ročníku) ve dvou sloučených třídách. Dále se v budově nachází mateřská škola, školní družina, výdejna obědů pro žáky a předškoláky, sborovna a keramická dílna. Škola sdružuje: mateřskou školu, školní družinu a školní jídelnu - výdejnu. Základní škola nemá k dispozici své vlastní hřiště ani tělocvičnu, proto využívá tato zařízení v sousední Základní škole a Mateřské škole na ul. Školní 20. Žáci vyššího stupně dojíždějí do škol v Českém Těšíně, Horní Suché nebo do Havířova-Bludovic. V tomto školském zařízení pracuje keramický kroužek, který je přístupný pro širokou veřejnost.

V dokumentu se neobjevuje žádný návrh opatření pro oblast školství či zmínka o tvorbě koncepce rozvoje školství.

14.5 Strategický plán Mikroregionu Žermanické a Těrlické přehrad

Tento strategický plán je zpracován ve dvou rovinách. Ve vyhodnocení záměrů a cílů strategického plánu za období sedmi let 2007 - 2013. Druhá rovina spočívá v orientaci na plánovací období EU 2014 - 2020, v koordinaci s nástroji regionální politiky Evropské unie, České republiky a Moravskoslezského kraje, která se od principů tohoto plánovacího období odvíjí.

Systematická spolupráce obcí sdružených v mikroregionu je na dobré úrovni. Jádrem společných aktivit se koncentruje do oblasti společenských, kulturních a sportovních aktivit, společné propagace a řešení operativních úkolů spojených s běžným fungováním obcí. Významná je spolupráce i při společném prosazování investičních projektů pro jednotlivé obce, ale i při realizaci projektů pod hlavičkou mikroregionu (tři projekty na opravu drobných sakrálních objektů).

Mikroregion chce být atraktivním místem pro bydlení všech současných i budoucích obyvatel, kteří svým dílem přispívají k jeho rozvoji. Život na venkově bude plnohodnotnou a zdravou alternativou životu ve městech, čerpající z kvalitního životního prostředí, tradičně silných mezilidských vztahů a možností všestranného sebeuplatnění obyvatel v práci i ve volném čase. Pro návštěvníky a turisty bude přitažlivý a pohostinný. Moto regionu: „Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady bude atraktivním místem pro zdravý život, práci i odpočinek.“

V strategiích a globálních cílech je zmíněna i oblast školství:

Trvale zlepšovat podmínky v oblasti školství, kultury a sportu, zdravotnictví a sociální péče, které přesvědčí obce a převážnou většinu občanů mikroregionu, že naplnění tohoto cíle je přínosem a slouží ku prospěchu a rozvoji jednotlivých obcí a občanů.

Strategický plán Mikroregionu Žermanické a Těrlické přehrady se hlásí k principům místní agendy 21 a principům trvale udržitelného rozvoje. Navazuje tak na dlouhodobě uplatňovaný systémový přístup významné části aktérů územního rozvoje, kteří se zúčastnili přípravy tohoto strategického plánu a budou se podílet i na jeho naplňování. Na základě vyhodnocení Strategického plánu rozvoje mikroregionu na období 2007-2013 a zpracované SWOT analýzy, byly stanoveny hlavní rozvojové cíle:

1. Společnost

- „Harmonický rozvoj lidských zdrojů, místní společnosti a kultury“ Dosažení tohoto cíle vyžaduje uspokojování základních potřeb obyvatel, včetně přijatelné úrovně sociálních, vzdělávacích a zdravotních služeb a infrastruktury volného času. Součástí kvalitního prostředí pro život jsou i tradičně silné mezilidské vztahy. Strategický plán mikroregionu se v rámci problémového okruhu Společnost se bude orientovat na investice do kvality bydlení na venkově a na související aktivity neinvestičního charakteru, marketingových aktivitách s cílem udržet v regionu mladé, kvalifikované a jinak perspektivní obyvatele, nebo takové nové obyvatele do regionu přilákat. Součástí cíle je udržení, doplnění a zkvalitnění základní sociální infrastruktury, veřejných objektů, institucí a ploch – vzdělávací, sportovní, kulturní infrastruktury a infrastruktury sociálních služeb. Poskytování sociálních služeb ze strany veřejných, neziskových, ale i komerčních soukromých subjektů bude systematicky podporováno.

Cíle pro oblast SPOLEČNOST:

Vize - Harmonický rozvoj lidských zdrojů, místních společenství, kultury a sportu

Opatření 1.1. Zlepšovat úroveň školství

Aktivity

1.1.1 Udržovat obecní majetek pro školství

1.1.2 Podporovat školní aktivity

Opatření 1.2. Podpora volnočasových aktivit, kultury a sportu

Aktivity

1.2.1. Infrastruktura pro kulturu a sport

1.2.2. Podpora aktivit v oblasti kultury a sportu

1.2.3. Podpora volnočasových aktivit

Obce Horní Bludovice a Horní Suchá nemají zveřejněny strategické dokumenty týkající se oblasti předškolního a školního vzdělávání.

15 Shrnutí – syntetická část

V posledních 5 letech vzniká velké množství strategických dokumentů. Zcela zásadní význam pro oblast regionálního školství pak mají: „Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020“, „Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy české republiky na období 2015-2020“ a „Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016 -2018“. Prioritou je rozhodnutí snižovat nerovnosti ve vzdělávání. Cílem celého procesu zavádění inkluzivního vzdělávání je zajistit všem žákům odpovídající vzdělávací potřeby a vzdělávání přednostně uskutečňovat v hlavním vzdělávacím proudu. Implementace této strategie výrazně ovlivní budoucí podobu celé školské soustavy regionálního školství nevyjímaje.

Na úrovni vyšších územně správních celků vznikají další strategické dokumenty. Některé z nich se věnují primárně oblasti školství. Jiné zmiňují oblast rozvoje školství jen okrajově jako nedílnou součást vytváření předpokladů konkurenceschopných regionů. V Moravskoslezském kraji jsou zmiňovány aktivity na podporu zvyšování jazykové úrovně (především anglického jazyka) absolventů všech typů škol a podpora vzdělávání učitelů v této oblasti. Zmiňována je podpora matematické gramotnosti a vzdělávání v technických a přírodovědných oborech. Velká část strategických dokumentů je věnována úzkému propojení vzdělávací soustavy a trhu práce. Tak aby školská soustava pružně reagovala na potřeby ekonomiky. Zmiňován je i princip celoživotního učení, v němž jednotlivé školské subjekty budou mít své nezastupitelné místo.

Dále vznikají další strategické dokumenty s velmi diferencovanou rajonizací. Jsou to například strategie dobrovolných svazků obcí tzv. „Místní Akční Skupiny“, nebo větší strategie vznikající na úrovni tzv. Metropolitních oblastí a aglomerací, které umožňují využití evropských investic v následujícím programovém období. Implementace závěrů těchto strategických dokumentů však někdy naráží na faktické kompetence ve vzdělávací soustavě dané administrativním členěním ČR.

V ORP Havířov vznikaly a vznikají také strategické dokumenty vycházející z podrobné analýzy lidského potenciálu v území, jeho ekonomické aktivitě a trendech chování. Prozatím pouze některé z nich implementují strategické záměry vyšších územně správních celků.

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: SPRÁVNÍ OBVOD HAVÍŘOV	7
OBRÁZEK 2: SO ORP HAVÍŘOV	8
OBRÁZEK 3: ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU KARVINÁ	24

Seznam tabulek

TABULKA 1: VYBRANÉ UKAZATELE ZA SPRÁVNÍ OBVOD ORP HAVÍŘOV V LETECH 2000 - 2014	9
TABULKA 2: ZÁKLADNÍ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE OBCÍ ORP HAVÍŘOV 2015	10
TABULKA 3: ZMĚNY ZÁKLADNÍCH DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJŮ V SO ORP HAVÍŘOV 2000 - 2015	11
TABULKA 4: VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATEL OBCÍ ORP HAVÍŘOV.....	14
TABULKA 5: CIZINCI PODLE OKRESŮ 2005 - 2015	16
TABULKA 6: CIZINCI (BEZ AZYLANTŮ) PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A OKRESŮ K 31. 12. 2014	16
TABULKA 7: SALDO ZAHRANIČNÍHO STĚHOVÁNÍ PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ V ROCE 2015	16

TABULKA 8: POHYB OBYVATEL (ABSOLUTNÍ ÚDAJE) PODLE REGIONŮ SOUDRŽNOSTI, KRAJŮ A OKRESŮ V ROCE 2015.....	17
TABULKA 9: POHYB OBYVATELSTVA (RELATIVNÍ ÚDAJE NA 1000 OBYVATEL) PODLE REGIONŮ SOUDRŽNOSTI .	17
TABULKA 10: DOKONČENÉ BYTY V OBCÍCH (SPRÁVNÍCH OBVODECH) 2004 - 2015	18
TABULKA 11: POČET DOMŮ DLE SČÍTÁNÍ SLBD OD ROKU 1980 V SO ORP HAVÍŘOV A JEHO OBCÍCH	18
TABULKA 12: OBYVATELSTVO PODLE POHLAVÍ A EKONOMICKÉ AKTIVITY SO ORP HAVÍŘOV (SLBD 2011)	20
TABULKA 13: ORP HAVÍŘOV - POČTY OBYVATEL VYJÍŽDĚJÍCÍ DO ZAMĚSTNÁNÍ A ŠKOL.....	21
TABULKA 14: BILANCE DOJÍŽDKY - VYJÍŽDKY DO ZAMĚSTNÁNÍ A ŠKOLY ZA KRAJE, OKRESY A MĚSTA	21
TABULKA 15: PRŮMĚRNÁ HRUBÁ MĚSÍČNÍ MZDA A MEDIÁN MEZD - MEZIKRAJSKÉ SROVNÁNÍ 2015	22
TABULKA 16: PRŮMĚRNÝ EVIDENČNÍ POČET ZAMĚSTNANCŮ POLE ODVĚTVÍ CZ - NACE	23
TABULKA 17: PRŮMĚRNÉ HRUBÉ MĚSÍČNÍ MZDY PODLE ODVĚTVÍ CZ_NACE.....	23
TABULKA 18: POČET A PODÍL ZAMĚSTNAVATELŮ V KATEGORIÍCH PODLE POČTU ZAMĚSTNANCŮ	24
TABULKA 19: NEJVĚTŠÍ ZAMĚSTNAVATELE V OBLASTI ORP HAVÍŘOV.....	25
TABULKA 20: PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY PODLE PŘEVAŽUJÍCÍ ČINNOSTI K 31. 12. 2015	26
TABULKA 21: PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY PODLE VYBRANÝCH PRÁVNÍCH FOREM ORP HAVÍŘOV.....	26
TABULKA 22: EKONOMICKÉ SUBJEKTY PODLE VYBRANÝCH PRÁVNÍCH NOREM – ÚZEMNÍ SROVNÁNÍ.....	27
TABULKA 23: VÝVOJ POČTU ZAMĚSTNANCŮ OSVČ V „OKRESE KARVINÁ“	28
TABULKA 24: PŘEHLED O POČTU ZAMĚSTNAVATELŮ, POJIŠTĚNČŮ A POJISTNÝCH VZTAHŮ K 31. 3. 2016.....	28
TABULKA 25: STRUKTURA VPM V POROVNÁNÍ S POČTY UCHAZEČŮ PODLE STUPNĚ VZDĚLÁNÍ VE SROVNÁNÍ SE STEJNÝM OBDOBÍM ROKU 2014	29
TABULKA 26: VÝVOJ POČTU UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ, VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST A PODÍLU NEZAMĚSTNANÝCH	31
TABULKA 27: VĚKOVÁ STRUKTURA EVIDOVANÝCH UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ	31
TABULKA 28: STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ DLE DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ.....	32
TABULKA 29: STUPNĚ VZDĚLÁNÍ UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ A EVIDOVANÝCH VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST..	33
TABULKA 30: POČET A PODÍL UOZ DLE JEDNOTLIVÝCH TŘÍD KLASIFIKACE ZAMĚSTNÁNÍ (CZ ISCO)	34
TABULKA 31: NEJVYŠŠÍ POČTY ABSOLVENTŮ V OBORECH VZDĚLÁNÍ K 30. 9. 2015 V EVIDENCI UP	35
TABULKA 32: POČTY DĚTÍ V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH, JEJICHŽ ZŘIZOVATELEM JE MĚSTO HAVÍŘOV OD ŠKOLNÍHO ROKU 2003/2004 DO ŠKOLNÍHO ROKU 2013/2014 V HAVÍŘOVĚ	91
TABULKA 33: SLOŽENÍ ZÁKLADNÍCH SKUPIN DĚTSKÉ SLOŽKY MĚSTA HAVÍŘOVA OD ROKU 1980.....	91
TABULKA 34: POČTY ŽÁKŮ V BĚŽNÝCH TŘÍDÁCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL V HAVÍŘOVĚ OD ŠKOLNÍHO ROKU 2003/2004 DO ŠKOLNÍHO ROKU 2013/2014.....	93

Seznam grafů

GRAF 1: VÝVOJ CELKOVÉHO POČTU OBYVATEL ORP HAVÍŘOV 2000 - 2015	12
GRAF 2: VÝVOJ ZMĚN POČTU OBYVATEL ORP HAVÍŘOV 2000 - 2015	12
GRAF 3: ZMĚNY POČTU OBYVATEL V ORP HAVÍŘOV V LETECH 2000 – 2015.....	13
GRAF 4: POMĚR MUŽŮ A ŽEN V JEDNOTLIVÝCH VĚKOVÝCH KATEGORIÍCH	14
GRAF 5: VÝVOJ POČTU OBYVATEL ORP HAVÍŘOV V LETECH 2000 – 2010 A PROGNÓZA 2030	15
GRAF 6: VÝVOJ POČTU ZAMĚSTNANCŮ A ZAMĚSTNAVATELŮ SE STAVEM 26 A VÍCE ZAMĚSTNANCŮ.....	25
GRAF 7: STAV VPM NA KONCI JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCŮ LET 2013 AŽ 2015 VČETNĚ MEZIROČNÍHO ROZDÍLU 2015 A 2014	29
GRAF 8: PODÍLY JEDNOTLIVÝCH VĚKOVÝCH SKUPIN V DESETELETÝCH CYKLECH LET 2001 – 2015.....	32
GRAF 9: VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ K 31. 12. 2015	33
GRAF 10: DÉLKA NEZAMĚSTNANOSTI UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ K 31. 12. 2015	34
GRAF 11: DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ A JEHO PROJEKCE V MSK DLE VĚKOVÝCH SKUPIN (ZDROJ ČSÚ)	67
GRAF 12: DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ 15LETÝCH – OBVYKLÝ VĚK NÁSTUPU DO SŠ.....	70